دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵ دا

ژمارەی تایبەت

کوردستان

www.kurdistanukurd.com

ئۆرگانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

ئۆرگانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

ژمارە ٦٠٠

پێنجشەممە ٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

نرخ: ١٥٠ تمەن

kurdistanukurd.com

هەر دەژین ئاڵای کورد و پێشەوای زانای کورد

لە پێشوازی ٢ی ڕێبەندان، ٦٧ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستان دا، گەرمترین پیرۆزبایی پێشکەشی خوێنەرانی ڕۆژنامەی «کوردستان» و سەرجەم هۆگرانی ئامانجەکانی ئەم حکوومەتە نەتەوەییەی کورد دەکەین.
بەردەوامی و بەرقەراری بۆ ڕێگا و ئامانجەکانی کۆماری کوردستان

«کوردستان»

«کوردستان»، ڕێچکەیەک لە کۆماری کوردستانەوە تا سەرکەوتنی یەکجاری

قادر وریا

لە ٢٠ی بەفرانباری ١٣٢٤، کەمتر لە دوو حەوتوو بەر لە دامەزرانی کۆماری کوردستان ڕۆژنامەی «کوردستان»، لە دایک بوو. ئەم ڕۆژنامەیە کە زمانحاڵی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو، بە زوویی بوو بە ڕۆژنامەی دەوڵەت و حکوومەتێک کە حیزبی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتیی پێشەوا قازی محەممەد پێکی هێنابوو.

«کوردستان» هەر لە سەرەتاوە لە گەڵ حیزبی دیموکرات و کۆماری کوردستان، بە جۆرێک ئاوێتە بوو کە دواتریش تەنانەت ئەو کاتەی کۆمار جوانەمەرگ کرا و ڕێبەران و تێکۆشەرانی حیزبی دیموکرات تووشی سێدارە و بەندیخانە و دەربەدەری و ژیانی نهێنی بوون، لە گەڵ هەموو کەند و کۆسپێک دا، کۆڵی نەدا و ڕێچکە و ڕێبازی ئەوانی ون نەکرد. ژیلەمۆی ئاورگێک کە بە ڕووخانی کۆمار لە گر و کڵپە کەوت، دواتر بە هیممەتی تێکۆشەرانێک لە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە دەربەدەری و دوورە وڵاتی یا لە نێوخۆی وڵات و لە ڕەوتی کارو ژیانی نهێنی دا گەشایەوە. ڕێبەران و تێکۆشەرانی دیموکرات بە تایبەتی پێشمەرگەکانی سەنگەری بیر ونووسین و ڕۆژنامەنووسی لەم کاروانە درێژەی تێکۆشان دا، سەلماندیان کە ئەم ئاگرە، کوژانەوە، و ئەم ڕێگایە، بڕانەوەیان بۆ نییە. داستانی چۆن کوڵنەدان و بەردەوامیی «کوردستان» زۆر لەوە درێژترە کە لێرە دا بگونجێ. ئەوەی دەکرێ لێرە وەک پێشباری ئەم ژمارەیەی «کوردستان» بیڵێم ئەوەیە:

خۆشحاڵین کە شەشسەدەمین ژمارەی دەورەی ئێستای «کوردستان»، دەستەملانی کۆمەڵێک یاد بووە کە هەموویان بە جۆرێک پێوەندییان بەم ڕۆژنامەیەوە هەیە: یەکەم، ٢ی ڕێبەندان، ڕۆژی لە دایکبوونی کۆمارێک کە «کوردستان» شانازی بە زیندوو ڕاگرتن و بەرەوپێشبردنی بیر و ئامانجەکانی دەکا. دووهەم، بیرەوەریی ٢٠ی بەفرانبار(ی ١٣٢٤) کە یەکەم ژمارەی یەکەم دەورەی ئەم ڕۆژنامەیەی تێدا بڵاو بۆتەوە و، سێهەم مانگی ڕێبەندان کە دەبێتە بیرەوەریی دەرچوونی یەکەم ژمارەی ئەم دەورەیەی «کوردستان»، دەورەیەک کە لە ڕێبەندانی ١٣٤٩ەوە دەستی پێکردوە و ئێستا پاش بڕینی هەوراز و نشێوەکانی ٤٢ ساڵی ڕابردوو شەشسەدەمین ژمارەی بڵاو دەبێتەوە.

دەکرا بە بێدەنگی بە سەر ئەم بۆنانە دا تێپەڕ بین، بەڵام پێمان حەیف و پێمان ناڕەوا بوو کە ئەم بۆنانە نەکەین بە دەرفەتێک بۆ ئاوڕدانەوە لە ڕابردوویەکی پڕ لە بیرەوەریی تاڵ و شیرین، ئاوردانەوە لە ڕەنج و زەحمەت و شەونخوونیی دلسۆزانی کەمناسراو یا بێناونیشانی ئەم کاروانە.هەر لەو کاتە دا تێکۆشاوین بە هۆی نووسین و بۆچوونی کەسانێک کە حەقیان بە سەر ئەم ڕۆژنامەوە هەیە و «کوردستان»یش حەقی بەسەر ئەوانەوە هەیە،چەند لایەنێک لە ژیانی ئەم ڕۆژنامەیە بخەینە بەر سەرنجی خوێنەران. هیوادارم «کوردستان» بە خزمەت و خۆشەویستیی ئۆگرانی، هەر بەردەوام و لە بەرەوپێشچوون دابێ و خۆی و خوێنەرانی، جارێکی دیکە لە مانشێت و لاپەرەکانی دا، هەڵاتنی لە نوێی خۆری کۆماری کوردستان ، ببیننەوە.

تێرۆری ٣چالاکی سیاسیی کورد لە پاریس مەحکووم دەکەین

کاتژمێر ٢ی (نیوەشەو)ی پێنجشەممە ١٠ی ژانویە(٢١ ی بەفرانبار) پۆلیسی فەرانسە لە شاری پاریس، تەرمی ٣ چالاکی سیاسیی کورد، کە هەر سێکیان ژن و خەڵکی باکووری کوردستان و سەر بە پارتی کرێکارانی کوردستان، بوون، لە ئاپارتومانێک دا دۆزییەوە. ئەم سێ ژنە بریتی بوون لە:

١_ سەکینە جانسز» ٢_ «فیدان دوغان» و ٣_ «لەیلا سویلەمز» .

بە پێی زانیارییە سەرەتاییەکان ئەم ٣ کەسە چەند کاتژمێرێک بەر لە دۆزرانەوەی تەرمەکانیان،بە هۆی گوللە و هەر لە بنکەی ئەنستیتۆی کوردانی شاری پاریس (ئۆنفورماسیون کوردستان) دا، کوژراون.

حیزبی دیموکراتی کوردستان، تێرۆری ئەم ٣ تێکۆشەرە کوردە، بە هۆی هەر لایەنێک و بۆ هەر مەبەستێک بێ، بە توندی مەحکووم دەکا. ئێمە لە کاتێک دا بە بۆنەی گیانلەدەستدانی ئەو ٣ خانمە تێکۆشەرە، سەرەخۆشی لە بنەماڵە و کەسوکار وهاوڕێیانیان و کوردانی دەرەوەی وڵات دەکەین، هیوامان ئەوەیە بە هەوڵی پۆلیس و دەزگا پێوەندیدارەکانی وڵاتی فەرانسە، عامیلانی ئەم تاوانە بدۆزرێنەوە و بە بیروڕای گشتی بناسێندرێن و بڕیاری دادپەروەرانە لە بارەیانەوە بەڕێوە بچێ.

حیزبی دیموکراتی کوردستان
دەفتەری سیاسی
٢٢ی بەفرانباری ١٣٩١
١١ی ژانویەی ٢٠١٣

لە سەر بیوگرافی دەورە جیاجیاکانی ڕۆژنامەی کوردستان ٤

پەیام بە بۆنەی ٦٧ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستان ٥

«کوردستان» ڕۆژنامەیەکی ٦٧ ساڵە ٦

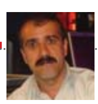

٭بۆ کوردستانی نەسرەوتوو
٭کوردستان و یەکەم ئەزموونی ڕۆژنامەوانیم ٧

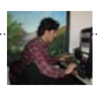

هەڵسەنگاندنی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە نێوان دوو کارکردی ئەهلی بوون و ئۆرگانی بوون دا ٨

«کوردستان» فێرگەی نووسین و وەرگێران ٩

ئەم بابەتانەش هەر لەم ژمارە تایبەتەدا بخوێنەوە:

٭ **مومتاز حەیدەری: «کوردستان» شەشسەد مۆمی هەمەجۆری کلتووری . نەتەوەیی گەش** ٥

٭ **مستەفا شەڵماشی: بیرەوەڕی من لەگەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان»دا** ٥

٭ **کوێستان فتوحی: جێگە و پێگەی ژنان لە «کوردستان» دا** ١١

٭ **برایم قەززاق: لەگەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان»دا لە مەهابادەوە تا پاریس** ١٢

٭ **هەیاس کاردۆ: با کۆڵەکەیەکی قایمی ڕۆژنامەی «کوردستان» باشتر بناسین.** ١٣

دیمەنێکی مێژووی، ٢ی ڕێبەندانی ١٣٢٤، ڕاگەیاندنی کۆماری کوردستان

کوژراو و بریندار بوونی ٢٢٠ کەس لە ئاکامی تەقینەوەکانی شاری کەرکوکدا

تەقینەوەکانی شاری کەرکوک کوژران و بریندار بوونی لانیکەم ٢٢٠ کەسی لێ کەوتەوە.
بەپێی دوایین ئاماری رەسمیی ناوەندەکانی ڕاگەیاندنی پارتی دێموکراتی کوردستان و هەروەها لێدوانی »نەجمەدین کەریم«، پارێزگاری کەرکوک بۆ میدیاکان ئەو دوو تەقینەوەیە تا ئێستا زیاتر لە ٢٠ کوژراو و نزیکەی ٢٠٠بریندار لێ کەوتۆتەوە.
پارێزگاری کەرکوک دەڵێ پێدەچێ ژمارەی کوژراوەکان لەوە زیاتر بن، چونکی پێدەچێ هێشتا کەسی دیکە لەبن وێرانەکاندا مابن کە دەبێ دەبهێندرێن.
بەیانیی ڕۆژی سێسەممە، ٢٧ ی بەفرانبار سێ تەقینەوەی جیاجیا شاری کەرکوکیان هەژاند و تەقینەوەی دووەم، کاروانی بەرپرسی لقی سێی پارتی دیموکراتی کوردستانی کردە ئامانج کە تێیدا بەرپرسی لق «محەممەد کەمال» بریندار بوو. لەو پەلامارەدا سێ کەس لە یاوەرانی محەممەد کەماڵ کوژران و ١٧ کەسی دیکەش بریندار بوون. هەر لەو تەقینەوەیەدا، زیاتر لە ١٥ ئۆتۆمبیل سووتاون و زیانێکی ماددیی زۆری بەر ناوچەکە کەوتوە.

که داوێنی حکوومەتی عێراقیان گرتۆتەوە، چەند باسی سەرەکیی ئەو دانیشتنە بوون.
سەردانی هەیئەتێکی حدک لە

سەردانی هەیئەتێکی حدک لە مەڵبەندی ٢٤ ی ڕاپەڕینی ی ن ک لە ڕانیە

کوردستان و کورد نیوز: هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستان سەردانی مەڵبەندی ٢٤ ی ڕاپەڕین لە شاری ڕانیەی کرد.
هەیئەتێکی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە سەرپەرستیی کەماڵ کەڕیمی، ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزب بۆ بەخێرهێنانی بەرپرسی مەڵبەندی ٢٤ ی ڕاپەڕین سەردانی ڕانیەی کرد و لەلایەن عەدنان حەمەی مینە، بەرپرسی مەڵبەند و ئەندامانی مەڵبەندەوە بە گەرمی پێشوازییان لێ کرا.
لە دانیشتنێکی دۆستانەدا دوولایەن بابەتەکانی پێوەندیدار بە ڕەوشی کوردستانیان تاوتوێ کرد و هەروەها لە هەواڵی بارودۆخی سلامەتیی مام جەلال پرسیار کرا کە لەلایەن هەیئەتی خانەخوێیەوە هەواڵی دڵخۆشکەر لە بابەت بەرەوباشتر بوونی بارودۆخی بەڕێز مام جەلال و جێگریی سلامەتیی بەڕێزیان بە هەیئەتی میوان درا.

سەردانی نوێنەرایەتیی سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران لە دەفتەری پێوەندییەکانی حیزب لە هەولێر

کوردستان و کورد نیوز: نوێنەرانی پێوەندییەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران لە هەولێر پێکەوە کۆبوونەوە.
ڕۆژی سێ شەممە ، ١٩ی بەفرانبار هەیئەتێکی نوێنەرایەتیی سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران لە هەولێر بە سەرپەرستی بێهروز ئەردەلان و هاوڕێیەتی هیوا بەهاری، کادری نوێنەرایەتییان لە هەولێر، سەردانی دەفتەری نوێنەرایەتی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان لە هەولێریان کرد لە لایەن برایم زێوەیی، نوێنەری حیزبەوە پێشوازییان لێ کرا.
لەو دانیشتنە دۆستانەیەدا، زۆر پرس و بابەتی جۆراوجۆری سیاسی و قەیرانەکانی ئێران و گۆڕانکارییەکانی ناوچە خرانە بەر باس و ئاڵوگۆری بیروڕایان لە سەر کرا.
پێوەندیی دۆستانەو لەمێژینەی حیزبی دێمۆکرات و سازمانی خەبات، پێویستیی لێکنێزیک بوونەوەی هێزەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان بە لەبەرچاوگرتنی ئاڵوگۆڕەخێراکانی ناوچە، وەزعییەتی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران و پرش و بڵاویی ئەوان بە سرنجدان بە دید و هەڵوێستیان بە نیسبەت کێشەو داوا نەتەوەییەکانی کورد و بارووودۆخی هەستیاری ئێستای هەرێم و سەرهەڵدانی ئەو کۆمەڵە قەیرانانەی

مەڵبەندی ٢٤ ی ڕاپەڕینی ی ن ک لە ڕانیە

چاوپێکەوتنی کۆنفرانسی پارتە کوردستانیەکان لە پارلمانی بریتانیا

هەیئەتێکی کونفرانسی پارتە کوردستانیەکان، لە پارلمانی بریتانیا چاویان بە هەیئەتێکی پایەبەرزی حیزبی کرێکاری بریتانیا کەوت.
سەرلەبەیانی ڕۆژی سێشەممە، ١٩ ی بەفرانبار هەیئەتی کنفرانسی پارتە کوردستانیەکان چاویان بە « ئین لۆکۆس» وەزیر لە کابینەی سێبەر بۆ کاروباری ئەفریقا و ڕۆژهەلاتی ناوین وەهەروەها خاتوو جۆ بلینگهام ،بەرپرسی نێونەتەوەیی حیزبی کرێکار و هەیئەتی یاوەریا کەوت.
لەم کۆبونەوەیەدا پاش باسێکی تێر وتەسەل لەسەر هەرچواپارچەی کوردستان، کێشەکانی مالیکی لەگەڵ حکومەت و گەلی کورد لە باشووری کوردستان و هەروەها دەستێوەردانی ئێران لەکاروباری ئەم وڵاتە و بارودۆخی نالەباری مافی مرۆڤ لە ئێران و بە تایبەت پێشێلکردنی سیستماتیکی مافی کورد لە ئێران لەگەڵ هەیئەتی خانەخوێ هاتنە بەر باس و لە سەر ئەو بابەتانە ئاڵوگۆڕی بیروڕا کرا.
لەو دیدارەدا بە تایبەت باس لە مەترسیی لە داردرانی دوو بەندکراوی کورد بە ناوەکانی زانیار و لوقمان مرادی لە چەند ڕۆژی داهاتوو دا کرا و داوا لە هەیئەتی بریتانی کرا کە بە هەموو شێوەیەکی زەخت و گوشارەکانیان بۆ سەر ڕژیمی ئێران زیاتر بکەن بۆ ئەوەی ئەو بڕیارە هەڵوەشیننەوە.
تەوەرێکی دیکەی ئەو دانیشتنە باس لە جێگەو پێگەی کورد و رۆلی کورد لە ناوچەکەدا و کورد لە سوریە و داهاتووی ئەو وڵاتە دا بوو.
گرتنی کنفرانسێکی نێونەتەوەیی بۆ کوردان و جێگەو پێگەی کورد لە داڕشتنەوەی خەریتەی سیاسی ڕۆژهەلاتی نێوەراست لەداهاتوو دا تەوەرێکی تری دیدارو چاوپێکەوتنەکە بوو، کە هەردووک لا زۆر بە گرینگییەوە باسیان لەو پرسە گرینگە کرد.
شایانی باسە کە لەلایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە، مەولود سوارە، ئەندامی ڕێبەری حیزب و نوێنەری حیزب لە بریتانیا یەکێک لە ئەندامانی هەیئەتی کۆنفرانسی پارتە کوردییەکان لەو دیدارە لە پارلمانی بریتانیا بوو.

سەردانی هەیئەتی کۆنفڕانسی پارتە کوردستانیەکان لە وەزارەتی دەرەوەی بریتانیا

هەیئەتێکی کۆنفڕانسی پارتە کوردستانیەکان لە بریتانیا سەردانی وەزارەتی دەرەوەی ئەو ڕاپرسییەکی هەمە گیرەوە، هەیئەتی کۆنفڕانسی پارتە کوردستانییەکان، پێشنیارەکانی خۆی خستە ڕوو و

وڵاتەیان کرد.
ڕۆژی دووشەممە، ٢٥ ی بەفرانبار هەیئەتێکی کۆنفرانسی پارتە کوردستانیەکان بۆ پشتگیری کێشەکانی کورد لە سووریە سەردانی وەزارەتی دەرەوەی بریتانیایان کرد. هەیئەتی کۆنفرانسی پارتە کوردستانیەکان کە مەولوود سوارە، نوێنەری حیزبی دێموکڕتی کوردستان لە بریتانیا یەکێک لە بەشدارانی بوو، بۆ ئەو مەبەستە لەگەڵ بەرپرسانی پەیوەندیدار بە کاروباری سووریە لەوەزارەتی دەرەوەی بریتانیا دانیشتنێکیان پێک هێنا و لەپێوەندی لەگەڵ کیشەکانی کوردو و کەموکوڕی و گوێنەدان بەویست داخوازییەکانی کورد و پشت گوێ خستنی کێشەکانی ئەو گەلە، کە بەشێکی گرینگ لە پێکهاتەی سوریە پێک دینن قسە و باسیان کرد.
بەشی سەرەکیی باسەکانی ئەو دانیشتنە بۆ ڕۆڵ و کاریگەری و جێگەی پێگەی کورد وەک نەتەوەی دووهەم لە داهاتووی ئەو وڵاتە و بەشداریان لە حکومەتی داهاتوو تەرخان کرا و بەشێکی دیکەی ئەو دیدارە بۆ باس لە سەر کەمەنەتەوە و ئایینزاکانی دیکە تەرخان کرا کە لە ئێستا دا لە سووریە دەژین و هیچ ئاسۆیەکی ڕوون بۆ داهاتوویان بەدی ناکرێ. لەبارەی هەڵبژاردن و دیاری کردنی جۆری دەسەڵات لە داهاتووی سوریە دا لە ڕێی هاوکات ڕایگەیاند کە کورد هیچ کات مل بۆ هەلبژاردنی سەرانسەری نادا، چونکی ڕێژەی کورد و کەمە نەتەوەکانی دیکە، لە نەتەوەی عەرەب کەمترن و بەو پێوانەیە کورد و نەتەوەکانی تر زەرەمەند دەبن و ئەوکات دەبێ وەک خەڵکی سوریە بژین و ناتوانن باسی مافە نەتەوایەتییەکانیان بکەن.
لەپیوەندی لەگەڵ یارمەتیی ٦٨ میلیون پۆندی کە لەلایەن دەوڵەتی بریتانیا بە سووریە کراوە، گلەیی و گازندە ئاڕاستەی کاربەدەستانی وەزارەتی دەرەوەی بریتانیا کرا و باس لەوە کرا کە ئەو یارمەتیانە نەگەیشتونەتە خەڵکی کورد لەسووریە و ئەوان بێ بەشن لەو هاریکاریانەی کە لە لایەن حکوومەتی بریتانیا و تەنانەت وڵاتانی دیکەشەوە پێشکەش بە گەلی سوریە کراوە.
هەر لە درێژەی باسەکان دا پێشنیاری ئەوە کرا کە پێویستە دەوڵەتی داهاتووی سوریە جیاوازی هەبێت و کورد و نەتەوەکانی تریش مافی وەک یەکیان هەبێت لە دارشتنەوە و بەڕێوەبەری دەسەڵات دا چ لە ناوەند و چ لە ناوچەکانی خۆیاندا.
شایانی باسە کە مەولود سوارە، نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بریتانیا یەکێک لە بەشدارانی ئەم دانیشتنە بوو.

کەمایەسییەکی گرینگ زانی.
بەریزیان تەئکیدی کرد کە یەکیەتیی ئوروووپا بە بایەخەوە دەڕوانێتە تێکۆشانی هەواڵنێرانی

دیداری نوێنەری حدک بۆ کاروباری یەکیەتیی ئوروووپا لەگەڵ ماریتا سخاک، نوێنەری پاڕلمانی ئوروووپا

نوێنەری حیزبی دێموکڕاتی کوردستان بۆ کاروباری یەکیەتیی ئوروووپا لەگەڵ ماریتا سخاک، نوێنەری پاڕلمانی ئوروووپا کۆبۆوە.
دوای نیوەڕۆی ڕۆژی چوارشەممە، ٢٠ ی بەفرانبار، بەرامبەر لەگەڵ ٩ی ژانویەی ٢٠١٣، کاوە ئاهەنگەری نوێنەری حیزبی دێموکڕاتی کوردستان بۆ کاروباری یەکیەتیی ئوروووپا لەگەڵ ماریتا سخاک ئەندامی پارڵمانی ئوروووپا لە سەر لیستی هۆلەند دیدارێکی پێک هێنا.
نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستان لەم دیدارەدا وێڕای سپاس بۆ هەوڵە بەنرخەکانی خانمی سخاک بۆ داکۆکی لە ئازادیی رادەربڕین و ڕاگەیاندنی ئازاد بە گشتی و مەسەلەی ڕاگەیاندن لە ئێران بە تایبەتی، ئاماژەی بە بارودۆخی نالەباری ڕۆژنامەنووسان و نووسەران و بلاگێرەکانی نێو ئێران بە گشتی و کوردستانی بە تایبەتی لەو چەند ساڵەی دوایی کرد.
کاوە ئاهەنگەری هەروەها باسی لە رۆڵی میدیا لە داهاتووی ئێران و ئاگادارکردنەوەی کۆمەڵگای نێودەولەتی لە ڕووداوەکانی نێو ئێران کرد و پێی وابوو کە پێویستە یەکیەتیی ئوروووپا ئاورێکی زیاتر لە بزووتنەوەی ئازادیخوازی و میللی دیموکراتیکی گەلانی ئێران بداتەوە.
خانمی ماریتا سخاک وێڕای تەئکید لەسەر گرینگیی ڕۆڵی میدیای ئازاد و هەواڵنێران لە وڵاتانی ڕۆژهەلاتی نێوەراست کە ئاوێتەی گۆڕانن، باسی لە پێویستیی ئاگاداربوونی کۆمەڵگای نێودەولەتی لە ڕووداو و باردۆخی سیاسی و پیشهاتەکانی ئەو وڵاتانە کرد و لە لایەکی دیکە نەبوونی مکانیزمێکی هاوکاری لە نێوان ئۆپۆزیسیۆنی بە نێوخۆ و دەبێ هەوڵ بدرێ نەوەی نوێ زیاتر بە دنیای ئازاد پێوەند بدرێ و سەرەکیترین ڕێگاش میدیا و دنیای مەجازییە.

ئەحمەدی، بەرپرسی بەشی پەیوەندییە کوردستانیەکانی حیزب لە وڵاتی سویس پێشکەش کرا کەتێیدا وێڕای مەحکوومکردنی ئەم تێرۆرە، تێرۆری

بەشداریی ئەندامانی حدک لە خۆپیشاندانی کوردستانیان لە سویس دژ بە تێرۆرەکەی پاریس

ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە سویس بەشدارییان لە خۆپیشاندانێکدا کرد کە بۆ مەحکووم کردنی تێرۆری سێ چالاکی ژنی کورد پێک هاتبوو.
کوردانی دانیشتووی سویس ڕۆژی هەینی بە مەبەستی نارەزایەتی دەربڕین لە تێرۆری سەکینە جانسز، ڤیدان دۆغان و لالە سۆیلەمێز، سێ خاتوونی سیاسیی کورد خۆپیشاندانێکی بەربڵاویان وەرێ خست.
لەم خۆپیشاندانە دا کە بەبەشداریی سەدان کوردی چوار پارچەی کوردستان لە گۆڕەپانی هەلڤەتیە پلاتس بەڕێوەچوو، نوێنەرانی هێز و لایەنە سیاسیەکان وتار و پەیامی خۆیان بەو بۆنەیەوە خوێندەوە و لەلایەن بەشدارنەوە بە دانی دروشم ئەو جیناتەیە مەحکووم و داوا لە فەڕانسە کرا کە بە زووترین کات ئەنجامدەرانی ئەو جینایەتە ئاشکرا بکا.
شایانی باسە لەو خۆپیشاندانە پەیامی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەو بۆنەیە لەلایەن ماموستا عەزیز ڕێبەرانی شەهیدمان لە وین و برلینی وەبیر بەشداران هێنایەوە

کوردستان
ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

پەیام

حیزبی دێموکراتی کوردستان، دیدارەکانی ئەم دوایی‌یانەی دەوڵەتی تورکیە لەگەڵ بەڕێز ئوجەلان بە ئەرێنی چاولێ دەکا و پێشوازی لە هەر هەنگاوێک دەکا کە لەخزمەت چارەسەری ئاشتیانەی پرسی کورد لە باکووری کوردستان و تورکیە دابێت

حیزبی دێموکراتی کوردستان کە بەگەشبینییەوە دەڕوانێتە داهاتوو، بەپێویست دەزانێ جارێکی دی وەبیر هەموو لایەک بێنێتەوە ئەم ئاوات و ئامانجانە دەستەبەر نابن ئەگەر هێزە سیاسی‌یەکانی کوردستان نەتوانن ڕێگەی هاوکاری و هاودەنگیی پێویست لە هەموو ئاستەکاندا بگرنەبەر.

پەیامی حیزبی دێموکراتی‌کوردستان
بە بۆنەی ٢ی ڕێبەندان، ساڵرۆژی دامەزرانی کۆماری کوردستان

هاونیشتمانانی بەڕێز!
خەڵکی خەباتگێڕی کوردستان!

٦٧ ساڵ لەمەوبەر لە کاتێکدا کە حیزبی دێموکراتی کوردستان تەنیا چەند مانگێک بوو وەک پێویستی‌یەکی مێژوویی بۆ ڕێبەری کردنی خەباتی نەتەوەیی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێک هاتبوو، هەلومەرجی سیاسیی سەردەمی پاش شەری دووهەمی جیهانیی قۆستەوەو لە دووی ڕێبەندانی ١٣٢٤ی هەتاوی و لە ژێر ڕێبەریی پێشەوای نەمردا لە دایکبوونی یەکەم کۆماری کوردی لە مەهاباد بە دنیا ڕاگەیاند. بەم بۆنەیەوە و لە ٦٧ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستاندا گەرمترین پیرۆزباییتان پێشکەش دەکەین.

دیارە ئەگەر دامەزرانی کۆماری کوردستان یەکێک لە شانازی‌یە نەتەوەیی‌یەکانی کوردە، پێش هەمووان ئەم شانازییە بۆ ڕێبەران و تێکۆشەرانی ئەو سەردەمی حیزبی دێموکرات و لە سەرووی هەموانەوە بۆ پێشەوای زانا، قازی محەممەد دەگەڕێتەوە کە توانیان لەگەڵ هەموو بێ‌ئیمکاناتی و سنووردرابوونی دەسەڵات و ناوچەی ژێردەسەڵاتیاندا، ئەو هەلومەرجە تایبەتییە بقۆزنەوە کە بە هۆی کێشە جیهانی‌یەکان و تێکچوونی پارسەنگی هێز و بێ دەسەڵاتبوونی حکوومەتی ناوەندی دروست ببوو. ئەوان بەم کردەوەیان توانیان لاپەڕەیەکی زێڕین

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بیرەوەریی٦٧ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستاندا وەک هەمیشە پێبەندبوونی خۆی بە خەبات تا وەدیهێنانەوەی ئامانجی نەتەوەی کورد ئەویش دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە ئێرانێکی ئازاد و دێموکرات و فیدرالدا دووپات دەکاتەوە

لە مێژووی کوردا بنووسنەوە.

ئەم ڕووداوە مێژوویی‌یەی نەتەوەی کورد ئەگەر سەردەمانێک لەژێر تیغی سانسۆر و سەرکوت و کەڵک وەرگرتنی دەسەڵاتدارانی دژە کورد لە ناوچەدا لە هەموو هۆوکەرەسەیەک بۆ پێشگیری لە هاوپێوەندیی نەتەوەیی کورد، ڕووداوێک بوو تایبەت بە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و حیزبی دێموکراتی کوردستان، ئەمرۆ بەهۆی ئەو گۆڕانانەی ناوچەیان گرتۆتەوە، بۆتە هێمایەکی نەتەوەیی کورد. دەبینین کە ئەم یادە لەلایەن هەموو کوردێکی نەتەوەپەرست لە پانتایی کوردستاندا و بگرە لەسەرانسەری جیهاندا هەموو ساڵێک لە دووی ڕێبەندان دا بە شانازی‌یەوە بەرز ڕادەگیرێ.

هەرچەند بەداخەوە تەمەنی کۆماری کوردستان زۆر کورت بوووبە هۆی هێرش و پیلانەکانی حکوومەتی سەرەرۆی حەمەرەزا شا کە ئەمریکا و بریتانیا پشتگیری‌یان دەکرد کۆتایی پێهات، بەڵام هەر لە سەرەتاوە ڕێبەرانی حیزب و دامەزرێنەرانی کۆمار بۆ خزمەتی نەتەوەی کورد لە ڕێگای ئەم دەسەڵاتەوە لە هیچ شتێک کۆتایییان نەکرد. ئەوان بە پەرەپێدانی فێربوونی زمان و کولتووری کوردی، دامەزراندنی دامودەزگای یاسایی، دانانی قوتابخانەی کوردی و وەکارخستنی چاپخانە و چاپ وبڵاو کردنەوەی کتێب وگۆڤار و ڕۆژنامەی کوردی و سازماندانی هێزی پێشمەرگە بۆ پاراستنی گەل و کۆمار تەنیالە ١١ مانگ دا نموونەیەکی نوێی دەسەڵاتداریی دێموکراتیکیان لە ناوچەیەکدا کە تا ئەو سەردەمە ڕەنگی دێموکراسیی بە خۆیەوە نەدیبوو، خستە بەرچاوی هەموو جیهان.

بەدوای ڕووخانی کۆماری کوردستان و شەهید کرانی ڕێبەرانی کۆمار و بەتایبەتی پێشەوا قازی محەممەد سەرۆک کۆماری‌کوردستان، گەلی کورد نەتەنیا لە خەبات ڕانەوەستا بەڵکو بیر و ئامانجەکانی کۆمار و ڕێبەرەکانی بووە هەوێنی درێژەدانی خەباتێکی بەردەوام کە سەرەنجام ڕووخانی ڕێژیمی دیکتاتۆری پاشایەتیی لێ‌کەوتەوە.

ئۆگرانی ئامانجەکانی کۆماری کوردستان!

ئەمرۆکە لە دووی ڕێبەندانێکی دیکەدا یادی ٦٧مین ساڵی دامەزرانی کۆماری کوردستان دەکەینەوە گۆڕانێکی قووڵ بەسەر سیستمی دەسەڵاتداریی جیهان و ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا هاتوە. ئێستا سیستمی پێوەندییەکانی نێوان زلهێزەکان و دەسەڵاتدارانی ناوچە جۆراوجۆرەکانی دنیا تووشی گۆڕان بووەو وڵاتە بە هێزەکانی جیهان لە پێناوی پاراستنی بەرژەوەندییەکانیاندا کوێرانە پشتی دیکتاتۆرەسەرەرۆکان ناگرن. ئەوان دەزانن سەردەمی سەرکوتی بێ‌بەزەیی‌یانە و شاردنەوەو حاشا لێکردن بەسەرچووە و ڕاپەڕینی کۆمەڵانی خەڵک هەمیشە دەتوانێ مەترسی‌یەک بێ بۆ تێکدانی ئەوەی ئەوان بە ئاسایشی جیهانی ناوی دەبەن. هەربۆیە لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا ڕاپەڕینی خەڵک لە دژی سیستمە دیکتاتۆرەکان لە ناوچە جیاجیاکانی جیهان لە ئاسیاو ئەفریقاو تەنانەت بەشێک لە ئورووپاش کۆمەڵێک گۆڕانی سیاسیی لێکەوتەوە.

تازەترین ئەزموون لەڕەوتی گۆڕانەکان دا ئەزموونی ڕاپەڕینی خەڵکی و لاتانی عەرەبی‌یە کە بەشێکی بەرچاوو گرینگی ئەو وڵاتانەی گرتۆتەوە. لەم ماوە کورتەدا شاهیدی ڕووخانی کۆشکی دەسەڵاتی دیکتاتۆری لە ژمارەیەک لەو وڵاتانەدا بووین. هەرچەند لە هەریەک لەو وڵاتانە بەربەست لەسەر ڕێی خەڵک بۆ گەیشتن بە ئازادی و دێموکراسی کە ئامانجی گشتیی خەڵکەکەیانە، دروست کراوە، بەڵام هیوای دەستەبەر بوونی ئاواتەکانیان ووەدیهێنانی ئازادی و دێموکراسی لە نێونەچووە. لە سووریا دەسەڵاتی دیکتاتۆریی بنەماڵەی ئەسەد ڕووبەڕووی ڕاپەڕینی بەرینی خەڵک بۆتەوە. هەتا ئێستاش و زیاتر لە ساڵێکە بێ‌بەزەیی‌یانە سیاسەتی بە کۆمەڵکوشتنی خەڵک بەردەوامە. بەڵام وەک دەبینین بەمجۆرەش ئەم دیکتاتۆرییە نەیتوانیوە پێش بە بەردەوامیی ڕاپەڕینی خەڵکی سووریە بگرێ و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ئەم خەڵکە ڕاپەڕیوە بەهێزتر بەرەو ڕووخانی دیکتاتۆری دەچنە پێش.

گەلی کورد لە سووریا کە چەند دەیەیە لەلایەن دەسەڵاتی بنەماڵەی ئەسەدەوە تەنانەت لە مافی هاووڵاتی بوون بێ بەشکرابوون، ئەمرۆ هیوای گەیشتنیان بە ئازادی و دابینکردنی مافە نەتەوەیی‌یەکانیان زیاتر بووەو خەبات بۆئەم مەبەستە لە لایەن گەلی ڕاپەڕیوی کوردەوە لە پەرەسەندن دایە. بەداخەوە لە ماوەی چەند مانگی ڕابردوودا هێندێک ناتەبایی لە نێوان هێزی نیشتمانی‌یەکانی ڕۆژئاوای کوردستان دەبینرێ کە بێ‌گومان دەتوانێ ببێتە هۆکارێک بۆ لاوازبوونی خەباتی نەتەوەیی لە ڕۆژئاوای کوردستان. ئێمە هیوادارین وداواکارین لەم هەلومەرجە ناسکەدا هەموولایەک بەهەستبەبەرپرسایەتی و لە پێناوی وەدیهێنانی ئامانجەنەتەوەیی‌یە لە مێژینەکانی کورد لە سووریادا هەوڵی هاودەنگی و یەکیەتیی ڕیزەکانی کورد لە سووریا بدەن وئەم هەلە مێژوویی‌یە کە دوای دەیان ساڵ هاتۆتە پێش لەبەرژەوەندی کوردا بقۆزنەوە.

هاونیشتمانانی بەڕێز!

کە باس لە گۆڕانەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و گۆڕینی دەسەڵاتی دیکتاتۆرەکان دەکرێ، ناکرێ ئێران و کۆماری ئیسلامی لە پێش هەموانەوە نەبینین. ڕاستییەکی‌حاشاهەڵنەگرمان گوتوە ئەگەر بڵێین لە ٣ دەیەی ڕابردوودا ئەم ڕێژیمە نوێنگەی سیستمێکی سەرەڕۆو دەسەڵاتێکی دیکتاتۆرو بێ‌بەزەیی لە سەرکوتی خەڵکدا بووە. ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە ماوەی ٣٣ ساڵ دەسەڵاتداریی خۆی دا لە نێو دەسەڵاتە دیکتاتۆرەکاندا لە زۆربەی بوارەکاندا پلەی یەکەمی بۆ خۆی دابینکردوە.

ڕێبەرانی کۆماری ئیسلامی هەر لە سەرەتای بەدەسەڵات گەیشتنیانەوە لە ژێر ناوی «ناردنە دەرەوەی شۆڕش» دەستیان کرد بە دروستکردنی گرووپی چەکداری بەستراوە بەخۆیان وەک حیزبوڵڵا، یاوەڕێخستن و درێژەدانی شەڕی ماڵوێرانکەر بە خەیاڵی گەیشتن بەقودس لە ڕێگەی کەربەلاوە. وێڕای ئەو هەمووە زیانە گیانییە، هەزاران میلیۆن دۆلار لە پارەی خەڵکی ئێرانیان بە فیڕۆ دا. هەمووشی بەو ئامانجە بوو کە ڕێبەرایەتیی جیهانی ئیسلام بە تایبەتی لەو وڵاتانە کە پەیرەوانی ئایینی شیعەیان لی دەژین وەک لوبنان، سووریە، عیراق، و بەحرەین بگرنە دەست. لەنێو موسولمانانی ئەفغانستان، پاکستان، یەمەن، سعوودیە، کویەت و زۆر شوێنی دیکە لە دانانی گەرای شەڕی دینی درێغیان نەکرد. بەڵام ئەوەی بۆیان ماوەتەوە شکست و ناکامی لە درێژەدانی ئەو سیاسەتەیە. لەم ساڵانەی دوایی دا کشانەوەی پەیتاپەیتای ئەوانمان لەم وڵاتانەدا دیوەو ئێستاکە دەسەڵاتی بەشار ئەسەد گەورەترین هاوپەیمانی ناوچەیی‌یان لە سووریە بەرەو ڕووخان دەڕوا خۆشیان بەتەواوی هەست بەشکستی ئەم سیاسەتەیان دەکەن و خۆیان لەهەموو کات بە تەنیاتردەبیننەوە.

ئەمە لەکاتێکدا کە ڕێژیمی ئێران سەرەڕای ئیددیعای ڕێبەرانی بەتایبەت خامنەیی، لە نێوکۆمەڵگای نێودەوڵەتی‌دا بە تەواوی تەریک کەوتۆتەوەو دۆستە دوور و نزیکەکانیشی ئێستا زۆر خۆیان لە کێشەکانی بە خاوەن ناکەن. کۆماری ئیسلامی کە لە تەواوی ساڵانی تەمەنی‌دا بە دروستکردنی کەشێکی لەبار بۆ سەرمایەگوزارانی دەرەوە بەتایبەت چین و ڕوسیە و ئورووپا هەوڵی‌دا کە بتوانێ بە بەخشینی سەرمایەیەکی زۆری ئێران پێگەی نێودەوڵەتیی خۆی لە بواری دیپلۆماسی‌دا بەهێز بکا. لەم ساڵانەی دوایی دا بەسەرمایەدانانی بەربڵاو لە وڵاتانی پاشکەوتووی ئەفریقایی و باشووری ئەمریکا، بەدانی یارمەتیی‌دارایی چەند میلیارد دۆلاریی بێ بەهرەوزۆر جار بە خۆڕایی بە وڵاتانی هاوپەیمانی لە ناوچە وەک عیراق وسووریە و لوبنان و هتد، بە بەستنی ڕێککەوتننامەی زۆر قورس لەگەڵ هاوپەیمانانی چینی و ڕووسی، هەوڵی پاراستنی دۆستایەتیی ئەوان بە هەر نرخێک دەدا! ئەویش تەنیا بە مەبەستی ڕاگرتنی هاوپەیمانەتییەکان و هاوردەکردنی کەرەسەی خاو و چەک وچۆڵی نیزامی و یارمەتی وەرگرتن بۆ تەواو کردنی دامەزراوە ئەتۆمییەکەیانە! ئەمە نیشانە و بەرهەمی شکست و ناکامیی کۆماری ئیسلامی لە هەموو هەوڵە دیپلۆماسی‌یەکانی‌دایە.

بەڵام سەرەڕای هەموو ئەو هەوڵ و تەقەلایە، لاساری‌یەکانی کۆماری ئیسلامی لە وڵامنەدانەوە بە داواکارییەکانی نەتەوەیەکگرتووەکان ئێرانی بەرەو تەریککەوتنەوەیەکی یەکجاری پاڵ پێوە نا. ئاکامی ئەم سیاسەتە لە چەند ساڵی ڕابردوو داسەپاندنی سزایەک لە دوای یەکەکانی بانکی، دارایی و پێشگرتن لە فرۆشی نەوت و هەنارده و هاوردەکردنی زۆر لە کالاکان بوون بە سەریاندا. ئێستا کە هاتنەخوارەوەی نرخی پووڵی ئێران و نەمانی کەرەسەی خاو بۆتە هۆی پەککەوتنی چەرخی ئابووری و بازرگانیی ئێران و داخرانی دەیان کارخانە و بێکاریی ژمارەیەکی زۆر لە کرێکاران و کەمبوونەوەی توانای دەوڵەت لە پێدانی حقووق و نەمانی زەخیرەی بانکی دەوڵەتیی لێکەوتۆتەوە بە جۆرێک کە گەڵاڵە پڕ هەراوهوریاکەیان واتە گەڵاڵەی یارانەکانیان هەڵوەشاندنەوە، ئیتر جێگەیەک بۆ شاردنەوەی ڕاستییەکان نەماوەو ئەو جار هەرکامیان بەجۆرێک دان بەشوێنەواری ئەو سزایانە دادەنێن. ئەمە لە حاڵێک دایە لە ساڵی داهاتوودا کە چاوەڕوانی سەپاندنی سزای زیاتر بە سەر کۆماری ئیسلامی دادەکرێ گرفتی ژیانی ڕۆژانەی خەڵک و دابینکردنی پێداویستی‌یەکانی ژیانی ڕۆژانەیان دەبێتە گرفتێکی گەورە کە یەخەی کۆماری ئیسلامی‌دەگرێتەوە.

حیزبی دێموکراتی کوردستان لەم هەلومەرجە ناسکەو لە چاوەڕوانیی ڕوودانی هەر ئەگەرێک کە بە دڵنیایی‌یەوە ئێران بەرەو ئاڵوگۆڕێکی بنەڕەتی دەبا، لێکنزیکبوونەوەی هەموو هێزەو لایەنە نیشتمانییەکان کە لە پێناوی ئێرانێکی ئازاد و دێموکراتدا وبۆ دەستەبەرکردنی تێکرای ماف و ئازادی‌یەکانی هەموو پێکهاتەکانی ئێران تێدەکۆشن، لە هەموو کات زیاتر بە پێویست دەزانێ. گومان لەوە دانییە یەکگرتوویی هێزە دێموکرات و پێشکەوتنخوازەکانی ئێران دەتوانێ بۆ ڕووخانی یەکجاریی پەیکەری لەرزۆکی دیکتاتۆری و سەرەڕۆیی کۆماری ئیسلامیی ئێران بەدەست گەلانی ئەو وڵاتە گورزێکی کاریگەر بێ.

خەڵکی خەباتگێری کوردستان!

ڕاستە دوای ٦٧ ساڵ لە دامەزرانی یەکەم کۆماری کوردی، ئێستاش کورد نەیتوانیوە دەوڵەتی سەربەخۆی خۆی هەبێ. بەڵام بەخۆشییەوە ئەوە زیاتر لە دوو دەیەیە کە لە ئەنجامی خۆڕاگری و خەباتی ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد و بە دوای ئەو ئاڵوگۆڕە قووڵانەی ناوچەکەمانی گرتۆتەوە، زیاتر لە ٢٠ ساڵە باشووری کوردستان بە هۆی حکوومەتێکی کوردی‌یەوە بەڕێوە دەچێ وپ ێشکەوتنەکانی ئەم حکوومەتە لە بواری دیپلۆماسی، ئابووری، فەرهەنگی و پێشمەرگایەتی‌یەوە جێگەی سەرنجی هەموو لایەکە. ئەگەرچی بۆ جارێکی دیکەش شووینیزم و زیدەخوازیی هێندێک لایەنی عێراقی دیسان خەریکە دەبێتە هەرەشەیەک بۆ سەردەسکەوتە نەتەوەیی‌یەکانی کورد لەم پارچەیە لە کوردستان، بەڵام شک لەوە دانییە هەڵوێستی یەکگرتووانەی کورد بەرامبەر بەم هەرەشانە لە هەلومەرجی سیاسیی ئێستای ناوچەدا دەتوانێ پاشەکشە بە هەر دوژمنکارییەک بکا و کۆمەڵێک دەسکەوتی دیکە بخاتە سەرخەرمانی دەسکەوتەکانیان.

لە باکووری کوردستانیش سەرەڕای زۆر کەندوکۆسپی گرینگ بەخۆشییەوە ئەمرۆ دەبینین پێگەی کورد فاکتەرێکی بە هێزە کە لە چارەسەری کێشە لە مێژینەکانی تورکیادا ناکرێ پشتگوێ بخرێ. پەیامی ئاشتەوایی بە مەسەلەی کورد و هەنگاونان بۆ دیالۆگ و چارەسەری پرسی کورد بە ڕێگای ئاشتخوازانەدا, ، ئەو ڕەوتەیە کە دەتوانێ مژدەدەری چارەسەری کێشەکانی ئەم بەشە لە کوردستان لە داهاتوویەکی نەزۆر دووردابێ. لەم پێوەندییەدا حیزبی دێموکراتی کوردستان، دیدارەکانی ئەم دوایی‌یانەی دەوڵەتی تورکیە لەگەڵ بەڕێز ئوجەلان بە ئەرێنی چاولێ دەکا و پێشوازی لە هەر هەنگاوێک دەکا کە لەخزمەت چارەسەری ئاشتیانەی پرسی کورد لە باکووری کوردستان و تورکیە دابێت.

لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دوای زیاتر لە ٣ دەیە خۆڕاگری لە بەرامبەر زۆرترین هێرش و پیلانەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ لاوازکردن و لە نێوبردنی حیزبی دێموکرات وەک ڕێبەری بزوتنەوەی نەتەوایەتی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و لە بەرامبەر دا خەباتی بێ‌وچانی ڕاستەقینە لە سەنگەری جۆراوجۆردا، ئەمرۆ بەخۆشی‌یەوە کورد گەیوەتە قۆناغێک لەژیانی خەباتگیرانە کە دەتوانێ بەبێ دوو دڵی بڕوانێتە داهاتوویەکی ڕوون. هەلومەرجێک کە کۆماری ئیسلامی تێیدا دەژی، لەداهاتوویەکی نزیکدا دەرفەتی پێویست دەرخەسێنێ هەتا خەباتکارانی ڕێگای ئازادی و ڕزگاریی نەتەوەیی، ڕیزەکانیان زیاتر یەک بخەن و لە مەیدانی خەباتێکی بەربڵاودا بە هێز و توانایەکی زیاترەوە کار بۆ ڕزگاریی نەتەوەکەیان بکەن.

حیزبی دێموکراتی کوردستان کە بەگەشبینییەوە دەڕوانێتە داهاتوو، بەپێویست دەزانێ جارێکی دی وەبیر هەموو لایەک بێنێتەوە ئەم ئاوات و ئامانجانە دەستەبەر نابن ئەگەر هێزە سیاسی‌یەکانی کوردستان نەتوانن ڕێگەی هاوکاری و هاودەنگیی پێویست لە هەموو ئاستەکاندا بگرنەبەر. لە قۆناغێکدا کە کۆماری ئیسلامی لە قەیرانەکاندا نوقم بووە، پێویستە پێگەی کورد چ لە نێو هێزە ئێرانی‌یەکان و چ لە ناوچەدا لە هەمیشە قایمتر بێ بۆ ئەوەی ئەم گەلە بتوانێ دەرفەتەکان بە قازانجی پرسە ڕەواکەی خۆی بقۆزیتەوە. چاوەڕوانی‌یەکانی خەڵکی کوردستانیش لە هەموان هەرئەوە دەخوازێ کە وەک پێویستییەکی ئەم سەردەمەی خەبات هەوڵی یەکگرتوویی و لانیکەم ساغ بوونەوە

ئێمە جارێکی دیکە لە سەرپابەندبوونی خۆمان بەهاوکاری و هاودەنگیی هەموو هێزەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێدادەگرین و نەبوونی هاودەنگی، هاوکاری و یەکگرتوویی بە کەلێنێکی گەورە لە نێو ڕێزەکانی خەباتگیرانی کوردستان دا دەزانین

لە سەر بەرنامەی کاری هاوبەش لەهەلومەرجە جۆراوجۆرەکاندا بدرێ.

ئێمە جارێکی دیکە لە سەرپابەندبوونی خۆمان بەهاوکاری و هاودەنگیی هەموو هێزەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێدادەگرین و نەبوونی هاودەنگی، هاوکاری و یەکگرتوویی بە کەلێنێکی گەورە لە نێو ڕیزەکانی خەباتگیرانی کوردستان دا دەزانین. ئەم ئەرکە پێش هەمووان دەکەوێتە ئەستۆی دێموکراتەکان. هەر بۆیەچاوەڕوانیمان لە هاوڕێیانی پێشوومان ئەوەیە زیاترلەجاران و بەشێوەیەکی جیددیتر بە دەنگ بانگەوازی یەکیەتیخوازانەی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە بێن.

هاونیشتمانانی خۆشەویست!
خەڵکی خۆڕاگری کوردستان!

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بیرەوەریی٦٧ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستاندا وەک هەمیشە پێبەندبوونی خۆی بە خەبات تا وەدیهێنانەوەی ئامانجی نەتەوەی کورد ئەویش دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە ئێرانێکی ئازاد و دێموکرات و فیدرالدا دووپات دەکاتەوە. باوەڕمان وایە هەر وەک خۆڕاگریمان کۆماری ئیسلامیی بەرەو کۆتایی ژیانی بردوە، درێژەی خەباتیشمان وەدی‌هێنانی ئامانجەکانمانی لێ دەکەویتەوە.

پیرۆزبێ بیرەوەریی دامەزرانی کۆماری کوردستان

سڵاو لە حیزبی دێموکراتی کوردستان، حیزبی دامەزرێنەری کۆماری کوردستان و درێژەدەری ڕیگا پڕشانازییەکەی کۆماری کوردستان

حیزبی دێموکراتی کوردستان
دەفتەری سیاسی
کۆتایی بەفرانباری ١٣٩١
ژانویەی ٢٠١٣

هاشم کەریمی:
لێرەدا من دە مەوی ئەگەر جێ بگرێ هێندی پێشنیاز بۆ زیاتردەوڵەمەند بوونی چۆنیەتیی رۆژنامەی کوردستان بێنمە گۆڕی، هیوادارم وەک کەمگرنگیدان بە نەقشی رۆژنامەی کوردستان چاوی لێنەکرێ

هاشم کەریمی:
هەر چەند لە بەرنامەی حیزبدا مافی یەکسانیی ژن و پیاو بە روونی گونجێندراوە، بەڵام هێشتا ئەو جۆرەی پێویستە بە کردەوە جێ بە جێ نەکراوە، بۆیە رۆژنامەی کوردستان دەبێ گرنگیی تایبەت بەو پرسە بدا

لەسەر بیوگرافیی دەورە جیاجیا کانی رۆژنامەی «کوردستان»

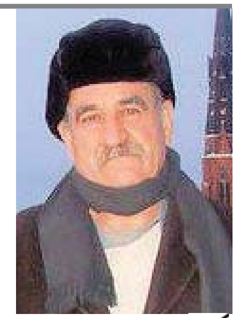

هاشم کەریمی

من لێرەدا بە پێویستی نازانم پەسنی رۆژنامەی کوردستان بکەم، چونکە وەکوو سەعدی دەڵێ: « گوڵ ئەو گوڵەیە خۆی بۆنی خۆش بڵاو بکاتەوە نەک گوڵفرۆش بە بۆنی خۆشیدا هەڵبڵێ». دەبێ ئەو کەسانەی کە پێوەندییان بە حیزبی دیموکڕاتەوە نیە، ئەو رۆژنامەهەڵسەنگێنن و ئەگەر جێی پەسنە کە هەیە، ئەو کارە بکەن. لەگەڵ ئەوەش ناکرێ لەو بارەوە هیچ نەگوترێ. بویە بە دڵنیاییەوە دەڵێم رۆژنامەی کوردستان کە زیاتر لەوەی رۆژنامە بێ گۆڤارە، لانی کەم لە سێ پرسدا یەکێکە لە سەرکەوتووترینی رۆژنامەکانی ئۆرگانی حیزبەکانی کوردستان. یەکەم، لە ناساندنی مافی دیاریکردنی چارەنووسی گەلان و پێشێلکرانی مافی نەتەوایەتیی گەلی کورد، دووهەم لە پیشاندانی رووی دزێوی دووریژیمی دژی گەلیی پاتشایی و ئاخوندی لە ئێراندا و سێهەم، کارتێکەریی لە سەر ئەدەبیاتی کوردی و دروست نووسینی خەت و ئینشای زمانی کوردی لە کوردستانی رۆژهەلات و باشووردا.

لێرەدا دەمەوێ بە کورتی لەسەر بیوگرافیی دەورەکانی جیاجیای رۆژنامەی کوردستان و ریباز وریۆشوێن و کارتێکەریی ئەم رۆژنامە چەند دێرێک بنووسم. رۆژنامەکانی دەورەی کۆماری کوردستان کە ١١٣ ژمارەی لێ بڵاو بۆتەوە (من تەنیا چەند ژمارەیانم دیتوە) بە تەواوی مانا بڵاوکراوەی بیرو هزری حیزبی دیمۆکراتی کوردستانن. لەبەر ئەوەی زۆربەی بگرە هەموو نووسەرانی ئەندامی حیزبی دیمۆکڕات بوون و سیاسەتەکان و ریبازی ئەو حیزبەیان بڵاو کردۆتەوە. بەڵام دەورەی دووەمی کە لە باکۆ چاپ دەبوو و ١٣٣٧ ژمارەی لە لایەن ئەو خویندکارانەی کە کۆماری کوردستان بۆ خویندن ناردبوونیە سۆڤیەتی پێشوو ودوای تێکچوونی کۆمار نەیانویرا بگەرێنەوە وڵات، بڵاو دەبۆوە. لەگەڵ ئەوەی نابێ زەحمەتەکانیان فەرامۆش بکرێ، بەڵام ئەو دەورەی رۆژنامە، زیاتر زمانحاڵی حیزبی توودەیە تاکوو حیزبی دیمۆکڕاتی کوردستان. دەورەی سێهەمی، کە چوار ژمارەی بە نهێنی لە لایەن کادرەکانی حیزبی دیموکڕاتەو بڵاو بۆوە، لە گەڵ لەبەرچاوگرتنی ئازایەتی وچاونەترسیی ئەو کادرانە کە لەو کاتە هەستیارو پرمەترسییەی دوای کودەتای ٢٨ی گەلاویژی ١٣٣٢ی هەتاوی، ئەو ئەرکەیان وەئەستۆ گرتووە جێی رێزو پێزانینە، هەر چەند ئەو کات هێشتا حیزبی دیموکڕات لەباری رێکخستن و راگەیاندندا لە ژێر کاریگەریی حیزبی توودەدا بوو. بۆیە لەم دەورەش دابێگومان بیرو هزری حیزبی توودە بەو ژمارانەوە دەبینرێ. تەنیا ژمارەیەک کە لە ساڵی ١٣٣٩ی هەتاوی بڵاو بۆوە لە خەت و ریبازی حیزبی دیموکڕاتدا بووە، چونکە ئەو کات حیزب لە هەموو بارێکەوە ریبازی خۆی لە حیزبی توودە جیا کردبۆوە. ئەو ٢٦ ژمارەی کە لە لایەن روناکبیران لە ئورووپا بڵاو بوونەوە، لە بەر ئەوەی بەشێک لە نووسەرانی ئەو دەورە ئەندام و لایەنگری حیزبی دیموکڕات بوون، هەر چەند بە ناوی ئۆرگانی حیزبی دیموکرات بڵاو نەدە بۆوە، لەگەڵ ئەوەش تا رادەیەک لە خەت و ریبازی حیزبی دیموکڕات دابووە.

پێوەندیی من بە حیزبی دیموکراتەوە و بەو پێیەش بە رۆژنامەی کوردستانەوە چەندین قۆناغ لە خۆی دەگرێ. لە سەردەمی سەرۆک وەزیریی موسەدیق دا(ساڵەکانی ٣٠ تا٣٢ی هەتاوی) کاکم (محەمەدی کەریمی) یەکێک لە هەڵسووڕاوانی حیزب بوو، بەو بۆنەوە زۆر لە گۆڤار و رۆژنامەکانی ئەو سەردەمە دەگەیشتنە دەست کاکم کە نەوەد لە سەدا گۆڤار و رۆژنامەی حیزبی توودە بوون. هیچ رۆژنامە و گۆڤارێکی حیزبی دیموکڕاتیان تێدا بەدی نەدەکرا. من ئەو کات پێوەندیی حیزبی دیموکڕات و حیزبی توودەم نەدەزانی و پێم سەیر بوو کە ئەندامانی ئەوە سەردەمە بە ناوی حیزبی دیموکڕات تێکۆشانیان هەبوو، کەچی ئەدەبیاتی حیزبی توودە دەگەیشتە دەستی ئەندامان. دوای کودەتای ٢٨ی گەلاویژی ١٣٣٢ی هەتاوی، کاکم لە مامۆستایی فیرگە دەرکرا و بۆ ماوەی سێ ساڵ تێکۆشانی حیزب لە بانە راوەستا. لە ساڵی ١٣٣٥ەوە تێکۆشان دەستی پێکردەوە کە تا ساڵی ١٣٣٧ی هەتاوی ١٩٥٨ی زاینی واتە شۆرشی ١٤ی ژوئییەی ١٩٥٨ی عێراق تەنیا بەیان و راگەیاندراوەکانی حیزب دەبینران، بەڵام لەو کاتەوە گۆڤار و رۆژنامەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان و حیزبی شیوعی عیراق و ئەدەبیاتی سەربەخۆی کوردستانی باشوور دەگیشتنە بانە و لە سێ جێ واتە گوندی شوێ، گوندی بارەوەران(ئەحمەداوا) و گۆڕستانی سلمان بەگ دادەنران و من لە گەڵ ئەندامێکی حیزب کە جێگاکانی پێ دەزانی، دەمانهێنانە نێو شار و لە نێو ئەنداماندا بڵاومان دەکردنەوە. ئەوکات من وەک لایەنگرێکی هەڵسووڕاو لەگەڵ حیزب هاوکاریم دەکرد و بە گیرانی کاکم لە ساڵی ١٣٣٨ ی هەتاوی دا پێوەندیم لەگەڵ حیزب پچڕا.

یەکەمین جار کە لە ساڵی ١٣٥٠ی هەتاوی لەگەل حیزبی دیموکڕات پێوەندیم نوێ کردەوە، رۆژنامەی کوردستانم بینی. ئەو کات ناوی نووسەران لە سەر وتارەکان نەدەنووسران، تاوەکوو خۆم لەنەورۆزی ١٣٥٢ی هەتاوی قاچاخ بووم و چوومە عێراق. لەو کاتە دا نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان بریتی بوون لە زیندوویادان دکتور قاسملوو، مامۆستا هێمن، کاک کەریم حسامی و کەمتریش کاک حەمەدەمین سیراجی. مامۆستا مەلا عەبدوڵا حەسەنزادە هەم نووسەر و هەم ئەدیتۆری رۆژنامەکە بوو. کادری فەنیی رۆژنامەکەش زیندوویاد عوسمان میراوەیی(جەلال) و مەلا رەحمان کاژەیی بوون. لەو دەورەدا هێشتا دەستم بە نووسینی کوردی رانەهاتبوو، بۆیە پێم وایە تەنیا دووسێ وتارم بڵاو بۆوە. ئەم دەورە تا گەرانەوەمان بۆ وڵات ٣٥ ژمارەیان لە عێراق چاپ بوون و بە هۆی نزیکایەتیی ریژیمی بەعسی عێراق لە گەڵ ریژیمی حەمە رەزا شا، حکوومەتی عێراق نەیهێشت ئیتر رۆژنامەی کوردستان لە عێراق چاپ ببێ، بە ناچاری گوێزرایەوە بۆ ئورووپا. رۆژنامەی ئەو دەورە پتر لە کوردستانی باشوور بڵاو دەبۆوە و دوو بۆچوون لەسەر رۆژنامەکە هەبوو. ئەو کات بزووتنەوەی کوردستانی عیراق پێوەندیی بەربڵاوی لەگەڵ ریژیمی حەمە رەزا شا هەبوو، بەو بۆنەوە هێندیک لە کاربەدەستانی بزووتنەوە، پێوەندیی راستەوخۆیان لەگەڵ ریژیمی پاتشایی هەبوو و بە چاوی سووک سەیری رۆژنامەی کوردستانیان دەکرد. بۆ نموونە جارێک باسی رۆژنامەی کوردستان کرابوو، عەبدولوەهاب ئەترووشی فەرماندەری تیرۆر و کوشتی زیندوویادان قادرشەریف و مەلا رەحیمی ویردی گوتبووی: رۆژنامە رووزەردەرکەی کوردستان(کاغزی رۆژنامەکە سپیی مەیلەو زەرد بوو). بەڵام زۆربەی کاربەدەستانی بزووتنەوە و ئەندامانی حیزبی شیوعیی عێراق و ئەدیب و نووسەرانی کوردستانی باشوور بە چاوی رێزەوە دەیانڕوانیە رۆژنامەی کوردستان و بە یەکێک لە رێ پیشاندەرانی دروستنووسینی خەت و ئینشای کوردییان دادەنا.

د. قاسملوو

لە کونگرەی ٦ و٧دا کە بوومە ئەندامی دەفتەری سیاسی، وێڕای ئەوەش بوومە ئەندامی دەستەی نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان. جگە لەوەی هەموو مانگێک وتارێکم دەنووسی، ئەدیتۆری بەشی فارسیەکەش بووم. ئەندامانی ئەوکاتی دەستەی نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان بریتی بوون لە: شەهید دکتور قاسملوو،مامۆستا مەلا عەبدوڵلا حەسەنزادە،کاک فەتاح کاویان، مامۆستا گۆران،مامۆستا عاشق وکاک ئەنوەری سوڵتانپەنا. کادری فەنیش بریتی بوون لە: کاک عەلی سووسەنی، کاک شوکری تەریق وکاک جەعفەری شەریعەتی.

لە دوای هەڵویست گرتنی حدکا، رێبەرایەتیی شۆڕشگێر من سەرلە نوێ بوومەوە بە ئەندامی دەستەی نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان و تا یەکگرتنەوەی دووباڵی حیزب، هەموو مانگێک وتاریکم دەنووسی و بەشی رۆژژمێری مێژوی کوردستان و ئێران و جیهانیشم ئامادە دەکرد. دەستەی نووسەرانی ئەو کات بریتی بوون لە : کاک فەتاحی کاویان، مامۆستا عاشق ، مامۆستا بێبەش و کاک عەبدوڵا حیجاب. کاک جەلیل گادانی، کاک حەسەن رستگار، کاک حسەین مەدەنی و کاک کەمالی کەریمی و هەروەها کاک سەعید بەگزادەو کاک فەیسەل ئیراندوست کە لە رادیو کاریان دەکرد جاروبار وتاریان بۆ رۆژنامەکە دەنووسی . جگە لەوانە شاعیرانی کوردستانی باشوور وەکوو مامۆستایان سوارە قەڵادزەیی ، حەسیب قەرەداغی ،غەریب پشدەری و خالید دلێر بە شێعرهاوکارییان دەکردین. کادری فەنیش بریتی بوون لە کاک قاسم سوڵتانی و کاک عەلی سووسەنی. لەو ماوەدا هەشتا ژمارەی رۆژنامەی کوردستان بڵاو بۆوە.

لێرەدا من دە مەوی ئەگەر جێ بگرێ هێندی پێشنیاز بۆ زیاتردەوڵەمەند بوونی چۆنیەتیی رۆژنامەی کوردستان بێنمە گۆری، هیوادارم وەک کەمگرنگیدان بە نەقشی رۆژنامەی کوردستان چاوی لێنەکرێ:

هەرچەند دروشمی سەرەکیی حدک لە کۆنەوە دابینکردنی مافی نەتەوایەتی بۆ گەلی کورد بووە و وەکوو لە پێشدا ئاماژەم پێکرد رۆژنامەی کورددستان لەو بارە نەخشی زۆر باشی هەبووە، بەڵام بە تەجرەبەی وڵاتانی ژێرچەپۆکەی ئیستیعمار لە ئەفریقا و ئاسیا و ئەمریکای لاتین دەرکەوتوە کەهەر چەند هەموویان سەربەخۆیی سیاسییان بەدەست هیناوە، بە داخەوە لەبەر پیادەنەکردنی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی میللەتاکانیان خۆشبەختی و ژیانی باشتریان بە نسیب نەبووە و لە دواکەوتوویيدا ماونەتەوە. تەنانەت لە کوردستانی باشوور کە گەلی کوردمان بەبەشیک لە ویستە نەتەوایەتییەکەی گەیشتوە، بە هۆی ناعادڵانەبوونی دابەشکردنی سەروەت و سامانی زۆر و زەوەندی ئەو بەشەی کوردستان، بەشێکی زۆر لە خەڵکەکەی ناڕازین. کەوابوو هەر لە ئێستاوە پێویستە نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان لە سەر دابینکردنی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی زۆرتر بدوێن کە لە سیستمی بەڕێوەبردنی وەڵاتدا لە پێش هەموو شتێکدا ژیانی کەم ئەندامان و پیران و منداڵان لە داهاتووی کوردستاندا مسۆگەر(گەرەنتی) بکرێ.

لە هەموو وڵاتانی دیکتاتۆر و کۆنەپەرست و دواکەوتوو بە تایبەت لە کۆماری ئیسلامیدا بە دایم مافی مرۆڤ پێشیل دەکرێ، بۆیە ئەمرۆکە ریعایەتکردنی مافی مرۆڤ بۆتە سەرخەتی دروشمەکانی هەموو ئەو حیزب و ریکخراوە دیموکرات و کەسایەتییە پێشکەوتنخوازانە کە مرۆڤیان لا پیرۆزە، دەبێ لە رۆژنامەی کوردستان دا ئەو پرسە زیاتر گرنگی پێبدرێ.

لانی کەم لە کونگرەی سێوە کە من بەشداریم تێدا کردوە، حدک وەکوو حیزبێکی سکیولار ناسراوە، بەڵام لە بەرنامەکانی تەلەفزیون و رۆژنامەی کوردستان دا ئەو پرسە گرنگە کەمرەنگ بۆتەوە، بۆیە پێویستە بە راشکاوی پروپاگەندە بۆ سیستمی سکیولار و جیابوونەوەی دین لە دەولەت بکرێ، بە تایبەت بۆ حدک پێویستە کە سەرەرۆیی و درندەیی کۆماری ئیسلامی تەجرەبە کردوە.

لەسەر دیموکڕاسی وپلورالیزمی سیاسی زۆرتر بنووسرێ بە تایبەت بۆ حدک کە ئەزموونی هەرە تاڵ و ناخۆشی شەڕی نێوخۆیی هەیە.

هەر چەند لە بەرنامەی حیزبدا مافی یەکسانیی ژن و پیاو بە روونی گونجێندراوە، بەڵام هێشتا ئەو جۆرەی پێویستە بە کردەوە جێ بە جێ نەکراوە، بۆیە رۆژنامەی کوردستان دەبێ گرنگیی تایبەت بەو پرسە بدا. بە تایبەت لەبەر چاوی هەمواندا دەبیندرێ کە لە هەموو بەشەکانی کوردستان بەگشتی و کوردستانی باشووربە تایبەتی ژنکوشتن بە بیانووی نامووسی پەرەی پێدراوە و قازیەکان لەبەر لاوازیی دەزگای دادوەری وقانوونی سەزادانی کۆن و لە ترسی تۆڵەسەندنەوە، ناتوانن حوکمی عادڵانەی ژنکوژە بێبەزییەکان بدەن. دیارە گرنگیدان بە پرسی لاوانیش دەبێ یەکێک لە ئەرکەکانی رۆژنامەی کوردستان بێ.

زۆربەی خەڵکی کوردستان لە کرێکاران و جوتیاران و چین و توێژە زەحمەتکێشەکان پیک هاتون، بۆیە بەرگری لە مافی ئەوان دەبێ بەشێکی بنەڕەتی لە وتارەکانی کوردستان بێ.

ئیتر داوای سەرکەوتن بۆ نووسەرانی رۆژنامەی کوردستان دەکە م. بە هیوای ئەوە رۆژنامەی کوردستان وەکوو بەشێک لە مێژووی خۆیدا، لە داهاتووی نزیکدا لە کوردستانی رۆژهەلآت بدرەوشێتەوە.

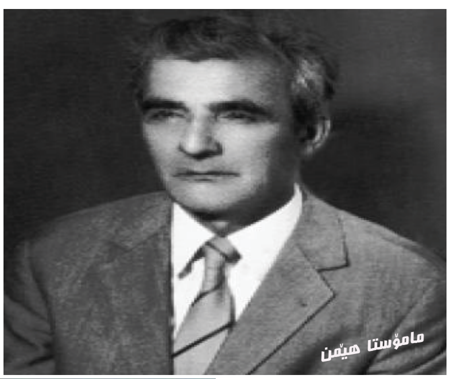

مامۆستا هێمن

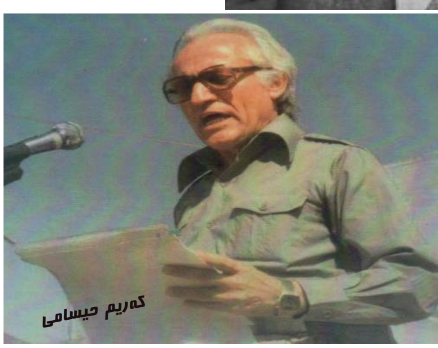

کەریم حیسامی

دریژەی: هەواڵ و راپۆرت

راپۆرتی کۆنفرانسی ٢ رۆژەی «چشم انداز تغییر در ایران» لە هامبورگ

لە رۆژانی شەممە و یەکشەممە ١٢ و ١٣ی مانگی ژانویە لە شاری هامبورگ لە سەر بانگهێشتی ئەلبۆرز نیوز و بۆ لێک حالی بوون و لێک نێزیک بوونەوەی ئۆپۆزسیۆنی ئێرانی کۆنفرانسێکی ٢ رۆژە بۆ باس لە سەر چۆنیەتی ئاڵوگۆر لە داهاتووی ئێراندا بەرێوە چوو.

ئەو کۆنفرانسە ٥ پانێلی لە خۆ گرتبوو کە بریتی بوون لە پانێلی روانگەکان، ژنان، سیاسی، نەتەوەکان، میدیا و راگەیاندن.

لەو کۆنفڕانسەدا کاوە ئاهەنگەری، بەرپرسی پێوەندییە ئێرانییەکانی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزب لەگەڵ گوڵاله شەرەفکەندی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی و بە نوینەرایەتیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان لە پانێلەکانی سیاسی، نەتەوەیی و ژناندا وەک پانێلگێر بەشدار بوون و روانگەکانی حیزبیان سەبارەت بەو پرسانە شی کردەوە.

لە پانێلی میدیا، «کریستۆف درایەر» لە هەواڵنێرانی بێ‌سنوور و سیروس مەلەکووتی چالاکی سیاسی و میدیا کار، وتاریان پێشکەش کرد و و مازیار خۆسرەوبەیگ وەک بەرێوەبەری پانێل بەشدار بوون.

لە پانێلی ژناندا ناهید حوسەینی بە باسێک لە سەر هەڵاواردن لە پەروەردە و چۆنیەتیی وەزعی ژنانی ئێرانی لە زانکۆکاکان، شۆعلە زەمینی بە باسێک لە سەر بەندەکانی یاسای ئێران و هەڵسەنگاندنی لەگەڵ یاساکانی نێودەولەتی و جیاوازیەکانیان، گوڵاڵە شەرەفکەندی بە باسێک لە سەر ژنان لە داهاتووی سیاسیی ئێراندا و حەسەن مەکارەمی بە باسێک لە سەر دەوری ژنان لە ئێران لە مەشروتەڕا هەتا ئێستا بەشدار بوون و بەرێز مێرسێدە موحسێنیش بەرێوەبەری پانێل بوو.

پانێلی سێهەمی رۆژی یەکەم تەرخان کرابوو بۆ باسی سیاسی کە حەسەن شەریعەتمەداری بە باسێک لەسەر باردۆخی سیاسیی هەنووکە و داهاتووی ئێران و پرۆژەی هەڵبژاردنی ئازاد، مێهدی فەتا پوور بە باسێک لەسەر رابردوو وداهاتوو سیاسیی ئێران و کەمایەسییەکانی پرۆژەی هەڵبژاردنی ئازاد، گوڵاله شەڕەفکەندی بە باسێک لەسەر دێموکراسی و داهاتووی ئێران، مەجید عبدوالرحیمپور بە باسێک لەسەر گرینگیی پرۆسەی دێموکراتیزەکردنی ئێران و نەهێشتنی جەمسەرەکان و گەیشتن بە پلاتفۆرمێکی هاوبەش لە نیوان ئۆپۆزیسیۆن و ئەحمەد پورمەندی وەک بەرێوەبەری پانێل بەشدار بوون.

لە یەکەمین پانێلی رۆژی دووهەمدا، جەمشید ئەسەدی بە باسێک لەسەر هۆکارەکانی دارمانی نیزامی ئابووریی ئێران گەندەڵی‌یە نەک تەحریم، مەحموود تەجەللی مێهر بە باسێک لەسەر پسپۆری و بەرپرسایەتی کۆمەڵایەتی زانست، فەرهاد ثابتان وتەبێژی کۆمەڵگای جیهانی بەهائیان بە باسێک لەسەر عەداڵەت و بەرابەری، حەسەن مەکارمی بە باسێک لەسەر چۆنێتی کەڵک وەرگرتن لە رێکارە راهبوردییەکان بۆ ئێرانێکی ئازاد و ئاوا، مێهدی وەزیری وەک بەرێوەبەر لە پانێلی روانگەکاندا بەشدار بوون.

دوایین پانێلی کۆنفرانسی دوو رۆژە تەرخان کرابوو بۆ پرسی نەتەوەیی کە کاوە ئاهەنگەری لەلایەن حیزبی دێموکڕات، جەمشید ئەسەدی لە رێکخراوی کۆماریخوازانی ئێران، ناسر بولیدەیی لە حیزبی خەڵکی بەلووچستان، یوسف عەزیزی بەنی‌تۆرۆف دەبیری کانوونی دژ بە رەگەزپەرستی و دژایەتی لەگەڵ عەرەب لە ئێراندا، بێهزاد کەریمی، وریا مەحەمەدی لە کۆمەلەی زەحمەتکێشانی کوردستان، سیروس مەلەکووتی چالاکی سیاسی و ئەحمەدی پورمەند وەک بەرێوەبەری پانێل بەشداربوون.

ممتاز حەیدەری:
ئەم (٦٠٠) ژمارەیە بەشێکی زیندووی مێژووی رۆژنامەنووسیی کوردی لەکوردستانی رۆژهەلات بەتایبەتی، وکوردستای گەورە بەگشتی دروست دەکات. بگرە قۆناغێکی دەوڵەمەندی رەوتی کلتووری- مێژوویی سیاسی هاوچەرخی کوردانە... هتد.

مستەفا شەڵماشی:
ئەو کاتە حیزبایەتی ئەوەندە وشک بوو کە تەنانەت نووسینی ناو لە ژێر بەرهەمێک دا کە خوڵقێنرابوو، بۆ نووسەرەکەی بە خۆ گەورە کردنەوە و کەڵکی خراپ وەرگرتن لە پلە و پایەی حیزبی لە قەڵەم دەدرا

«کوردستان»،
شەش سەد مۆمی هەمە جۆری کلتووری- نەتەوەیی گەش

مومتاز حەیدەری

کورد، بەگوێرەی خۆی، کە خاوەن دەوڵەتو دامو دەزگای میریو میللی نەبووە، بگرە لەوەش خراپتر، هەردەم داگیرکەرانی ئایینی وسیاسیو نەتەوەییو هەوڵیانداوە، زمانی نەتەوەیی، لاوازو بشێوێنن، زمانی بیانی بەسەری دابسەپێنن، لەوەش زیاتر کەلەپوور و سامانی کلتووری نەتەوەیی- تێکڕای کوردان- لەنێو بەرن، تاکو بەشێکی مێژووی گرنگی نەتەوەیی زێندە بەچاڵ بکەن، لەگەڵ ئەوەشدا دەستەڵاتی کوردان، بەتایبەتی رۆشنبیرەکانیان، بەهەر جۆرێک بووە، لە بنەماڵەی بەدرخانە نیشتمانپەروەرەکان، سەردەمی شێخ مەحموودی نەمرو رۆشنبیرانی کورد لەئەستەمبوول.. تادەگاتە سەردەمی مامۆستا برایم ئەحمەدو عەلا ئەدین سجادی- سەردەمی گەلاوێژ-و سەردەمی کۆمەڵەی (ژ.ک) کۆمەڵەی ژیانەوەی کوردستان، کە ساڵی ١٩٤٢ دامەزراوە، ئۆرگانەکەی گۆڤاری نیشتمانی بووە.. جالێرەوە، کە حزبی دیموکراتی کوردستان- رۆژهەڵات- لەسەر بنەمای (ژ.ک) ساڵی ١٩٤٥دادەمەزرێ، زمان حاڵەکەی بەنێوی (کوردستان) دەبێ .. لێرەوە خاڵی وەرچەرخان لەکوردستانی رۆژهەڵات لەمەیدانی ژیانی رۆژنامەنووسی بەتایبەتی، پاش راگەیاندنی کۆماری کوردستان، بەسەرۆکایەتی پێشەواقازی محەمەدی نەمر، دەست پێ دەکات.

کە ژمارەیەک رۆژنامەو گۆڤارو چاپەمەنی، لەماوەی تەمەنی زۆر کورتی کۆماردا بڵاو دەکرێتەوە.. هتد.. دیارە رۆژنامەی کوردستان چەند قۆناغو وێستگەی دژوارو تەنگەبەری دیوە، بەڵام رێبازو پەیامی کوردایەتیی کانیەکەی (ژ.ک)و (کوردستانی) پێشەوا، هەربەردەوام بووە.. بەگۆتەی مامۆستا سەعیدناکام، جەنابی پێشەواقازی رۆژانە لەکاتی چاپکردنی رۆژنامەی کوردستان، بەوردی سەرپەرشتی دەکرد.. هەڵبەت ژمارەیەکانی دوا قۆناغ گەیشتۆتە ژمارە (٦٠٠)، کە لە سەرەتای حەفتاکانی سەدەی رابردوو لەشاری بەغدا، یەکەم ژمارەی: لەسەردەمی شەهید قاسملوو م. کەریمی حیسامیو م. حەمەدەمین سیراجیو م. عەبدوڵڵا حەسەن زادەو هی دیکە.. دەرچوو.ز جالە ماوەی ئەو چل ساڵەدا، کە تەمەنی ئەم (٦٠٠) ژمارەیە، بەچەندین وێستگەی دژوارو ناسکو هەستیار و تیروری سیاسی تێپەریوە، خۆی لەخۆیدا، مێژوویەکی سەربەخۆیە، جێی ئاماژەیە هەر چەند دەستەی نووسەری بەپێی رەوشی سیاسی حزبەکە گۆڕاوە، بەڵام لەجەوهەردا،هەمان پەیامورێبازو گیان فیدایی گۆڤاری نیشتمانو رۆژنامەی کوردستان-ی سەردەمی پێشەواو دواتربووە.. هەڵبەت ئەم (٦٠٠) ژمارەیە ئەرشیفێکی هەرە دەوڵەمەندی مێژووی کلتووری- سیاسی-نەتەوەیییەو لە مەیدانی لێکۆڵینەوەی مێژووی جوولانەوەی رزگاریخوازیی گەلی کوردستان لەرۆژهەڵاتی کوردستان بەتایبەتیو لەتێکڕای بەشەکانی دیکەی کوردستان بەگشتی بەسەرچاوەیەکی هەمە جۆری باوەرپێکراو دەژمێرێ، بەهیچ چەشنێ، هەر توێژەرێک ناتوانێ چاو لە ناوەرۆکی ئەم (٦٠٠) ژمارەیە نەکات.

بەهەر حاڵ، ئەم (٦٠٠) ژمارەیە بەشێکی زیندووی مێژووی رۆژنامەنووسیی کوردی لەکوردستانی رۆژهەڵات بەتایبەتی، وکوردستای گەورە بەگشتی دروست دەکات. بگرە قۆناغێکی دەوڵەمەندی رەوتی کلتووری- مێژوویی سیاسی هاوچەرخی کوردانە... هتد.

*رەوتو پەیامی رۆژنامەنووسی رۆژهەڵاتی کوردستان هەر شکۆدار بێت.

* هەمیشە نەمری بۆ هەمووخاوەن ئەو قەلەمانەی کەلەگۆڤاری نیشتمانەوە، تادوا قۆناغ و دوا ژمارەیەکەی (ژمارە ٦٠٠) ئەوانەی کۆچییان کردووە،یان شەهیدکراون.

* وشەی رەسەنو نەتەوەییو ئازادیخواز، تێکۆشەری رێگەی ئازادیی کوردو کوردستان، هەردەمو راستگۆوداهێنەر بێت.

هەولێر-کوردستان
٢٠١٣/١/٧

مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە، هاوڕێی ٤٢ ساڵەی ئەم دەورەیەی «کوردستان»

سەرنج:
کە یەکەم ژمارەی لەبەغدا دەرچوو،جەنابی مامۆستا هەمزە عەبدوڵڵا چەند دانەیەکی پێدام، بۆ ئەوەی لەهەولێر بەسەر برادەران دابەشی بکەم، منیش راسپاردەکەی مامۆستای گەورەمانجێ بەجێ کرد.

بیرەوەریی من لە گەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان»دا

مستەفا شەڵماشی

سەرەتای سۆز و خۆشەوستیی من بۆ ڕۆژنامەی «کوردستان» دەگەڕێتەوە بۆ زیاتر لە چل ساڵ لەمەوبەر. ئەو کاتەی کە وەک لاوێکی تەمەن ١٥ ساڵ تازە لە گەڵ براگەورەکەم ڕام کردبوو بۆ باشووری کوردستان و لە سلێمانی، خوێندکاری ناوەندی بووم. ساڵی ١٩٧٠ ی میلادی دوای ئەوەی لە کۆنفڕانسی سێ دا بە ڕێبەرایەتیی شەهیدی سەرکردە دوکتور قاسملوو، حیزبی دیموکڕاتی کوردستان، گوڕ و تینێکی بە هێزی هاتەوە بەر و ڕۆژنامەی «کوردستان» بە ڕێک و پێکی دەستی بە بڵاوبوونەوە کردەوە. ڕاستییەکەی ئەوەیە کە ڕۆژنامەی کوردستان لەو سەردەمەدا نەک تەنیا لە چوار چێوەی ڕێکخراوەیی حیزبی دێموکرات دا، بەڵکوو لە نێو ڕووناکبیران و خوێندەوارانی هەموو کوردستان دا جێگایەکی تایبەتی هەبوو. بەتایبەت لە باشووری کوردستان کە هەر ئەوکاتیش، تەنیا بەشی کوردستان بوو کە زمانی کوردی بە فەرمی تێیدا دەخوێندرا و بە مەڵبەندی فەرهەنگیی کورد بۆ هەمو کوردستان بە ئەژمار دەهات، ڕۆژنامەی «کوردستان» سەنگی مەحەک بوو بۆ پاراوی زمانی کوردی و بۆ بە پێزیی نووسینی کوردی. ڕووناکبیرانی ئەو سەردەمە قاڵب و ڕێنوسی ڕۆژنامەی «کوردستان» و نێوەرۆکی بە پێزی ڕۆژنامەی «کوردستان»یان بە چرای ڕێبازی فەرهەنگیی خۆیان دەزانی و لە کۆڕ و کۆبوونەوە فەرهەنگییەکان دا ئیشارەیان پێ دەکرد.

ئەو کاتە من وەک لاوێکی لایەنگری حیزب لە بنەماڵەیەکی سەر بە حیزب دا پەیوەندییەکی ڕاستەوخۆم لە گەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان» هەبوو. هەم وەک خوێنەرێکی بە وەفا کە ڕۆژەکانم دەژمارد تا ژمارەی تازەی ڕۆژنامەم بە دەست بگا و هەم وەک یارمەتیدەرێک لە بڵاو کردنەوەی دا، کە زۆر جاران ئەرکی گەیاندنی بە کتێبخانەکانی سلێمانیم وە عۆدە دەگرت، پەیوەندییەکی بەهێز لە نیوان من و ڕۆژنامەی «کوردستان» دا هەبوو. تەنانەت لەو سەردەمەدا چەندین جار تینم وەبەر خۆ دەنا و نووسراوێکم ئامادە دەکرد و دەیان جار دەمخوێندەوەو بەراوردم دەکرد لە گەڵ نووسینەکانی ڕۆژنامەی «کوردستان» دا، بەڵام جورئەتم نەدەکرد بینێرم بۆ ڕۆژنامە، چونکە هەرچی بەراوردم دەکرد، بە تایبەت لە باری ناوەرۆکەوە، تۆزی پێی نووسراوەکانی نێو ڕۆژنامەی «کوردستان»یان نەدەشکاند و ئاخرەکەی گڕۆڵەم دەکردن و فڕیم دەدان تا کەس نەیان بینێ. ئەوەندەی لە بیرم بێ ئاخرەکەی پۆلی شەشی زانستی بووم کە وێرام وتارێکی کورت بە ناوی (خەونی لاوان) بنێرم بۆ ئەو ڕۆژنامە خۆشەویستە.

بەرپرس و هاوکارە دیارەکانی ئەو سەردەمەی ڕۆژنامەی «کوردستان» ئەوەندەی ئەمن بزانم و لە بیرم مابێ، شەهید دوکتور قاسملو، بەڕێز مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە، مامۆستا هێمن، شەهید جەلال میراوەیی(مەلا عوسمان میراوەیی)، کاک کەریمی حیسامی، کاک هاشمی کەریمی، کاک حەمەدەمینی سیڕاجی و چەند کەسی دیکە بوون. کە دیارە بێشک نووسەرەکانی زۆر لەوە زیاتر بوون، بەڵام ئەو کاتە ئەمن زۆرتر لە دوورەوە ئاگاداری کارەکانی ڕۆژنامە بووم و نەخشی هەمووان بە تەواوی نازانم. لە گەڵ داوای لێبوردن لەوانەی ناوم نەهێناون.

لە دوای گەڕانەوەمان بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ساڵی ١٩٧٩ دا، پەیوەندیم لە گەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان» بەهێزتر بو. بە تایبەت دوای کۆنگرەی چوار کە بوومە ئەندامی کومیتەی ناوەندی و دەفتەری سیاسی، هاوکاری ڕاستەوخۆی من لە گەڵ ڕۆژنامە وەک نووسەرێک دەستی پێ کرد. دیارە لە هێندێک قۆناغیش دا، بە تایبەت دوای کۆنگرەی پێنج بۆ ماوەیەک و دوای کۆنگرەی شەشیش بۆ ماوەیەک، یا وەک بەرپرسی ئینتیشارات و ڕادیۆ، یا وەک بەرپرسی ڕۆژنامە دەوری بەڕێوەبردنیشم هەبووە. ئەوانەی لەو قۆناغەدا ڕاستەوخۆ دەوریان هەبوو لە بەڕێوەبردن و نوسینی ڕۆژنامەی «کوردستان» دا، جگە لە وانەی لە سەرەوە ناویان هاتوە و تا ئەو کات لە چالاکیی حیزبی دا مابوون، شەهید دوکتور شەڕەفکەندی، من، کاک فەتتاحی کاویان و کاک تەها عەتیقی ،نەقشی زۆرمان لە بەڕێوەبردن، کاری تەرجومە و ئامادە کردنی ڕۆژنامەدا هەبوو. کە دیارە ژمارەیەکی زۆری دیکە لە ئەندامانی ڕێبەری و کادرەکانی حیزبی بە شێوەی نووسین لە گەڵ ڕۆژنامە هاوکارییان هەبووکە بە خاتری ئەوەی هەموویانم لە بیر نییە، بە باشتری دەزانم بە داوای لێبووردنەو ەناویان نەهێنم، نەبا هێندێکیانم لە بیر بچێ. بەڵام بە گشتی ئەندامانی ڕێبەری و تەنانەت کادرەکانی دیکەش کەم و زۆر دەوریان هەبووە. گرفتی ئەو کاتە ئەوە بوو کە بەداخەوە ناوی نووسەرەکان لە ژێر نووسینەکە نەدەهات. هەموومان کادری بێ ناوو نیشانی ڕۆژنامە و ڕادیۆ بووین. ئەو کاتە حیزبایەتی ئەوەندە وشک بوو کە تەنانەت نووسینی ناو لە ژێر بەرهەمێک دا کە خوڵقێنرابوو، بۆ نووسەرەکەی بە خۆ گەورە کردنەوە و کەڵکی خراپ وەرگرتن لە پلە و پایەی حیزبی لە قەڵەم دەدرا. ئەو کاتە کەس خاوەنی بەهرەکانی خۆی نەبوو. ئەندامی حیزب هەرچی هەی بوو، بە مڵکی حیزب دادەنرا. هەربویە ئێستاشی لەگەڵ بێ، زۆر زەحمەتە بزانرێ کێ، چی نووسیوە. هەروەها نابێ هەوڵ و تێکۆشانی کادرەکانی دیکەی دەورووبەری دەفتەری سیاسی و ئینتیشارات لە بیر بچێ کە ژمارەیەکی زۆر لە ئامادە کردنی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە باری هونەری و تکنیکییەوە لەو سەردەمی دا نەخشیان هەبوو . کە بەداخەوە دیسان ناوی هەمووان بە زیهن دا

ل ٦

شوکرە تەریق گەورەدێ ١٣٦٤

هاوینی ١٣٦٣ /ئالان گوندی بەرنۆران/ بنکەی رۆژنامەی کوردستان لە(خێوەت دا)

عەبدوڵڵا بەهرامی:
یەکێک لە تایبەتمەندییە دیارەکانی «کوردستان» بریتییە لەو زمانە رەسەن و پاراوە کە هەر لە سەرەتاوە تێیدا باڵادەست بووە و دواتر بە هیمەتی ئەو قەڵەمە بە بڕشتانەی لە سەردەمیکۆمار و دەورەکانی دواتردا تێیان دا نووسیوە لە باری زمانەوە دەوڵەمەند و دەوڵەمەندتر بووە.

مستەفا شەڵماشی:
پێمخۆشە لێرەدا دەستخۆشی لە هەموو ئەو کەسانە بکەم کە ساڵانێکی دوور و درێژە چرای رۆژنامەی کوردستان بە درەوشاوەیی ڕادەگرن

«کوردستان»، رۆژنامەیەکی ٦٧ ساڵە

عەبدوڵلا بەهرامی

٦٧ساڵ لەوەپێش پێی لە جێ پێی یەکەم رۆژنامەی کوردی دانا و راست بەو ناوەوە واتە «کوردستان» بووەتە زمانحاڵی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و دواتریش کۆماری کوردستان، یەکەم دەوڵەتی مۆدێرنی کوردی. بەم چەشنە بەکردەوە بووەتە درێژەپێدەری ئەو رێگا پیرۆزەی میقداد مەدحەت بەدرخان رێچکەی شکاند. لە دوای هەرسهێنانی کۆماریشەوە سەرەڕای دژوارییی مەیدانەکانی تێکۆشان و مەترسی و هەڕەشە یەک لە دوای یەکەکان وەک زمانحاڵی حیزبی دامەزرێنەری کۆمارو بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردستان، تا ئێستا هەروا بە بڕشت لە نێو جیهانی میدیادا درێژە بە ژیانی خۆی دەدا. «کوردستان» وەک بڵاوکراوەیەک کە لەو سەردەمە زێڕینەوە درێژەی بە کاری خۆی داوە، هەڵگری چەند رەساڵەتی زۆر گرنگ و هێندێک تایبەتمەندییە کە دەتوانین بڵێین لە زۆربەی رۆژنامەو بڵاوکراوە کوردییەکانی جیا دەکاتەوە. بە دەرچوونی ژمارە ٦٠٠ی دەوری سێیەم، «کوردستان» پێدەنێتە شەست و هەشتەمین ساڵی تەمەنی.

بەرهەمی سەردەمی زێڕینی رۆژنامەنووسیی کوردی

رۆژنامەی «کوردستان» پێش دامەزرانی کۆماری کوردستان لە لایەن حیزبی دیمۆکراتی کوردستانەوە وەک بڵاوکەرەوەی بیری ئەم حیزبە چاپ و بڵاو کرایەوەو جێگای گۆڤاری «نیشتمان»ی گرتەوە کە پێش دامەزرانی ئەم حیزبە بە شێوەی مانگانە لەلایەن کۆمەڵەی ژیانەوەی کورد(ژ.ک)ەوە بڵاو دەکرایەوە. هەروەک دواتریش دەردەکەوێ، رێبەرانی ئەم حیزبە کە دواتر دەبنە رێبەرانی کۆماری کوردستان گرنگییەکی تایبەت بە بواری فەرهەنگ و رووناکبیری دەدەن. سەرەڕای ئەوەی ئاستی خوێندەواری زۆر نزم بووە و تەنانەت خوێندەوارەکانیش زۆر بە دەگمەن ئەزموونی کوردی نووسین و کاری رۆژنامەنووسییان بوە، بەو حاڵەش لە ماوەی کورتی تەمەنی ئەم حکوومەتەدا شۆڕشێکی بەتەواو مانا لەم بەستێنەدا وەڕێ دەخەن. بۆیە هەر وەک لەمێژە گوتراوە ئەم سەردەمە بە بەراورد لەگەڵ پێش خۆی و تەنانەت دەیان ساڵ دواتریش بە سەردەمی زێڕینی رۆژنامەنووسیی کوردی دەژمێردرێ.

«کوردستان» لە سەردەمی کۆماردا لەگەڵ ئەوەدا کە بە ئیمکاناتێکی کەم چاپ دەکراو لە رووبەرێکی جوغرافیایی بەرتەسک دا بڵاو دەکرایەوە، دەتوانین بڵێین دەورێکی زۆر بەرچاو و دەگمەنی لە بڵاوکردنەوەی وشیاریی سیاسی و نەتەوەیی دا هەبوو. مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادە لەم بارەیەوە دەڵێ:» رۆژنامەی کوردستان بە بێ شک هەم لە گەیاندنی بیروباوەڕی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا (کە ئەو وەختی ناویشی ئۆرگان نەبوو ناوی بڵاوکەرەوەی بیری حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو) و هەم لە پەرەپێدانی وشیاریی سیاسی و فەرهەنگیی کۆمەڵانی خەڵک دا نەقشێکی زۆر باشی هەبوو. لە عەینی حاڵ دا مەجالێکش بوو بۆ ئەو شاعیرو ئەدیب و نووسەرانە کە عەلاقەش و تواناشیان هەبوو بەرهەمەکانیان بە زمانی کوردی بێننە سەر کاغەز و بڵاوی بکەنەوە کە تا ئەو وەختی زۆر دەرەتانیان کەم بوو مەگەر جاروبار ناردبایان بۆ کوردستانی گەرمێن بۆ ئەو گۆڤار و رۆژنامانەی کە لە باشووری کوردستان دەردەچوون. بە بێ شک دەسکەوتێکی گەورە بوو بۆ کورد هەتا پێش دامەزرانی کۆماری کوردستان بڵاوبوونەوەی نیشتمان یا بڵاوبوونەوەی گۆڤاری «کوردستان» بۆ ئەو بەشەی کوردستان دەسکەوتێکی گەورە بووە.»(کوردستان ژ. ٥٠٠، ٣٠ی سەرماوەزی ١٣٨٧).

زمانحاڵی کۆماری کوردستان

بێگومان ئەگەر تەمەنی کۆمار درێژتر بوایە رۆژنامەی «کوردستان» و باقیی بڵاوکراوە کوردییەکانی ئەو سەردەمە هەم دەیانتوانی زیاتر گەشە بکەن و بەرەو کاری پرۆفیشناڵی بڕۆن و هەم دەیانتوانی کارتێکەرییەکی زۆر زیاتریان لە پەرەپێدانی وشیاریی سیاسی و کۆمەڵایەتی و بەرەوپێشبردنی زمان و فەرهەنگی کوردی دا هەبێ. بەڵام بەوحاڵەش ئەو بەرهەمانەی لەو ١١٣ یان بە واتایەک ١١٤ ژمارەیەی»کوردستان» بڵاوکراوەکانی دیکەی وەک گۆڤاری نیشتمان، هەڵاڵە، گڕوگاڵی منداڵان و ... دا بڵاو بوونەوە وەک گەنجینەیەکی پڕ بەها لە بواری رۆژنامەنووسیی کوردی و زمانەوانی و مێژوویی دا چاویان لێدکرێ.

لەو سەردەمەدا رۆژنامەی «کوردستان» لە راستی دا زمانحاڵی کۆمار بوو. ئەوەش یەکێک لەو تایبەتمەنییە گرنگانەیە کە بارێکی مەعنەوی پێبەخشیوە و هەر لەو کاتەدا کردوویەتە هەڵگری رەساڵەتێکی مێژوویی. رەسالەتێک کە دوای کۆماری کوردستانیش نەک هەر کۆتایی نەهاتوە، بەڵکوو داوی تێپەڕینی ٦٧ ساڵ بەسەر ئەو رۆژانەدا کە لە پێتەختی حکومەتی کوردستان (مەهاباد) چاپ و بڵاو دەکرایەوە هەروا لە جێگای خۆیەتی. ئەو رەسالەتەش بریتیە لە بڵاوکردنەوەی بیروڕای حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و بزووتنەوەی نەتەوەیی رۆژهەڵاتی کوردستان و بیرو وشیاریی نەتەوەیی و پاراستن و پەرەپێدانی زمانی کوردی.

فێرگەی زمان

یەکێک لە تایبەتمەندییە دیارەکانی «کوردستان» بریتییە لەو زمانە رەسەن و پاراوە کە هەر لە سەرەتاوە تێیدا باڵادەست بووە و دواتر بە هیمەتی ئەو قەڵەمە بە بڕشتانەی لە سەردەمیکۆمار و دەورەکانی دواتردا تێیان دا نووسیوە لە باری زمانەوە دەوڵەمەند و دەوڵەمەندتر بووە. جیاواز لەمە، زمانی ئەم رۆژنامەیە هەر ئەو زمانە فەرمییە بووە کە لە قوتابخانە و دامودەزگاکانی حکوومەتی کۆماری کوردستان دا باو بووە. ئەوەش «کوردستان»ی کردۆتە میراتگری زمانی فەرمیی کۆمار و لە سایەی ئەویش دا بە چەشنێک

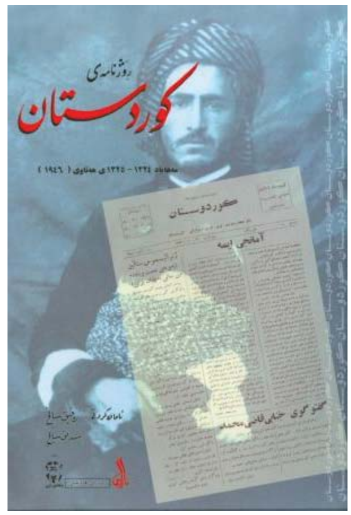

بۆتە سەرچاوەیەکی جێگای متمانە بۆ نووسەران و شاعیران و هەروەها بۆ ئەوانەش کە ویستوویانە فێری رێنووس و رێزمانی کوردی بن. لە پێوەندی لەگەڵ کارتێکەریی زمانی نووسینی «کوردستان»دا مامۆستا عەبدوڵلا حەسەن زادە کە لە کۆڵەکە سەرەکییەکانی دەوری سێیەمی ئەم رۆژنامەیەیە دەڵێ: «تەنانەت لە باری زمانەوە ناوی دەرکردبوو، یانی خەڵک دەیاننووسی (نەک ئێمە بنووسین)، ئەدیبەکانی باشووری کوردستان دەیاننووسی دەبێ زمانی «کوردستان» بکرێتە نموونەی نووسینی کوردی لە حاڵێک دا لە چوار لاپەرە دا دەردەچوو.» (سەرچاوەی پێشوو)

بۆیە لەوانەیە ئەم قسەیە لە جێی خۆی دابێ کە زمانی نووسینی ئەم رۆژنامەیەو نووسەرانی قوتابخانەی رۆژنامەنووسیی کۆماری کوردستان زۆرترین کارتێکەرییان لە سەر زمانی نووسین لە رۆژهەڵاتی کوردستان بەجێهێشتوە.

قوتابخانەی پێگەیاندن

«کوردستان» سەرەڕای سەرجەم ئەو دژوارییانەی دەست و پەنجەی لەگەڵ نەرم کردوون، بەو پێیە کە لە هەموو قۆناغەکان دا هەمیشە خاوەن خامەی بە بڕشت و لێهاتووی لە پشت بووە، قوتابخانەیەکیش بووە هەم لە نێو دەستەی نووسەران و هەم لە نێو خوێنەرانی دا یارمەتیی بە پێگەیاندنی نەوە لە داوی نەوە لە کەسانی خاوەن بەهرە لە زۆربەی بوارەکانی نووسین دا کردوە. کەم نین ئەو کەسانەی لە سایەی کارکردن لەم رۆژنامەیەدا یان هاوکاری کردن لەگەڵی ئەمڕۆکە بە نووسین، وەرگێران و بەرهەمەکانیان لە بواری میدیا و رووناکبیری دا ناویان دەرکردوە و بوونەتە سەرچاوەی خزمەتی بەنرخ بە فەرهەنگ و ئەدەبیاتی کوردی.

بەردەوامی لە دژوارترین هەلومەرجەکان دا

«کوردستان» لە نێو ئەو رۆژنامەو بڵاوکراوانەدا کە ئێستا لە هەموو پارچەکانی کوردستان بڵاو دەبنەوە کۆنترین و بەردەوامترین رۆژنامەیە. «کوردستان» لەم ماوە دوورودرێژەدا کە بەسەر هەرەسهێنانی کۆمار دا تێدەپەڕێ بە ئیلهام وەرگرتن لەو رەسالەتە مێژووییەی کەوتۆتە سەرشانی، سەرەڕای دژوارییی مەیدانی تێکۆشان هەروا پێداگرو پشوودرێژ، هەرچەند بە شێوەی پچڕپچڕ، درێژەی بە تێکۆشان داوە. لە نێو ئەشکەوت، لە نێو جەرگەی مەترسییەکان دا ئامادەو چاپ کراوە یان لە تاراوگە زۆر جار بۆ چاپی ژمارەیەک پێتەختی چەند وڵاتی کردوەو سەرەنجام بە نهێنی گەیەنراوەتە دەست خوێنەرانی. هەر بۆیە نێوەرۆک، مێژووی چاپ و بڵاوبوونەوەی لەو چەند دەیەی رابردوودا و بیرەوەریی تێکۆشەرانی ئەم رۆژنامەیە (دەستەی نووسەران و کادری چاپ)و هەروەها خوێنەران و ئەو کەسانەی لە قۆناغە جۆراوجۆرەکان دا بە نهێنی ئەم رۆژنامەیەیان بڵاوکردۆتەوە یان لەسەر راگرتن و خوێندنەوەی تووشی ئازارو زیندان بوون، دەتوانن ببێنە سەرچاوەیەکی بە نرخ بۆ لێکۆڵەرانی مێژووی بزووتنەوەی نەتەوەیی و ئازادیخوازانەی رۆژهەڵاتی کوردستان و رۆژنامەنووسیی کوردی.

نوسخەی فارسی

«کوردستان» بە مەبەستی گەیاندنی پەیامی بزووتنەوەی نەتەوەیی رۆژهەڵاتی کوردستان بەو بەشە لە خوێنەرانی کورد کە لە ئاکامی سیاسەتی ژینۆسایدی فەرهەنگیی حکوومەتە ناوەندییەکانی ئێران دا توانای کوردی خوێندنەوەیان نەبووە و هەروەها نەتەوەکانی دیکەی ئێران لە بەشێکی بەرچاوی دەوری سێیەم دا هەوڵی داوە بە زمانی فارسییش بڵاو بێتەوە. بڵاوبوونەوە بە زمانی فارسی لەم دەورەیەدا لە ساڵانی پێش شۆڕشی ١٣٥٧ لە چوارچێوەی پاشکۆیەکی ٢ تا ٤ لاپەڕی دابووە و لە قۆناخی دواتریش دا هەرچەند لە ساڵانی سەرەتادا شێوەیەکی رێکوپێکی نەبووە، بە شێوەی نوسخەی سەربەخۆ و هاوکات لەگەڵ نوسخەی کوردی چاپ کراوە.

لە چاوەڕوانیی ویترینەکانی رۆژنامەفرۆشی دا

ئەم رۆژنامەیەی کە لە سەردەمی کۆماری کوردستان دا بە پیتی پۆڵایین چاپ دەکراو لە قۆناغەکانی دواتردا دوور لە چاپخانەو دەزگاکانی چاپ تەنانەت بەشێوەی دەستی و رۆنیۆو ... چاپ دەکراو بە نهێنی دەگەیشتە دەست خوێنەرانی، ئەمرۆ لە سایەی تێکنۆلۆژیی جیهانداگری دیجیتاڵ و رایەڵەی بە شێوەی دیجیتاڵی و تارادەیەک بە دوور لە مەترسییەکانی بڵاوبوونەوەی دەستاو دەست لەبەر دەست خوێنەرانی دایە. بەڵام ئەمە «کورستان» رازی ناکا، چاوەڕوانە لە سەر ویترینی رۆژنامەفرۆشییەکان دا خۆی ببینێتەوە...

درێژەی:

بیرەوەری من لە گەڵ رۆژنامەی «کوردستان»دا

نایەن لە بەر ئەوە لە ناوهێنانیان خۆ دەپارێزم وداوای لێبووردن دەکەم. هیوادارم بەڕێوەبەریی ڕۆژنامەی «کوردستان» و ڕێبەرایەتیی حیزب بیر لەوە بکاتەوە کە بە ئارشیڤ کردنی کاری هەموو قۆناغەکانی ڕۆژنامە، ناوی هەموو ئەو تێکۆشەرانە تۆمار بکرێ کە بە شێوەیەک لە شێوەکان یارمەتیان بە چاپ و بڵاوکردنەوەی داوە لە قۆناغە جۆربەجۆرەکان دا.

تەنانەت بۆ نووسەرەکانی ڕۆژنامە خۆشیان زەحمەتە بزانن کام مەقالەیان نووسیوە. ئەمن بۆ خۆم ناوی چەند مەقالەیەک نەبێ لەبیرم نەماوە. بۆ وێنە وەک (من کێم، سۆسیالیزم و دێموکڕاسی دوو ئەسڵی گرنگ ، ...). دیارە جگە لە نووسین کاری تەرجومەشم بۆ ڕۆژنامە کردوە. بەتایبەت لە فارسییەوە. لە بیرمە کە زۆرم پێ خۆشبوو مەقالەکانی کاک فەتتاحی کاویان، کە لەسەرەتادا زۆرجار بە فارسیی دەنووسین تەڕجومە بکەم. چونکە کاک فەتتاح یەکێک لە فارسیزانە هەرە باشەکانی حیزب بوو. زۆر پاراو، بە پێز و ڕەوانی دەنووسی. ئەویش پێی خۆش بوو نووسینە کوردییەکانی من بکاتە فارسی. زۆرجار مەجبوور دەبووم وشەی تازە بۆ وشەفارسییەکان بە کار بێنم. کە لە بیرمە بۆ ئەوەڵ جار وشەی «چەپ ئاژۆ»م بۆ (چپگرا) بە کار هێنا و کاک فەتتاح زۆری پێ جوان بوو. دوایە ئەو وشەیە بوو بە باو . دیارە چەندین وشەی دیکەشم هێنا، چونکە ئەو کاتە زۆرمان بیر لەوە دەکردەوە کە ڕۆژنامە وەک ئامڕازێکیش بە کار بێنین بۆ دەوڵەمەند کردنی زمانی کوردی. پێوستە بگوترێ کە هاوڕێیانی دیکەش ئەو کارەیان دەکرد.

ڕۆژنامەی کوردستان ئۆرگانی کومیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان هەمیشە نەخشێکی گەورەی لە نێو جووڵانەوەی ڕزگاریخوازیی گەلی کورد دا گێڕاوە. بە تایبەت لە هێندێک قۆناغ دا، هەم بە هۆی ئەوەی کە حیزبی دێموکڕات ڕۆڵی گەورەی هەبووە و هەم ڕۆژنامەی «کوردستان» مەیدانداریکی بە هێزی بواری ڕۆژنامەگەری و سیاسی بووە لە کودستان دا. وەک قۆناغی دوای ساڵی ١٩٧٠ لە باشووری کوردستان و قۆناغی دوای ساڵی ١٩٧٩ لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان کە ڕۆژنامەی «کوردستان» هەم ڕۆڵی گەورەی هەبوو لە گەشە پێدانی فەرهەنگ و زمانی کوردی دا و هەم لە وێنا کردنی سیاسەتی جووڵانەوەی ڕزگاریخوازی کورد دا. ئێستاش سەرەڕای پەیدابوونی دەیان بواری مێدیایی دیکە و شۆڕشی سۆشیال مێدیا کە بە تورێکی دنیاگر هەموو کون و کەلەبەرەکانی دنیای زانیاری و مێدیای تەنیوە، دیسان ڕۆژنامەی «کوردستان» جێگای خۆی هەیە و بەتایبەت لە نێو ئەندامان، لایەنگران و ئۆگرانی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان و دڵسۆزانی خەباتی نەتەوەیی کورد دا، بە جێگای متمانە و سەرچاوەی زانیاری حیساب دەکرێ.

پێمخۆشە لێرەدا دەستخۆشی لە هەموو ئەو کەسانە بکەم کە ساڵانێکی دوور و درێژە چرای ڕۆژنامەی کوردستان بە درەوشاوەیی ڕادەگرن. هەرچەند لە دوای ساڵی ١٩٨٦ ی میلادییەوە ئەمن بە کردەوە زۆر ئاگاداری چۆنیەتیی ئامادە کردن و بەڕێوە بردنی ڕۆژنامەی «کوردستان» نەبووم، بەڵام لە دوورەوە ئاگاداری زەحمەت و تێکۆشانی ژمارەیەکی زۆر لە بەڕێوەبەر و نووسەرانی ڕۆژنامە بووم کە ئێستاشی لە گەڵ بێ لە شکڵ و نێوەرۆکێکی باش و گونجاو دا و بە پێی پێشکەوتنەکانی بواری ڕاگەیاندن، کارێکیان کردوە کە ڕۆژنامەی

بێبەش پیرۆتی:
لە ئەدەبییاتەکەیدا حورمەت و نزاکەتی پاراستوە ، لە گەڵ وەیکە جەوهەری قەڵەمی نووسەرەکانی ئاوێتەی خوێنی تێکۆشەرانی کورد بووە دیسانیش بە سەر رق و بێ ئەدەبیدا زاڵ بووە.

خالید محەممەدزادە:
دەتوانم بڵێم سەرەتاکانی کاری رۆژنامەنوسی من دەگەرێتەوە بۆ رۆژنامەی کوردستان. بۆیە ناکرێت باسی کاری رۆژنامەوانیی خوم بکەم، بەلام کوردستان وەک قوتابخانەیەکی گرنگی خوم نەخەمە پێش قوتابخانەکانی تری رۆژنامەوانیم

بۆ «کوردستان»ی نەسرەوتوو

بێبەش پیرۆتی

« کوردستان»لە قۆناخێکی دیکەی ژیانی پڕ لە خەبات و تێکۆشانیدا ٦٠٠مین ژمارەی چاپ و بڵاو دەبێتەوە . دیارە بۆ رۆژنامەیەک کە رۆژانە و بە ئیمکاناتی تەواو و لە بارودۆخێکی ئازاد و بێ دەردەسەردا دەردەچێت ئەو ژمارەیە کەم دێتە بەر چاو، بەڵام ئەگەر بڕوانینە مێژووی رۆژنامەی کوردستان و ببینین ئەو بارودۆخەی کە ئەو رۆژنامەیە تێیدا چاپ و بڵاو بۆتەوە دەردەکەوێ نەک ئەو ژمارەیە کەم نیە بەڵکوو دەتوانین ئیدیعابکەین کە دەتوانێ بەڕێوەبەر و نووسەر و کادرە فەننییەکانی تا رادەیەک رازیش بکا.

رۆژنامەی «کوردستان» بێجگە لە ماوەی تەمەنی یازدە مانگەکەی کۆماری کوردستان و هەروەها ئەو ماوە کەمەی کە دوای راپەرینی خەڵکی ئێران لە ساڵی ١٣٥٧ رۆژهەڵاتی کوردستان ئازادی باڵی بەسەردا کێشا ، لە تەواوی ماوەی تەمەنیدا لە شاخ و لە تاراوگەدا و بەو پەڕی بێ ئیمکانییەوە ئامادە کراوە و دەرچووە.

لەم دەورەی دواییدا کە لە دوای رووخانی رێژیمی پاشایەتی و هاتنە سەر کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە دەست پێدەکا « کوردستان» نەپساوەتر لە دەورەکانی پێشووی دەرچووە و سەرەڕای تەنگ و چەڵەمەکانی سەررێگای هەر بڵاو بۆتەوە و تا ئێستاش هەر بەردەوامە.

ئەو رۆژنامەیە لە حاڵێکدا دەرچووە کە نووسەرەکانی وێڕای بەڕێوە بردنی ئەرکی سەرشانیان وەک پێشمەرگە، بێوەیکە دەستیان بە سەرچاوەیەکی زانیاریی و هەواڵی بێجگە لە دەزگای رادیۆ رابگا وتار و بابەتیان بۆ رۆژنامەکە نووسیوە و پێشمەرگەکانی بەشی فەننیش بە یەک دوو دەزگای تایپی کۆن و شڕ و دەزگای چاپی دەستی چاپیان کردوە و خستوویانەتە بەر چاوی خوێنەران.

خوێنەرانی ئەو رۆژنامەیە جیا لەو کەسانەی کە بە ئاشکرا لە ریزی تێکۆشان و خەباتدا بوون و هەن نەیانتوانیوە و ناتوانن رۆژنامەکە بە ئازادی وەدەست بێنن و بیخوێننەوە و تەنانەت لە ئێران و لە رۆژهەڵاتی کوردستان وەدەست هێنان و خوێندنەوەی قاچاغە و بە هەر کەسی بگرن لە گەڵ سزای قورس بەرەورووی دەکەنەوە و ئەوەش دەرخەری ئەو راستییە کە رۆژنامەی «کوردستان» هەمیشە وەک چرایەکی رووناک ویستوویەتی لە تاریکە شەوی سەرەڕۆیی و خەفەقاندا بگرێ و تیشک باوێژێ.

ئەگەرچی بە هۆی ئەو بارودۆخەی کە «کوردستان» تێیدا چاپ و بڵاو بۆتەوە نەیتوانیوە وەک رۆژنامەیەکی هەواڵی ئەرکی راستەقینەی خۆی بەڕێوە بەرێ بەڵام وەک بڵاوکەرەوەیەک کە بۆ گەیشتن بە ئازادی و مافە نەتەوەییەکانی نەتەوەیەکی چەوساوە و ماف لێزەوتکراو خەبات دەکا، ریساڵەتی خۆی بەرێوە بردووە و لە مێژووی رۆژنامەنووسیی کورددا توانیوێتی جێگایەکی شیاو بۆ خۆی بگرێتەوە.

«کوردستان» لە ماوەی تەمەنیدا خاوەنی هێندێک تایبەتمەندی بووە کە جێی خۆیەتی ئاماژەیان پێ بکرێ :

* زمانەکەی زمانێکی رەوان و رەسەنی کوردی بووە و وێڕای وەیکە بە پێی پێویستیی سەردەم لە هێنانی وشەی تازە و گونجاویش خۆی نەبواردوە ، تێکۆشاوە رەسەنی و پاراویی و رەوانیی زمانی کوردی بپارێزێ بە شێوەیەک کە زۆر جاران بۆتە سەرمەشقی مێدیاکانی دیکەی کوردی.

* لە ئەدەبییاتەکەیدا حورمەت و نزاکەتی پاراستوە ، لە گەڵ وەیکە جەوهەری قەڵەمی نووسەرەکانی ئاوێتەی خوێنی تێکۆشەرانی کورد بووە دیسانیش بە سەر رق و بێ ئەدەبیدا زاڵ بووە.

* لە گەیاندنی راستییەکاندا سەداقەتی پاراستوە و بۆتە جێی باوەڕ و متمانەی خوێنەرانی.

* وەک بڵاو کراوەیەکی حیزبی توانیوێتی سیاسەت و هەڵوێست و بۆچوونەکانی حیزب بەرانبەر بە کێشە جۆراوجۆرەکانی سیاسی بڵاو بکاتەوە و بەمجۆرە دەکرێ بگوترێ کە توانیوێتی بەشێک لە مێژووی خەباتی نەتەوەی کورد تۆمار بکا و بیپارێزێ.

هەر لەو حاڵەشدا پیلان و بوختان و ناراستییەکانی دوژمنانی کورد و ئازادی لە قاو داون.

وەک باس کرا ئەو رۆژنامەیە وەک رۆژنامەیەکی هەواڵی نەیتوانیوە ئەرکی خۆی بەڕێوە ببا بەڵام دیسانیش لە بڵاو کردنەوەی هەواڵەکان تەنەخی نەکردوە . لە گەڵ وەیکە نەیتوانیوە بە ئازادی هەواڵنێری هەبێ و بتوانێ بەدواداچوون بۆ هەواڵەکان بکا و راپۆرتی پێویست بۆ خۆی وەدەست بێنێ دیسانیش ئەوەندەی بۆی لوا بێ زانیارییەکانی بە خوێنەرانی خۆی گەیاندوون و لە ئارشیویشدا بۆ مێژوو تۆماری کردوون.

بە گشتی دەرچوونی رۆژنامەیەک ئەویش لەو حاڵەتەدا کە بە کەمیش باسی لە سەر کرا کارێکی گرینگ و شایانی رێز لێگرتنە، ئەویش بەشێوەیەک کەتا ئێستا سەدان ژمارەی لێ بڵاوکرابێتەوە. ئەو رێزەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەرک و ماندوویەتیی هەموو ئەو پێشمەرگە نووسەر و ئەو پێشمەرگانەی کە لە بەشی فەننی دا لە خۆبووردوانە زەحمەتیان کێشاوە و ئازەقەیان رشتوە و شەونخوونیان چێشتوە.

سڵاو لە هەموو ئەو کەسانەی کە لەو سەنگەرەدا خەباتیان کردوە و خەبات دەکەن.

بەڕێز بێ یادی هەموو ئەو تێکۆشەرانەش کە رەنجیان کێشا و بە داخەوە بەرهەمی رەنجەکەیان نەدیت.

«کوردستان» و یەکەم ئەزمونی رۆژنامەوانیم

خالید محەمەدزادە

قسەکردن لە سەر ٦٧ ساڵ لە تەمەنی رۆژنامەیەکی وەک «کوردستان»، وردبونەوەو بەدواداچوونی زۆری دەویو دەکرێت هەر یەکەو لە گۆشە نیگایەکەوە قسە لەسەر قوناغەکانی کاری ٦٧ ساڵەی ئەم ئەم رۆژنامەیە بکات کە لە سەردەمی کۆماری کوردستانەوە وەک یەکەم رۆژنامەی کوردی لە شاری مەهاباد هاتە بلاوکردنەوە.

گومانم نیە لەم بۆنەیەدا زۆر کەسی شارەزا قسە لە سەر قوناغەکانی گرنگی ئەم رۆژنامەیە دەکەن تەنیا ئەوەی من لێرەداو بە کورتی قسەی لە سەر دەکەم ئاوردانەوەیەکی خێرایە لەو قوناغەی کە من کارم لە رۆژنامەی کوردستان کردوەو ئەویش راوەستانە لە سەر هەندێک دەرکەوتەی کاری «کوردستان» لەو قوناغە کە لە لای من بە قوناغی گەورەی گۆرانکاری لە «کوردستان» دێنە ئەژمار.

سەرەتا ئەوە بلێم رۆژنامەی کوردستان بۆ من سەرەتای قوناغێکی گرنگی کاری رۆژنامەنوسیمە، بە جۆرێک کە دەتوانم بلێم سەرەتاکانی کاری رۆژنامەنوسی من دەگەرێتەوە بۆ رۆژنامەی کوردستان. بۆیە ناکرێت باسی کاری رۆژنامەوانیی خوم بکەم، بەلام کوردستان وەک قوتابخانەیەکی گرنگی خوم نەخەمە پێش قوتابخانەکانی تری رۆژنامەوانیم.

ئەزموونی کاری من وەک ئەندامی دەستەی نوسەران دەگەرێتەوە بۆ دەیەی دووهەمی ٧٠ی هەتاوی. هاوکات لەم دەیەش دایە کە گۆرانگاری گەورەی میدیایی بە هۆی گۆرانکاریی سیاسی لە ئێران‌و کوردستان روو دەدەن.

لەم قوناغەدایە کە دەیان بلاوکراوەی کوردی‌و فارسی‌و دوو زمانە لە کوردستان دێنە بلاوکردنەوە. ئەمە لە گەڵ ئەوەی لە گەل سەرهەلدانی گۆرانکاری سیاسی‌و فەرهەنگی گەورە لە کوردستان، هەمان قوناغ بە جۆرێکی تریش کۆتایی خەباتی چەکداری لە کوردستان دەبێت کە ئەمە هەر چی زیاتر بایەخدان بە میدیاو کاریگەریەکانی دەکاتە ئەمری واقیع لە حیزبی دیموکرات.

«کوردستان»یش دەکەویتە دۆخێکەوە کە دەبێت ئەو بۆشاییانەی لە نەبوونی خەباتی چەکداری‌و هەروەها گەشەسەندنی کەلتوری سیاسی‌و جولانەوەی فەرهەنگی‌و هونەری دیتە گۆرێ، هەم پر بکاتەوەو هەمیش شان بە شانی ئەو گۆرانکارییانە بڕواتە پێش کە رووبەرووی کۆمەلگا بوتەوە دوای هەلبژاردنەکانی دووی جوزەردانی ١٣٧٦.

بۆیە سەرەتا «کوردستان» دەبێت گۆرانکاری لە فۆرم‌و نیوەرۆک‌و جۆری گواستنەوەی هەوال‌و بابەتەکانی بکات. ئەم گۆرانکاریانەی کە لە «کوردستان» روودەدەن تەنیا فۆرم‌و زیادکردنی لاپەرەو ئاراستەی کاری ناگۆرێ، بەڵکو گۆرانکاری لە ستافی دەستەی نوسەرانیش دەکات.

لە باری فۆرم‌و گۆرانکارییەکانی رۆژنامەکەوە دەتوانم بلێم ئەم فۆرمەی ئێستای کوردستان‌و کردنی لە مانگنامە بە دوو حەوتوونامە، بە هەمان قەوارەی ئێستای، بەرهەمی ئەم قوناغەیە.

گۆرانکاریەکانیش دەگەنە ستافی نوسین‌و کۆمەلێک گەنجی تازەو پێگەیشتوو دێنە «کوردستان»و خەون‌و ئاواتی زۆر جیاوازیان لە کاری رۆژنامەنوسی هەیە. لە بیرمان نەچێت ستافی دەستەی نوسەرانی «کوردستان» بە درێژایی تەمەنی ئەم رۆژنامەیە زۆربەیان ئەندامانی دەفتەری سیاسی حیزب بوون‌و لەو قوناغەدایە کە بەرەبەرە دەگۆردرێن بۆ ژمارەیەک خەلکی تازەی دەرەوەی بازنەی رێبەری کە ئەمە دەوری خوی هەیە لە خێراترکردنی گۆرانکارییەکان لە «کوردستان».

بە جۆرێک دەتوانم بلێم کە گۆرانکاریەکانی ئێستای «کوردستان» هەم لە فۆرم‌و قەوارەو زیادکردن‌و دارشتنەوەی لاپەرەکانی بەرهەمی ئەو قوناغەن. ئەگەر چی ئێستا ئەم رۆژنامەیە لە لایەن هەر دوو حیزبی دیموکراتەوە بە هەمان لۆگۆ و بە هەمان ناو دەردەچیت، بەلام هەتاکوو ئێستاش جگە لە جیاوازی باری «کیفیت»یان، هەر دوو رۆژنامەکە نەیانتوانیویە لە ژێر تەوژمی هەمان ئەو گۆرانکاریانەی لە ماوەی ئەم ١٠ساڵە(١٣٧٥ تا ١٣٨٥) لە سەر رۆژنامەی کوردستان روویداوە دەربچن. ئەو گۆرانکاریانە ئێستاش کاریگەری خۆیان بە سەر هەر دوو رۆژنامەکە بە جێ هیشتووە.

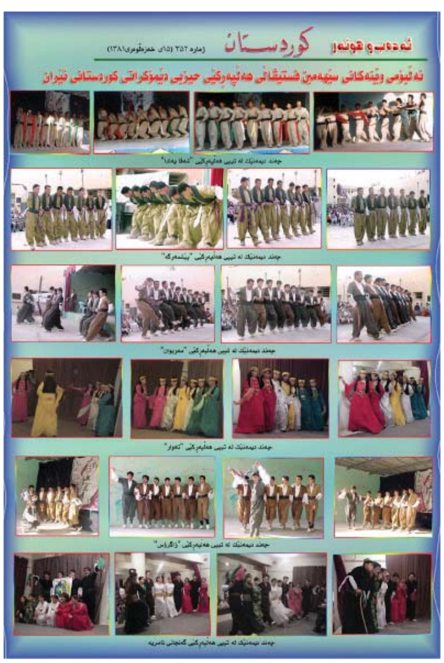

هەر لە ژێر گۆرانکارییە فەرهەنگی‌و هونەریەکانی ئەو قوناغە، دوو لاپەری ئەدەبی رۆژنامەکە دەکرێت بە چوار لاپەرەو هەوڵدەدرێت لە گەل پرسە سیاسیەکان بایەخ بە پرسی ژنان، کۆمەلایەتی‌و فەرهەنگی‌و رووداوەکانی تریش بدرێت کە تا ئەو کاتە لە کوردستان زۆر غایب بوون.

دیارە لە بیرمان نەچیت هەر لەم قۆناغەدایە بلاوکراوەکانی تایبەت بە لاوان، ژنان‌و تیشکو .... کۆمەلێک بلاوکراوەی دیکەی حیزبی دینە مەیدانەکەو دەیان کۆرو کۆبوونەوەی ئەدەبی‌و فەرهەنگی‌و فستیڤاله ئەدەبی‌و هونەریەکانی وەک فستیڤالی ئەدەبی، شانۆو هەلپەرکێی‌و... دەبەسترێن.

بەو ئۆمیدەی کە قۆناغی داهاتوی «کوردستان» قۆناغی بە سەنتەرکردنی «کوردستان» لە هەموو رویەکەوە بێت لە ناو میدیای کوردی لە رۆژهەلاتی کوردستان.

ئەیوب شەهابی راد:
هەرچەند یەکێک لە گرفتەکانی رۆژنامەی (کوردستان) کەمیی ئیمکاناتی ماددی و مرۆییە، بەڵام ئەم کەموکوڕییانە نابێ ببنە هۆکارێک بۆ ئەوەی بەرێوەبەرانی ئەم رۆژنامەیە گرینگی و هەستیار بوونی شوێنکاتی زەمەنیی ئەم سەردەمە وەبەرچاو نەگرن

ئەیوب شەهابی راد:
رۆژنامەی (کوردستان) یەکێک لەو دەگمەن رۆژنامە حیزبیانەیە کە لە چوارچێوەی باوەڕی قووڵی بە بنەماکانی رۆشنگەری و روون بێژیدا، دەرگای رەخنەو دیالۆگی بەرەورووی خوێنەرانیدا، بە زیاد کردنی لاپەرەی ئازاد بە ژمارەی لاپەرەکانی، کردەوە

هەڵسەنگاندی رۆژنامەی (کوردستان)
لە نێوان دوو کارکردی ئەهلی بوون و ئۆرگانی بووندا

ئەیوب شەهابی راد

راگەیاندن و حیزب وەک دوو بنیاتی کۆمەڵایەتی مۆدێرن و بەهێز، دوو توخمی سەرەکی هەر کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوو یان روو لە گەشەن کە دەورێکی کاریگەریان لەسەر گەشەسەندنی سیاسیی کۆمەڵگا، دیاریکردنی ئاراستەی سیاسیی وڵات و رێکخستنی پێوەندییەکانی نێوان خەڵک و دەسەڵات و میدیادا هەیە.

سەرهەڵدانی چەمکەکانی حیزب و میدیای حیزبی دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی نۆزدەیەم لە بریتانیا. بۆ یەکەم جار لەم شوێنکاتە زەمەنییەدا بوو کە چاپەمەنیی حیزبی لە ژێر ناوی (ئۆرگانی حیزب) بە شێوەیەکی فەرمی دەستیان بە کاری رۆژنامەوانی کرد. بێگومان نەخش و کاریگەریی حیزب و میدیای حیزبی لە رەوتی گەشەسەندنی خۆیدا، بەپێی جۆری ئایدیا و تێڕوانینیان بۆ کۆمەڵگا و دەسەڵات و هەروەها جۆری سیستمی سیاسیی هەر وڵاتێک، جیاواز بوە. بەم پێیە ئەرک و سنوورەکانی میدیای حیزبی لە هەر کۆمەڵگایەکدا دەگەڕێتەوە بۆ:

یەکەم: بنەما فکرییەکانی هەر حیزب یان رێکخراوێک.

دووهەم: جۆری سیستمی سیاسی و شێوازی هەڵسوکەوتی دەسەڵات بەرامبەر بە بوونی حیزب و میدیا لە کۆمەڵگادا.

یەکێک لەو هۆکارانەی کە بەردەوام ئاراستەی نوێیان بە میدیای حیزبی و تەنانەت کارکردی حیزبەکانیش لە رەوتی مێژووی چالاکیەکانیاندا بەخشیوە، پەرەسەندنی کۆمەڵگاکان لە بواری جۆراوجۆردا، وەک دینامیزمی بەرزبوونەوەی خواست و ئارەزوی خەڵک بۆ ئازادی و مافە رەواکانیان بوە. هەرچەند ئایدۆلۆژیای حیزب و جۆری سیستمی سیاسیی وڵات تا رادەیەکی زۆر شێوازی کارکرد و سەربەخۆیی هەر بڵاوکراوەیەک و بەتایبەت بڵاوکراوەی حیزبی دیاری دەکەن، بەڵام رەهەندی ئابووریی بە تایبەت لە دوای شەری جیهانیی دووهەم و گەشەی سەرمایەداری لەسەر بنەمای بازاری ئازاد، بە شێوەیەکی بەرچاو سنوورەکانی کارکرد و پێناسەی میدیا (ئۆرگانی حیزب)ی گۆڕی. لە ژێر کاریگەریی ئەم تەوژمە ئابوورییەدا – رەهەندی سەربەخۆیی ماڵی – میدیای حیزب دەرگای لاپەرەکانی خۆی لەسەر رێکلامە بازرگانییەکان کردەوە. هەرچەند ئەم رەوتە زیاتر میدیاکانی سەر بە بەرەی سەرمایەداری گرتەوە تا بەرەی چەپ، بەڵام ئەم تەوژمە دوو ئەنجامی گرینگی لێ کەوتەوە کە بریتین لە:

یەکەم: پەیدابوونی سەرچاوەی ماڵیی تر بۆ میدیا بەگشتی و بەتایبەت میدیای حیزب و بەهێزبوونی پێگەی ئابوورییان.

دووهەم: سەربەخۆیی زیاتری میدیای حیزب و لە ئاکامدا کەمبوونەوەی ژمارەی رۆژنامە حیزبییەکان یان وەدەست هێنانی ئازادیی زیاتر لە دەربڕین دا.

مێژووی یەکەم بڵاوکراوەی حیزبی لە ئێران دا دەگەڕێتەوە بۆ سەرەتاکانی سەدەی بیستەم. مێژووی راگەیاندن بە گشتی و بە تایبەت راگەیاندنی حیزبی لە ئێران دا جگە لە دوو قۆناغی کورتخایەنی ساڵەکانی نێوان (١٣٢٠ تا ١٣٣٢) و هەروەها سەرەتاکانی دوای شۆرشی گەلانی ئێران، پڕە لە سەرکوت و سانسۆر. ئەمە یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی سیستمە دیکتاتۆرەکانە کە راگەیاندن لەم جۆرە وڵاتانەدا دەوری حیزب و رێکخراوەکان ببینن یان ئەوەی کە میدیای حیزب (چ لە نیوخۆ و چ لە تاراوگە) ببێ بە دەنگی راستەوخۆی بەشێکی زۆر لە جەماوەری کۆمەڵگا. کلتوری کاری میدیای حیزبی لە مێژووی هاوچەرخی ئێراندا بە ئەزموونێکی بلۆک کراو لەلایەن دەسەڵاتەوە تێپەر بوە کە هەم هەزینە مرۆیی و ماددییەکانی کاری راگەیاندنی گەیاندۆتە بەرزترین ئاستی خۆی و هەم ئاراستەی بنەما فکرییەکانی میدیای هێزە دێموکرات و رەسەنەکانی بەرەو دەروەستیی زیاتر بەرامبەر بە خواست و کێشەکانی کۆمەڵگا هان داوە.

یەکێک لەو بڵاوکراوە حیزبییانە کە مێژوویەکی نزیک لە مێژووی یەکەم میدیاکانی ئێرانی هەیە، رۆژنامەی (کوردستان) ئۆرگانی فەرمیی حیزبی دێموکراتی کوردستانە. رۆژنامەی (کوردستان) هەر لە سەرەتای دایکبوونی خۆیەوە تا ئێستا بە چەندین قۆناغی جۆراوجۆرە و تەنانەت جیاواز لە یەکتر تێپەر بوە. قۆناغەکانی وەک: ئۆرگانی حیزب، ئۆرگانی دەوڵەت (کۆماری کوردستان)، لەو شوێنکاتانەدا کە حیزب هیچ بوون و چالاکییەکی ئەوتۆی نەبوە و ئەمە رۆژنامەی (کوردستان) بوە کە بە تەواو مانا ئەرکی خۆی چ وەک ئۆرگانێکی حیزبی و چ وەک حیزب گێراوە، و پاشان قۆناغی تاراوگەنشینی. هەمووی ئەم ئەزموونە جیاوازنە کلتورێکی کاریی و تیۆریی تایبەتیان بۆ ئەم رۆژنامەیە دروست کردوە کە تا ئەمرۆش بەردەوامن.

بە خوێندەوەی ژینگەی سیاسی و کۆمەڵایەتی رۆژهەڵاتی کوردستان لە مێژووی هاوچەرخی ئێراندا، رەنگە بتوانین باشتر و شەفافتر هەڵسەنگاندن لەسەر ئینتیما و کارکردی رۆژنامەی (کوردستان) وەک ئۆرگانێکی حیزبی بکەین.

چەندایەتی و چۆنیەتی لە بابەتدا

لەم روویەوە کە سەرچاوەی سەرەکیی زۆربەی وتارو بابەتەکانی رۆژنامەی (کوردستان)، ئەو کادر و پێرسۆنێلانە بوون کە لە دەزگای راگەیاندنی حیزب دا کاریان کردوە، بەم پێیە رەنگە ئەمە شتێکی سروشتی بێ کە بەشێک لە بابەتە چاپ کراوەکان، زیاتر بە دید و روانگەیەکی سیاسی و – بە باکراوندێکی زەینیی حیزبی و نەتەوەیی – روانییێتانە پرسە جۆراوجۆرە ناوچەیی و جیهانییەکان. هەر میدیایەک بەپێی پێناسەیەکی دیاریکراو، سیاسەتێکی کاریی تایبەت بەخۆی هەیە کە رەنگە ئاراستەی هەموو بابەتەکان لە چواچێوەی ئەم فۆرمەدا بن. ئەگەر لەم روانگەیەوە هەڵسەنگاندن لەسەر چەندایەتی و چۆنیەتی نێوەرۆکی بابەتەکانی ئەم رۆژنامەیە ئەنجام بدەین، دەتوانین بەو ئەنجامە بگەین کە زۆربەی بابەتەکان زیاتر دەچنە خانەی لێکدانەوەو شرۆڤەی پرسە سیاسییەکان. لێرەدایە کە یەکێک لەو رەخنە جیددیانەی کە بەردەوام رووبەرووی ئەم رۆژنامەیە بۆتەوە زیاتر زەق دەبێتەوە. هەرچەند رۆژنامەی (کوردستان) بەردەوام لە هەوڵی ئەوە دابوە کە جگە لە قەڵەمە حیزبییەکان، قەڵەمی دەرەوەی ئەم بازنەیەش جێ پەنجەیان بە لاپەرەکانییەوە دیار بێ، بەڵام ئەمە شتێکی حاشا هەڵنەگرە کە کەمتر توانیویەتی بپڕژێتەوە سەر لایەنەکانی تری پرس و کێشە نەتەوەیی، کۆمەڵایەتی و ئابوورییەکان. تەنانەت لە بواری رەهەندە جۆراوجۆرەکانی خەباتیشەوە تا ئێستاش نەیتوانیوە بە شێوەیەکی ئامانجدارانە کار بۆ جێخستنی مێتۆد و کلتوورێکی تایبەت بکا. یەکێک لە هۆکارە گرینگەکانی بوونی ئەم بۆشاییانە بۆ بوونی ناراستەوخۆی ئەم رۆژنامەیە لە نێوخۆی کوردستان دەگەڕێتەوە کە ئەمەش خۆی لە لاوازبوونی کاری مەیدانی و ریپۆرتاژ لە بوارە جۆراوجۆرەکاندا بینیوەتەوە. ئەم توخمە گرینگانەی لە بواری چالاکییەکانی رۆژنامەی (کوردستان)دا ئاماژەمان پێدا، بەپێی پۆلێن بەندیی ئەرکە سەرەکی و گشتگیرەکانی هەر میدیایەکی رەسەن و خاوەن ئەزموون، دەچنە خانەی فاکتە بەهێزەکانی بوێرانەیە کە تەنانەت ساتە ئاستەم و پڕ لە گوشارەکانیش نەیانتوانیوە رێچکەی کاریگەری لەسەر رای گشتی یان دروست کردنی رای گشتی لە بوارێکی تایبەتدا. بەڵام رۆژنامەی (کوردستان) تا ئێستاش لەم ئەرکەدا سەرکەوتوو نەبوە.

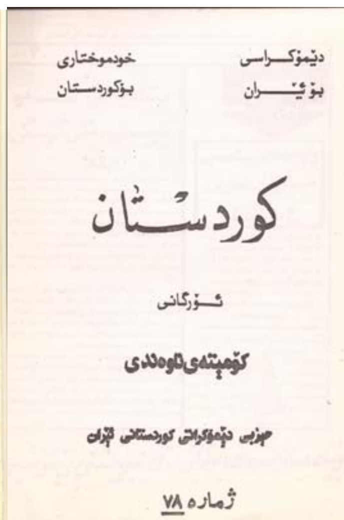

ئەگەر بە دیوێکی تردا بۆ پرسی کارکردی ئەهلی بوون یان ئۆرگانی بوونی ئەم رۆژنامەیە بڕوانین، رەنگە بتوانین بڵێین کە پرسیاری جەوهەری ئەوە نیە ئەم رۆژنامەیە تا چەند بە پێناسەیەکی وشکی حیزبی کاری کردوە یان ئەوەی کە زیاتر دەوری رۆژنامەیەکی ئەهلی و سەربەخۆی گێڕاوە؟ رۆژنامەی (کوردستان) ئۆرگانی فەرمیی حیزبێکە کە جگە لەوەی کە ئەم حیزبە خاوەن مێژوویەکی دوورو درێژ و لەپسان نەهاتوویە، بەڵکوو خاوەنی پێگەیەکی بەهێزی جەماوەریشە. کۆی ئەم فاکتە مێژوویی و جەماوەرییانە بە شێوەیەکی راستەوخۆ رەهەندێکی گشتگیرتر بە کارکرد و پێناسەی ئەم رۆژنامەیە دەدەن کە زیاتر لە لێوارەکانی رۆژنامەیەکی ئەهلیی نزیک کردۆتەوە.

هەڵوێست و رەخنە

بوونی دوو تۆخمی گرینگی بەرپرسیارەتی و دەروەستی لە هەر راگەیەندنێکدا دەگەڕێتەوە بۆ بوێری ئەم میدیایە لە هەڵوێست وەرگرتن و رەخنەگرتندا. لاپەرەکانی رۆژنامەی (کوردستان) لە مێژووی چالاکی خۆیدا هەڵگری زۆر هەڵوێستی بەجێ و دەروەستی و ئەخلاق باوەڕی ئەم میدیایە بشکێنن. رۆژنامەی (کوردستان) یەکێک لەو دەگمەن رۆژنامە حیزبیانەیە کە لە چوارچێوەی باوەڕی قووڵی بە بنەماکانی رۆشنگەری و روون بێژیدا، دەرگای رەخنەو دیالۆگی بەرەورووی خوێنەرانیدا، بە زیاد کردنی لاپەرەی ئازاد بە ژمارەی لاپەرەکانی، کردەوە. هەرچەند ئەمە هەنگاوێکی بچووک و بەربەست بوو، بەڵام توانی کلتووری رەخنەی لەنێو میدیای کوردیدا پەرە پێداوە. بەڵام ناتوانین بڵێین کە ئەم لاپەرەیە لە وروژاندنی بابەتە رەخنەییەکاندا، ئامانجی خۆی بە تەواوی پێکاوە و بەڵکوو بگرە، تا ئێستاش پرۆژەیەکی تایبەتی بۆ کاریگەریی زیاتری ئەم لاپەرەیە لەسەر خوێنەر یان بەرێوەبەرییەکی پلانمەندی نەبوە.

خوێنەران

ئەمە یەکێک لە گرفتە سەرەکییەکانی نە تەنیا رۆژنامەی (کوردستان) بەڵکوو هەر بڵاوکراوەیەکی نەیاری رێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێرانە کە بەردەوام لەگەڵ کێشە ئەمنی، قەدەغەکراوی و سەرکوتکارییەکانی ئەم رێژیمە بەرەورووون. یەکێکی تر لە گرفتەکانی پێوەندیدار بە خوێنەرانەوە، بەربەستە جوغرافییەکان، واتە تاراوگەنشینی ئەم رۆژنامەیەیە. هەرچەند بەهۆی پێشکەوتنی تێکنۆلۆژیای پێوەندییەکانەوە، تا رادەیەک ئەم بۆشاییە پڕ بۆتەوە. هەروەها لەلایەکی ترەوە بە هۆی نەبوونی حوزوری راستەوخۆی ئەم رۆژنامەیە لەنێوخۆی وڵات و لە نێو خوێنەرانیدا، کۆکردنەوەی داتایەکی وردی پێوەندیدار بە رێژەی خوێنەرانییەوە، زۆر دژوارە. بەڵام هێڵەکانی پێوەندیی راستەوخۆ و ناراستەوخۆ، بەردەوامیی لەپسان نەهاتوو و جۆری ئامانجەکانی ئەم رۆژنامەیە، بەڵگەیەکی بەهێزن بۆ بەربڵاوی پێگەی ئەم رۆژنامەیە لە نێو خوێنەرانیدا.

دوایین وتە

زیاتر لە نیوسەدە بەردەوامی و چالاکی رۆژنامەی (کوردستان) و تێپەڕبوون بە دەیان کەندوکۆسپ و بێ ئیمکاناتی، خەرمانێک لە ئەزموونیان پڕ بەباڵای ئەم میدیایە لەسەریەک داناوە کە هەر لاپەرەیەکی، مێژوویەکی پڕ هەوراز و نشێوی لە سینگی خۆی دا تۆمار کردوە. روح و جەوهەری بنەما و ئامانجەکانی ئەم رۆژنامەیە لە ژینگەیەکی سیاسی و کۆمەڵایەتی فرچکیان گرتوەو پەروەردە بوون، کە پێناسەیەکی تایبەت و تا رادەیەک بەدەر لە پێناسە باوەکانی ئۆرگانێکی رووتی حیزبییان پێ بەخشیوە. ئەم فاکتانە بەردەوام هۆکارێک بوون بۆ ئەوەی ئەم میدیایە لە رەوتی چالاکییەکانی خۆیدا بە گرتنەبەری هێڵی نەتەوەیی و گشتگیری، هەم سنووری دەسەڵات و ئەرکەکانی خۆی بەرفراوانتر بکا و هەم نەیهێشتوە تەنیا لە قەوارەی خواستە حیزبییەکان پۆلێن بەندیی بۆ ئەرکەکانی بکرێ.

هەرچەند یەکێک لە گرفتەکانی رۆژنامەی (کوردستان) کەمیی ئیمکاناتی ماددی و مرۆییە، بەڵام ئەم کەموکوڕییانە نابێ ببنە هۆکارێک بۆ ئەوەی بەرێوەبەرانی ئەم رۆژنامەیە گرینگی و هەستیار بوونی شوێنکاتی زەمەنیی ئەم سەردەمە وەبەرچاو نەگرن. دەسکەوتە میدیاییە مۆدێرنەکان و رەوتی خێرای پێشکەوتنە زانیاری و پێوەندییەکان، پێویستیی ئاوردانەوەیەکی جیدیی ئەم رۆژنامەیە لە کارو چالاکییەکانی زیاتر لە هەرکات دەردەخەن. واتە پێویستە ئەم رۆژنامەیە چالاکییە بەربەست و فۆرمە سوونەتییەکانی خۆی توورڕ بدا و بە پشت بەستن بە فاکتەکانی مێژوویی و ناسراوی خۆی، بە ئاستێکی بەرزتر و روانگەیەکی نوێترەوە دەرگاکانی رایەڵکە جیهانگیرەکان بەرەورووی خۆی بکاتەوە.

ڕەزا محەممەدئەمینی:
«کوردستان»یش نووسەر و وەرگێڕپەروەرە، فێرگەیەکە کە بەسەدان نووسەرو وەرگێڕی بە توانای لێ پەروەردە کراوە.

ئاکۆ حەسەن زادە:
ڕۆژنامەی «کوردستان» لەبەر ئەوەی دەبوو لە کات و ساتی خۆیدا ئامادەی چاپ و بڵاوکردنەوە بکرێ، کارێک بوو کە هەموو مانگێک دینامیزم و گوڕ و تینێکی تایبەتیی بە ژیانی ئۆرگانەکەی ئێمە دەبەخشی و ڕووحی هاوکاری و پێکەوە کارکردنی هاوڕێیانی زیندوو دەکردەوە،

کوردستان فێرگەی نووسین و وەگێڕان

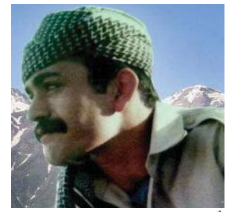

ڕەزا موحەممەدئەمینی

برای بەڕێزو خۆشەویستم کاک قادر وریا، ئەندامی دەفتەری سیاسی و بەرپرسی ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزب، بەبۆنەی دەرچوونی شەشسەدەمین ژمارەی «کوردستان»ی ئازیزو٦٧مین ساڵی دەرچوونی یەکەم ژمارەی ئەم ڕۆژنامەیە، لوتفی فەرموو و داوای لێکردم بۆ باشتر بەڕێوەبردنی ئەم بۆنە مێژووییانە هاوکارییان بکەم و بابەتێکیش بنووسم.

وێڕای سوپاسی دووبارە بۆ کاک قادر، هەر لەسەرەتاوە پیرۆزبایی خۆم دەکەم بەم بۆنە بەڕێزانەوەو هەروەها تێپەرینی ٢٥ساڵ لەکارو تێکۆشانی ماندوونەناسانەی ناوبراو لە «کوردستان». هیوادارم دەست و خامەی هەروا ڕەنگین و بەهرەدار بێ.

کارکردن لەڕۆژنامەی کوردستان بە هەموو بەشەکانییەوە شانازییەکی زۆر گەورەیە کە بەخۆشییەوە من لێی بێبەش نەبووم. شانازییە لەبەر ئەوەی مێژووی «کوردستان» دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی کۆمارو بەسەدان و بگرە هەزاران تێکۆشەری دێموکرات لەو ماوە دوورو درێژەدا زەحمەت و شەووشەونخوونییان پێوە کێشاوە و ئەو ڕۆژنامەیەیان بەو ڕۆژەگەیاندوە کەدەیبینین. هاوکاری لەگەڵ ڕۆژنامەیەک کە ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی «پێشەوا قازی موحەممەد»ە ودێڕ بەدێڕی دەست و قەڵەمی ڕێبەرانی وەک شەهیدان «قاسملوو» و «شەرەفکەندی» پێوە دیارە و زانای بەتوانای وەک «مامۆستا» وتارە بەپێزەکانی تێدا نووسیوە چۆن شانازی نییە؟

لەلایەکی دیکەش هاوکاری لەگەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان کە هەروەک ئاماژەم پێکرد، ئۆرگانی حیزبێکی سیاسییە، بەراستی تاقەتپرووکێن و دژوارە. زۆر جارناچار بووم وتارێک بنووسم کە بە دڵم نەبووە.یان نووسراوە کە هەڵگری باوەڕی تایبەتی من نەبووە. جگە لەوەش دەبێ حەق بڵێین مەیدانی «مانور»دان بۆ وتارنووس بە هۆی ئەوەی کەدەبێ وتارەکە ڕوانگەکانی حیزب لەبەرچاو بگرێ بەرتەسکە و جاروبار بەش بەحاڵی خۆم ناچار بووم خۆم «سانسۆر»بکەم. سەرەرای ئەوانەش دەبوو لە»دەستەی نووسەران»لەسەر وشە بە وشەو دێڕبەدێڕی نوسراوەکەت»شەڕ»ت کردبا. لەبیرمە جارێکیان لەسەر ڕستەیەکی «مرکب»و «فعل» و «ویرگول»ێک ئەو کاک قادر وریایە بۆ»استفسار» لە بەرێز کاک «فەتاح کاویان» قەڵای پێ سەنگ و سوژن کردم، ئاخرێکەشی قسەی خۆی بردە سەرێ.

نووسین و وەرگێران لەڕۆژنامەی»کوردستان» لەبارێکی دیکە شەوە بۆ من سەخت بوو. زۆربەی هەرە زۆری وتارەکانی من چ لەرادیو چ لە ڕۆژنامە بە زمانی فارسی بوون. ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ دوو هۆ: یەکەم من هاوکاری لەگەڵ «کوردستان»م لەوەرگێڕان لە کوردی بۆفارسی را دەست پێکرد و هاورێی زۆر خۆشەویستم کاک «سیامەک قەوییپەنجە»کە حەقی مامۆستایەتی بەسەرمەوە هەیە هاندەر و مامۆستام بوو؛ دووهەم بەراستی زمانی نووسینی کوردی من ئەوەنەبوو بتوانم ئەوەی لەمێشکم دایەبیەێنمەسەر کاغەز. هەر بۆیەش بۆ وتارێک دەبا بە زمانی کوردی لەمێشکم دا گەڵاڵەم کردبا و وەرمگێڕاباوە سەر زمانی فارسی و پاشان هەڵمرژتبایەسەر کاغەز.

نازانم چەند وتارم بۆ «کوردستان»ی خۆشەویشت نووسیوە، بەڵام دڵنیام کاری وەرگێڕانی وتاری هاوڕێیانی کوردینووسی دەستەی نووسەرانم زۆرتر لە وتارەکانی خۆم بووە. لەناو وتارەکانی خۆشم دا سێ وتارم زۆر بەدڵ بوون و ئێستاش کەیفم پێدێن. وتارێک بەبۆنەی یادی ١٠ ساڵەی شەهید بوونی گەورە ڕێبەری کورد کاک دوکتور قاسملوو؛ وتارێک بەبۆنەی ٥ ساڵەی شەهیدکرانی دوکتور شەرەفکەندی و وتارێکیش بهناوی»ارامش فعال،یا سکوت و انفعال»کە باسی خاتەمی و ڕیفۆرمخوازەکان بوو و بەوتەی کاک سمایل بازیاری خۆشەویست، بەڕێز مامۆستاش پێی باش بوو.

ڕەنگە ئەو نوکتەیەی دەیگێڕمەوە هیچ پێوەندییەکی با باسەکەوەنەبێ. ڕاهێنەرێکی بەناوبانگی فوتباڵ لە ئێران لە وتوویژ لەگەڵ هەواڵنێرێک گوتی: «من لەداری، یاریزان ساز دەکەم! «کوردستان»یش نووسەر و وەرگێڕپەروەرە، فێرگەیەکە کە بەسەدان نووسەرو وەرگێڕی بە توانای لێ پەروەردە کراوە. دڵنیاشم لەداهاتووش دا هەتا نووسەرانی بەتوانای وەک «مامۆستا»و «قادروریا»ی تێدابێ ئەوفێرگەیە قوتابیانی سەرکەوتووی هەر دەبێ. تەنیا کوڵەوتارنووسێکی وەک من نەبێ کە نەیتوانی قوتابییەکی باش بێ و بەقەولی برادەرانی باشووری کوردستان «شەهادە»کەی وەرگرێ.

لەکۆتایی دا خۆم بەبەختەوەر دەزانم هاوکاری «کوردستان» ئازیز بووم و بارتەقای توانای خۆم لە خزمەتی دابووم.ڕێز و خۆشەویستیم هەیە بۆ هەڵسوورێنەرانی کوردستان، ئەندامانی دەستەی نووسەران و هاوڕێیانی بەشی فەنیی و چاویان ماچ دەکەم. هیوادارم ڕۆژێک بتوانم وەک رابردوو ئەندامێکی چووکەی بنەماڵەی خۆشەویستی «کوردستان»بم.

هولەند

٢٠١٣/١/١

ڕێوڕەسمێک لە ٢٥ ساڵەی دەورەی ئێستای «کوردستان» دا

ئاوڕێکی کورت لە کێشە فەنییەکانی دەرکردنی ڕۆژنامەی «کوردستان»

ئاکۆ حەسەن زادە

ئەو نێوەرۆکە دەوڵەمەند و ئەو پەیامە جوانە کە ڕۆژنامەی «کوردستان» هەڵگریەتی، نەیدەتوانی بەوەخت و بەشێوەیەکی سەرنجڕاکێش بگاتە دەستی خوێنەران و هۆگرانی ئەگەر تیمێکی فەننیی دڵسۆز و کارامە لەبواری ئامادەکردن و دەرکردنی ڕۆژنامەدا کاری نەکردبا. هەر بە هەوڵ و ماندووبوون و شەونخوونیی ئەوانیشەوەیە کە ڕۆژنامەی کوردستان لەبواری شکڵی و تەکنیکیشەوە تا ئەوڕۆ توانیویەتی هەروا ناوێکی دیار و بەپرستیژی نێو مەیدانی ڕۆژنامەگەریی کوردی بمێنێتەوە. هەربۆیە لەو بۆنەیەدا، پێش هەموو شتێک گەرمترین پیرۆزبایی لە هەموو ئەو هاوڕێیانە دەکەم کە ڕۆژێک لە ڕۆژان لە ڕۆژنامەدا بە گشتی و لە بەشی فەننیدا بەتایبەتی کاریان کردوە.

لە ماوەی کارکردنم لە ڕۆژنامەی «کوردستان» دا (لە ١٩٩٨ تا ٢٠٠٤ بەشێوەی دایمی و ساڵەکانی پێشووتریش وەک هاوکار لە کاتی پشووی خوێندنی زانکۆدا) هەم زۆر شت لە هاوڕێکانم فێر بووم و هەم ئەزموونێکیشم کە هەڵقوڵاو لە بارودۆخی ڕۆژنامەدەرکردن بۆ حیزبێکی سیاسی لەو هەلومەرجە تایبەتییەدا بوو وەدەست هێنا. بارودۆخێک کە حیزبی دێموکڕات خەباتی تێدا دەکرد و ئیمکاناتێک کە ئەو حیزبە هەیبوو کاریگەریی ڕاستەوخۆی خستبووە سەر کەیفیەتی فەننیی بواری ڕاگەیاندن.

ئامادەکردنی فەننیی ڕۆژنامەی «کوردستان» بەدرێژایی مێژووی خۆی زۆر قۆناغی بڕیون و بەپێی ئیمکاناتێکی سنووردار لە هەلومەرجی سەختی خەباتدا و بەپێی تەکنیکەکانی سەردەم لەبواری تایپ و مۆنتاژ و تەکسیردا زۆر ئاڵوگۆڕی بەسەردا هاتوە. ئەو کاتە کە من لە ڕۆژنامەدا دەستم بە کار کرد، جەرگەی ئەو سەردەمە نوێیە بوو کە لەودا پێشکەوتنی تێکنیکی لەو بوارەدا و زۆربوونی ژمارەی گۆڤار و ڕۆژنامە و شێوازە تازەکانی ڕاگەیەنی گشتی ببووە هۆی گۆڕینی یاساکانی ڕکەبەری لەبواری تەبلیغاتدا و بەرزبوونەوەی ئاستی چاوەڕوانییەکان.

ئەوکاتە زۆر لەمێژ نەبوو کە کارکردن بە ئامێری کلاسیکی پیتچنین (تایپ) وەلانرابوو و هەموو کارێکی ڕۆژنامە بە کامپیوتێر دەکرا. هەربۆیە گرینگترین چالش کە ئێمە لەگەڵی بەرەوڕوو بووین، کارکردن بە سیستمی نوێ بوو. لەگەڵ ئەوەدا کە کارکردن بە کامپیوتێر بەشێکی زۆری کاری ئێمەی بە تایبەتی لەباری هەڵەچنییەوە ئاسان کردبوو، بەڵام پیتچنین تەنیا لایەنێکی کارەکە بوو و دەبوو هەموو قۆناغ و لایەنە فەنییەکانی دەرکردنی ڕۆژنامە لە فۆنت و دیزاین و مۆنتاژەوە بگرە تا سیستمە تازەکانی چاپ و تەکسیر هەماهەنگ بکرێن. ئاشنا نەبوون و ڕانەهێنرانی زانستییانەی ئێمە بە سیستمە نوێیەکان و نەبوونی ئیمکانی فێربوون بە مێتۆدی گونجاو لەو کاتەدا کاری ئێمەی چەند بەرابەر دژوار کردبوو. کارکردن لەو سیستمە نوێیەدا پێویستی بە هەوڵ و ماندووبوونی زیاتر هەبوو بۆ ئەوەی باشتر لەگەڵ ڕەوتەکە خۆمان بگونجێنین، هەربۆیە جۆرێک لە خەللاقیەت و ئیرادەی خۆ پێگەیاندن لەنێو هاوڕێیانی بەشی فەننیدا دروست ببوو.

گیروگرفتێکی دیکە کە ئێمە لەو سەردەمەدا هەمانبوو، کێشەی پێرسۆنێل و کەمیی کادری فەننی بوو. شتێک کە بەو کەمایەسییەی زیاد دەکرد سروشتی کار و ئەرکەکانی بەشی فەننی بوو. ئەگەر ستافی تەکنیکیی ڕۆژنامەیەکی ئاسایی دەتوانێ بەتەواوی خۆی بۆ کاروباری ڕۆژنامەکە تەرخان بکا، بۆ ئێمە کە لە کۆمیسیۆنی چاپەمەنی کارمان دەکرد، دەرکردنی ڕۆژنامەی «کوردستان» ئەگەرچی ئەرکی هەرە گرینگ و پیرۆزی سەرشانمان بوو، بەڵام تەنیا یەکێک لە کارەکان بوو. لەو سەردەمەدا کاروباری تایپ و تەکسیری دوکومێنت و چاپی نامیلکە و پێداویستییەکانی زۆربەی ئۆرگانەکانی دیکەش هەر لە کۆمیسیۆنی چاپەمەنی ئەنجام دەدرا.

ڕۆژنامەی «کوردستان» لەبەر ئەوەی دەبوو لە کات و ساتی خۆیدا ئامادەی چاپ و بڵاوکردنەوە بکرێ، کارێک بوو کە هەموو مانگێک دینامیزم و گوڕ و تینێکی تایبەتیی بە ژیانی ئۆرگانەکەی ئێمە دەبەخشی و ڕووحی هاوکاری و پێکەوە کارکردنی هاوڕێیانی زیندوو دەکردەوە، بەتایبەتی لە کاتی دەرچوونی ئەو ژمارانەدا کە ڕووداوێکی گرینگی ژیان و خەباتی حیزبی دێموکڕات و گەلی کورد لە ڕۆژنامەدا ڕەنگی دەدایەوە. دیارە کەمیی ئیمکانات و کادری فەننی و لەئاکامدا کەمیی کات وای دەکرد کە فشاری زیاتر لەسەر ئەو بەشە بێت، بە تایبەتی کاتێک دەرچوونی ڕۆژنامە بوو بە دوو ژمارە لە مانگێک دا یان ئەو سەردەمە کە دەبوو نوسخەیەکی تایبەت بە دەرەوەی وڵات کە لەوێ چاپ و بڵاو دەکرایەوە ئامادە بکەین.

دەستڕاگەیشتن بە ئینترنێت بەشێک لە کێشە فەننییەکانی ئێمەی کەم کردەوە. بەڵام ئەوەش لە سەرەتاکاندا بۆخۆی هەڵگری زۆر کەندوکۆسپ و گیروگرفتی تازە بوو. لە قۆناغی یەکەمدا نەبوونی خەتی ئینرنێت ناچاری دەکردین بۆ سادەترین کارەکانی ڕۆژنامە و نوێکردنەوەی سایتی حیزب دەیان کیلۆمیتر ڕێگا ببڕین و ئەوەش دەبووە هۆی وەدرەنگ خستنی بەڕۆژ کردنەوەی سایت و ئەرشیڤی ڕۆژنامە. دواتریش کە ئینترنێت گەیشتە شوێنی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی، لاوازیی خەت و قورسیی فایلەکان و ناچاربوونمان بە دانانی هەموو فایلێک لە شێوەی وێنەدا کاریگەریی نەرێنییان لەسەر خێرایی و کوالیتیی کارەکان هەبوو.

ئەگەر هەلومەرج و ئیمکاناتی سەردەمی پێشووتر لەگەڵ ئەو کات، یان هی ئەوکات لەگەڵ سەردەمی ئێستا بەراورد بکەین، دەبینین کە ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ڕووی تێکنیکییەوە ڕێگایەکی پڕ هەوراز و نشێوی بڕیوە. دڵنیام هەموو ئەو هاوڕێیانەی هەر لە سەردەمی کۆنەوە تا ئێستا لەو بەشەی ڕۆژنامەدا کاریان کردوە، هەر کامە و لە بەشی خۆیاندا کۆڵێک سەرنج و نوختەی شایانی گێڕانەوە و تۆمارکردنیان پێیە کە وەک لایەنێکی ئەزموون و مێژووی ڕۆژنامەوانیی شۆڕشگێڕی جێگای بایەخ و سەرنجپێدانن.

دەتوانین بڵێین لەقەدەر ئیمکاناتێک کە لەبەردەست دا بووە و لەچاو سەختیی هەلومەرجی خەبات، ڕۆژنامەی «کوردستان» لەسەرییەک توانیویەتی لەگەڵ پێدوایستی و چاوەڕوانییەکانی سەردەمی نوێی گەیاندن و ڕاگەیاندن خۆی بگونجێنێ. بەڵام ئەوەش حاشای لێ ناکرێ کە هەر سەردەمە چالش و چاوەڕوانیی تایبەت بە خۆی هەیە. هەربۆیە تیمە یەک لە دوای یەکەکانی کارکردن لە ڕۆژنامەی «کوردستان»دا بەردەوام هەوڵیان داوە و هەوڵ دەدەن کە ئەو ڕۆژنامەیە لەباری فەننی و شکڵیشەوە لە ئاستی پەیام

کامران حەداد:

ئیستا بە خۆشی‌یەوە دەبینین کە ئەو رۆژنامەیە بایەخێکی زیاتر بە کێشەکانی نێو کۆمەڵگا دەدا، کە ئەوش دەبێتە راکێشانی خوینەری زیاتر و کەسانی زیاتر خۆیان و کێشەکانی خۆیانی تێدا دەبیننەوە.

فەیسەڵ ئیراندوست:

بێگومان ئەو ژمارە لە رۆژنامەی» کوردستان» کە لەو ماوەیەدا دەرچوون ، هەم لە باری نیوەرۆکی سیاسی و کۆمەلایەتی و، هەم لە رووی زمان و ئەدەبی کوردی دا ، ئاستێکی زۆر بەرز و بە نرخیان هەیە کە دەوری بەرێز کاک فەتاحی کاویان لەو بارەوە، دیار و بەرچاو و لە بیر نەکراوەیە

لای کاک فەتاحی کاویان ، فێری نوسین بووم

فەیسەڵ ئیراندوست

«کوردستان» ، وەک رۆژنامەیەکی کوردی ، هەورازو نشێوی زۆری بریوە و، لە رۆژگاری جۆراجۆر و جیاواز دا و، بە بیرورای رەنگاو رەنگ ، ژیانی خۆی دەرباز کردوە و، خۆی بە ئەمرۆ گەیاندوە.» کوردستان» ، لەژیانی خۆی و، لە هەموو قوناخەکاندا، تەنیا یەک ئامانجی هەبووە، ئەویش ئازادیی خەلکی کوردستان بووە. بۆ هەوەلین جار و زیاتر لە ١١٠ سال لەمەو پیش، «کوردستان» لە قاهیرە و، بە کۆششی تێکۆشەری رووناکبیری کورد جەلادەت بەدرخان، لە دایک بووە. ئەمەیان «کوردستان»ی دایک بوو. لە سەر هەمان ئامانج وئاوات «کوردستان» ی دیکە هاتن. «کوردستان»ی ئێستا یەک لەوانە کە ئێستا پێ گەیوە و، گەورە بووە . بۆ ولاتی خۆی گەڕاوەتەوە و، ژیانی سەخت و دژوار بەلام پر لە شانازی و سەربەرزیی درێژە پێ داوە. کوردستان وەک رەمزی خەبات و خۆراگری، وانەی بۆ شۆرشگیران گوتەوەو، بووە بە چرای روناکیدەری ریگای تیکۆشان بۆ رزگاریی گەلی کورد. ژیانی «کوردستان» بە خامەی ژمارەیەک تیکۆشەری گەلەکەمان نەخشاو قەلەمی ئەوان،تەمەنی رۆژنامەی کوردانی تا ئێرە هێنا . کاک فەتاحی کاویان ، یەکێک لەو تێکۆشەرانەی گەلەکەمانە.

زۆر حەزم لە نووسین دەکرد بەڵام بە هۆی جۆراجۆر تا ئەو کاتە نەمتوانی بوو. پاش روداوەکانی کونگرەی ٨ و، پێکهاتنی حیزبی دیموکرات، رێبەرایەتیی شۆرشگێر ، دەرفەتێک پێش هات تاکادر و پێشمەرگەکان ، زیاتر و لە نزیکەوە،لە گەل رێبەریی حیزب ئاشنا و هاتوچۆیان بۆ برخسێ. من لە یەکێک لە مەلبەندەکان بەرپرسایەتیم هەبوو وپاش هاتنی پایز و فەسلی ئیسراحەت، لە نزیک بنکەی دەفتەری سیاسی جێگیر بووین . لەو دەرفەتە کەلکم وەرگرت و دەستم کرد بە نووسین . دەمزانی نووسینەکانم زۆر تەواو نین و بە کەلکی بلاو کردنەوە نایەن و دەمویست کەسیک یارمەتیم بدات. بەرێز کاک فەتاح ، باشترین کەس بوو کە داوای یارمەتیم لێ کرد. سەرەتا وتارێکم نووسی و پاشان چوومە لای کاک فەتاح و داوام لێکردکە زەحمەت بکێشێ و چاوی پێدا بخشێنێ و هەلەکانم پێ بلێ . مەتلەبەکەم ،لە بیرم دێ، سەبارەت بە وەزعی مامۆستایانی قوتابخانە لە ئێران بو. نووسراوەوکە بە زۆری دەگەیشتە لاپەڕە و نیوێک، بەڕێز کاک فەتاح ، لیێ وەرگرتم و گوتی لە دەرفەتێکدا دەیخوێنمەوە و ولامت دەدەمەوە. نزیک بە مانگێک ولامی کاک فەتاح درێژەی خایاند ، بەلام ولامەکە ، ولامێکی تێر، تەسەل و رێک و پیک بوو. کاک فەتاح لەسەر دێر بە دێری نووسراوەکەی من بە نووسراوە، ولامی دابوومەوە . لەسەر هەر دێرێک چەندین دێری نوسیبوو، رخنەی لێ گرتبوو و ، و دێرەکەی بە شیوەی دروست نوسیبووەوە. رخنە و پێشنیار و راستکردنەوەکەش هەم لایەنی رێنووس و هەم لایەنی سیاسی و ئەدەبییشی هەبوو. تا ئەو کاتە مەقالە بۆ من لە سەردێر تا خالی دوایی یەک بەش بوو. لەو نووسراوەی کاک فەتاح بۆ هەوەلین جار لە گەل مانای سەردێر، سەرەتا، نێوەرۆک و ، نەتیجە گیری یان ئاکام لە مقالەیەک دا ئاشنا بووم. بۆم دەرکەوت کە هەر کام لەو بەشانە گرینگیی خۆیان هەیە و بە پێی بە هێزی و لاوازیی خۆیان شوینەوار لەسەر خۆینەر دادەنین. ئەو نوسراوەی کاک فەتاحم پاش نزیک بە ٢٤ سال هێشتا پاراستوەو، زۆر جار خوێندوومەتەوە.

دواتر و هەر لەسەر ئاشنایی لە گەل کاک فەتاح ، وەک بەرپرسی رادیۆ، چوومە رادیۆ و، زیاتر لەگەل نووسین و وەرگێران ئاشنا بووم. بێجگە لە کاک فەتاح کە مامۆستای هەموومان بوو، لە سەرەتاوە، بەرێز کاک عەبدوڵلا حیجاب و کاک خەلیل غەزەل و، دواتر مامۆستا عاشق و زۆر هاورێی دیکە ، یارمەتیی زۆریان دام کە لە بیریان ناکەم. نزیک بوون لە کاک فەتاح و هاورییانی دیکە بۆ من دەرفەتێکی باش بوو لەو ماوەدا زۆر شتیان لێ فێر بووم. ماوەیەکی زۆر لە رادیۆ و چاپەمەنی مامەوەو، دواتر وەک ئەندامی دەستەی نووسەرانی» کوردستان» ، هەلبژێرام و کاتێک کاک فەتاح ماویەک لە بنکەی دەفتەری سیاسی نەبوو، ئەرکی رێک و پێک کردن و ئامادە کردنی کوردستانی فارسی ، بە من ئەسپێردرا. بێجگە لە کاک فەتاح کە بەرپرسی کوردستان بوو، بەریزان کاک جەلیل گادانی ، کاک حەسەن رستگار، کاک هاشم کەریمی، کاک حوسەین مەدەنی، کاک عوسمان ئیسماعیلی (مامۆستا ئاشق) و دواتر نەمر کاک عوسمان رەحیمی و کاک کەمال کەریمی ئەندامی دەستەی نووسەرانی کوردستان بوون. دیارە لە تەنیشت روژنامەی «کوردستان» کە ئورگانی کومیتەی ناوندیی حیزب بوو، دەستەی نوسەرانی رادیۆ،دەستەی نوسەرانی ٢٦ی سەرماوز وەک ئورگانی پێشمەرگە و دەستەی نووسەرانی لاوان ، هەبوون کە کاک فەتاح دەوری گرینگی لە نووسین و جێبەجێکردنی ئەرکەکاندا هەبوو. منیش لە تەنیشت کاک فەتاح و ژمارەیەک لەو هاورێیانە ، ئەندامی دەستەی نووسەرانی ئەوانیش بووم. ئەو دەورانە بۆ من ، باشترین رۆژەکانی ژیان و بەکەلکترین دەورانی تێکۆشانی سیاسیم بووە. لە مامۆستاکانی خۆمان ، شت فێردەبووین و بە بوونی کاک فەتاح و جار جاریش کاک سەرهەنگ قادری ، کەس هەستی بە تێپەر بوونی زەمان نەدەکرد و کۆسپ و تەگەرەکانی سەر ریگا گرینگیەکی ئەوتۆیان نەدەما. دیارە زۆر جار کاک فەتاح لە بەر وەدرەنگ کەوتنی مەقالەیەک یان نارێک وپێکیی نووسراوەیەک لیمان توورە دەبوو. هەمیشە لە کاک هاشمی کەریمی رازی بوو و دەیگوت ،لەکاتی خۆیدا مەقالەی خۆی تەحویل دەدات. بە هۆی کاری دیکە زۆر جار مەقالەکانی هاورێیانی دیکە درەنگ بە دەستی دەگەیشت یان زۆر جار بە خودکار دەنووسرا کە دەردیسەریی زۆری تووش دەبوو تا رێکوپێکیان بکات.

بێجگە لە کاک فەتاح کە بەرپرسی کوردستان بوو، بەریزان کاک جەلیل گادانی ، کاک حەسەن رستگار، کاک هاشم کەریمی، کاک حوسەین مەدەنی، کاک عوسمان ئیسماعیلی (مامۆستا ئاشق) و دواتر نەمر کاک عوسمان رەحیمی و کاک کەمال کەریمی ئەندامی دەستەی نووسەرانی کوردستان بوون.

بێگومان ئەو ژمارە لە رۆژنامەی» کوردستان» کە لەو ماوەیەدا دەرچوون ، هەم لە باری نیوەرۆکی سیاسی و کۆمەلایەتی و، هەم لە رووی زمان و ئەدەبی کوردی دا ، ئاستێکی زۆر بەرز و بە نرخیان هەیە کە دەوری بەرێز کاک فەتاحی کاویان لەو بارەوە، دیار و بەرچاو و لە بیر نەکراوەیە. بویە جێگای خۆیەتی کە لەو یادە پیرۆزە دا رێز لەزەحمەتی کاک فەتاح و هەموو ئەو کەسانەی کە لە چاپەمەنی و بلاوکراوەکانی سەر بە بزووتنەوەی خەلکی کوردستان ، لە روی نووسین و کاروباری فەننی ، دەستیان هەبووە، رێز بگیرێ و بە خەلکی کوردستان بە تایبەت نەسلی لاو بناسرێن.

تێکۆشان لە «کوردستان»دا، شانازییەک کە بە نسیبی منیش بووە

کامران حەدداد

وێڕای پیرۆزبایی گەرم لە نووسەران و کارگێڕانی ماندوونەناسی رۆژنامەی «کوردستان». خۆشحالم کە یەکێکم لەو کەسانەی کە شانازیی ئەوەم بە نسیب بووە ماوەیەک لە بەشی چاپەمەنی دا لە خزمەت رۆژنامەی «کوردستان» دابووم. ماوەی تێکۆشانی من لە رۆژنامەی کوردستان دا دەگەرێتەوە بۆ سالانی ١٣٧٨ - ١٣٧٢. کاتێک من دەست بەکار بووم هیچ تەجروبەیەکم لە بەشی تایپ و تەکسیر دا نەبوو، بەڵام بە هۆی ئەلاقەی زۆرم بۆ کاری تەکنیکی لە لایەک و هەروەها ماموستایەتی و تەشویقی کاک جەعفەری شەریعتییەوە لە لایەکی ترەوە توانیم لە ماوەیەکی کورت خۆم فێری کارە جۆراوجۆرەکانی بەشی چاپەمەنی بکەم. ئەو کات رۆژنامەی «کوردستان» بە کەمترین ئیمکاناتی تەکنیکییەوە تایپ و چاپ دەکرا، بۆیە زەحمەتێکی زۆری دەخستە سەر شانی کارگێڕانی فەنییەوە. ئەودەم تازە بناری قەندیلمان بەجێ هێشتبوو و لە دەشتی کۆیە جێگیرببووین. بەخۆشی‌یەوە زۆری نەخایاند کە رۆژنامەی «کوردستان» هێندێک کەرەسەی تەکنیکیی وەک کامپیوتەر و دەزگایەکی ئۆفسێتی بۆ دابین کرا. ئەویش بە هۆی پێداگریی بەرپرسی بەشی فەننی واتە کاک جەعفەر و هەوڵ و هیمەتی مامۆستا عەبدوڵا حەسەنزادە کە بەرپرسی کۆمیسیۆنی ئینیشارات بوو. ئەوە بوو بە دەستپێکی قۆناغێکی تازە لە ژیانی رۆژنامەی «کوردستان»دا و گۆڕانێکی بەرچاو بەسەر تایپ و چاپی ئەو رۆژنامەیە دا هات و «کوردستان» توانی بە سیمایەکی جوانتر خاناترەوە بگاتە بەردەستی ئۆگرانی. لە سالی ١٣٧٣ بۆ یەکەم جار توانیمان بە بۆنەی نەورۆزەوە سەربەرگێکی تەواو رەنگی چاپ بکەین. جێگای خۆشحاڵی‌یە کە ئێستا دەبینم کە کوردستان تەواە رەنگییە و مانگی دوو جاریش دەردەچێ.

هەر لەو سەردەمە دا نێوەرۆکی کوردستانیش وردە وردە ئاڵ و گۆڕی بەرچاوی بەسەردا هات بۆ نموونە بەشی ئەدەب و هونەریشی لێ زیاد کرا. ئیستا بە خۆشی‌یەوە دەبینین کە ئەو رۆژنامەیە بایەخێکی زیاتر بە کێشەکانی نێو کۆمەڵگا دەدا، کە ئەوش دەبێتە راکێشانی خوینەری زیاتر و کەسانی زیاتر خۆیان و کێشەکانی خۆیانی تێدا دەبیننەوە. سەرەرای ئەو گۆرانکاری‌یانە کە جێگای خۆشحالین، لەسەر ئەو بروایەم کە رۆژنامەی «کوردستان» دەبێ گرینگی زیاتر بدا بە کێشە کۆمەڵایەتییەکان، دەورێکی زیاتری لە رەوتی دێموکراتیزە کردنی کۆمەڵگای کوردی دا هەبێ و بابەتی زیاتر دەربارەی مافی تاکەکان، مافی ژنان، مافی مندالان لە کۆمەلگدا تێیدا بڵاو بکرێتەوە.

لە ماوەی تێکۆشانم دا بێجگە لە رۆژنامەی «کوردستان» کە مانگی جارێک دەردەچوو، نامیلکەی «تێکۆشەر» و گۆڤاری «تیشک» یشمان دەردەکرد. یەکێک لە کارە گەورەکانی سەرەمی تێکۆشانم کە زۆری شانازیی پێوە دەکەم کتێبی «نیوسەدە تێکۆشان»ی مامۆستا عەبدوڵا حەسەنزادەیە کە لە ماوەیەکی کورتدا بە چاپمان گەیاند ئەویش بەو هۆیە کە دەبوو بۆ جێژنی پەنجا ساڵەی حیزبە خۆشەویستەکەمان ئامادە بکرێ، کە بەخۆشییەوە بە هەڵ و تێکۆشانی هاورێیان ئەو ئەرکەمان لە کاتی دیاریکراو دا بە ئەنجام گەیاند.

لە کۆتایی دا جارێکی دیکە بە بۆنەی دەرچوونی ٦٠٠مین ژمارەی رۆژنامەی کوردستانەوە پڕ بەدل پیرۆزبایی خۆم ئاراستەی سەرجەم تێکۆشەرانی حیزبەکەمان دەکەم بە تایبەتی کارگێڕانی ماندوو نەناسی رۆژنامەی «کوردستان».

بەفرانباری ١٣٩١، سوێد

کوردستان
ژمارەی تایبەت
ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

فەتاح کاویان:
یەکێک لە سەرنووسەران و بەرپرسی بەشی چاپەمەنی دوکتور «صادق شرفکەندی»ی شەهید بوو کە لەو پێناوە دا زەحمەتێکی زۆری دەکێشا. شەهیدی ناوبراو لە ساڵی ٥٩وە، بێجگە لە بەرپرسایەتیی رادیو، ئەرکی گرانی سەر پەرستیی رۆژنامەی کوردستانیشی وە ئەستۆ گرتبوو.

کوێستان فتووحی:
ئەگەر بێلایەنانە سەرنج بدرێتە رۆژنامەی «کوردستان» کە زمانحاڵی حیزبی دیموکراتی کوردستانە، بە روونی ئەوە دەردەکەوێ کە بەداخەوە پرسی ژن لە لایەن زۆربەی نووسەرانی پیاوەوە لە پەراوێز دابووە.

رۆژنامەی «کوردستان» و روانگەی پێشمەرگەیەکی دێرین

فەتاح کاویان

نوسەرانی بە ئەمەگی رۆژنامەی کوردستان، بە بۆنەی بڵاو بوونەوەی شەششەدەمین ژمارەی دەورەی ئێستای رۆژنامەکەمان، «کوردستان» بە گشت ئەندامانی لە مێژینە و نوێی حیزب، بە تایبەتی بە گرووپی نووسەران و ئەندامانی بەشی چاپەمەنی، لە ناخی دەروونەوە پیرۆزبایی دەڵێم و سەرکەوتنی هەرچی زیاتریان لە پێناو ئەو خزمەتە گرینگە دا بە ئاوەت دەخوازم.

هەروەها بە ئەرکێکی پێویستی دەزانم کە ئاماژە بە ژمارەیەک لە تێکۆشەرانی حیزب بکەم کە لە نوسینی بابەتی جۆراوجور، یان بە پێچەوانە، زەحمەتێکی زۆریان کێشاوە و لە ئاکامدا گەلە بەرهەمێکی یەکجار زۆر باش و گرینگیان خستۆتە بەردەستی خۆینەرانی رۆژنامەکەمان.

یەکێک لە سەرنووسەران و بەرپرسی بەشی چاپەمەنی دوکتور «صادق شرفکەندی»ی شەهید بوو کە لەو پێناوە دا زەحمەتێکی زۆری دەکێشا. شەهیدی ناوبراو لە ساڵی ٥٩وە، بێجگە لە بەرپرسایەتیی رادیو، ئەرکی گرانی سەر پەرستیی رۆژنامەی کوردستانیشی وە ئەستۆ گرتبوو.

دوای کۆنگرەی پێنجەمی حیزب، ئەو ئەرکە خرایە سەر شانی من، ئەرکێکی کە بەراستی بۆ من بارێکی گران بوو، بەڵام دەستەی نووسەران کە لە ئەندامانی کارلێهاتووی رێبەرایەتیی حیزب پێک هاتبوون، بەرەو پێشبردنی ئەم ئەرکە دژوارەیان بە لێزانی و دڵسۆزییەوە بەرێوە دەبرد. ئەو هاورێیانە بریتی بوون لە مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە، مامۆستا گۆران، کاک ئەنوەر سوڵتانپەنا و ماموستا عاشق.

هەر لە سەرەتاوە وتارێکی کە چەند کەسێک لە بەرپرسانی حیزب، بە تایبەتی دوکتور قاسملووی شەهید، بە فارسی دەیاننووسی، ئەرکی وەرگێرانیان بۆ سەر زمانی کوردی لەسەر شانی مامۆستا عەبدوڵلا حەسەنزادە بوو، لە ئاکامدا داوام لە کومیسیونی سیاسی نیزامی کرد مامۆستا عاشق، کە کوردی زانێکی بە توانا بوو، بدەن بە بەشی چاپەمەنی، زیاتریش مەبەستم ئەوە بوو کە باری قورسی وەرگێرانی نوسەرەکان لە فارسییەوە بۆ کوردی لە سەر شانی مامۆستا حەسەنزادە تا رادەیەک کەم بێتەوە.

فەتاح کاویان و قاسم سوڵتانی شیوەجۆ ١٣٦٠

لە کۆتایی ساڵی ١٣٦٦دا، کاک قادر وریا بوو بە ئەندامی دەستەی نووسەران و هەر لە سەرەتاوە بەرپرسایەتیی جۆراوجۆریی لەم رۆژنامەیە کەوتە سەر شان لەو کاتەوە هەتا ئێستا ئەرکی جۆراوجۆری لەسەر شان بووە وبە دڵسۆزی و کارلێهاتوویەکی باشەوە بەرێوەی بردوە.

بابەتێکی تر کە بە پێویستی دەزانم ئاماژەی بۆ بکەم ئەوەیە کە هەر بابەتێکی کە لە رۆژنامەی «کوردستان»دا بڵاو دەکرێتەوە، دەبێ لەگەڵ ئەو بابەتانەی کە لە کونگرەکانی حیزبدا پەسەند دەکرێن بێتەوە و نابێ راست بە پێچەوانەی بریارەکانی کۆنگرە بن. دیارە ئەمە بەم واتایە نییە کە دەربڕینی بیرو بڕوای جیاواز لە ناو حیزبدا پێشگیری لێدەکرێ. چونکە هەر ئەندامێکی حیز دەتوانێ، بە تایبەتی لە کونگرەکانی حیزبدا، بیر و روانگەی جیاوازی خۆی بە بێ هیچ چەشنە گیروگرفتێک دەرببرێ. بەڵام، دوای تەواو بوونی هەر کونگرەیەک و هەر چەشنە بیروڕایەکی نۆی لە لایان زۆربەی ئەندامانی بەشدارەوە پەسەند بکرێت دەبێ گشت ئەندامانی حیزب وە ئەستۆی بگرن و بە تایبەتی لە دەرەوەی حیزب پشتیوانی لێ بکەن. دیارە، لە ناوخۆی حیزبدا هەموو ئەندامان لە کاتی کۆبوونەوەی ئۆرگانەکانیان، دەتوانن روانگە جیاوازەکانیان راستەوخۆ باس بکەن و ئەگەر زۆربەی ئەندامەکان پییان دروست بێ، لە رێگەی بەرپرسی ئورگانەوە بە ئاگاداریی رێبەرایەتیی حیزب دەگەیەندرێ و لە ئاکامدا لە رۆژنامەی «کوردستان» دا بڵاو دەکرێتەوە.

بە کورتی، رۆژنامەی «کوردستان» پیشاندەری روانگە و بیروبڕوای زۆربەی نزیک بە تەواوی ئەندامانی حیزبە و هەر بۆیەش بە راشکاوی دەتوانین بڵێین نموونەیەکی تەواو لە دیمۆکراسی و ئوسوولە بنەرەتییە کانییەتی.

جێگە و پێگەی ژنان لە «کوردستان» دا

کوێستان فتووحی

هەڵسەنگاندنی رۆژنامەی «کوردستان» زمانحاڵی حیزبی دیموکراتی کوردستان نە کاری منە نە لە توانای کەسێکی وەک من دایە، بەڵام وەک ژنێک کە ساڵانێکە ئەو شانازییەم هەیە لە نزیکەوە هاودەمی «کوردستان»بم ئیزن بە خۆم دەدەم چەند دێڕێک لەم یادەدا بنووسم.

من «کوردستان» بە قوتابخانەیەکی پەروەردەی سیاسی و راهێنانی نوێقەڵەمان بە زمان و رێنووسێکی پاراوی کوردی دەزانم. منیش وەک زۆر کەسی دیکە کە ئەو شانازییەیان پێ براوە لەو قوتابخانەیەدا و لە سەر دەستی زۆر مامۆستای بەئەزموون و ماندوویینەناس فێری سەرەتای وانەی «وتار نووسین» بم. ئەم قوتابخانەیە زۆر کەسی فێری ئەوە کرد کە بە زمانێکی خاوێن و بەدوور لە توندوتیژی و سووکایەتی بنووسن، زۆرکەسی فێر کرد کە ئەگەر ئیرادەی بەهێزت هەبێ کەندوکۆسپ و کەمووکوورییەکان ناتوانن لە بەردەوامی و بەرەوپێشچوونت بخەن.

دەزانین رۆژنامەیەکی وەک «کوردستان» دوور لە زێد و نیشتمان، بە کەرەسە و ئیمکانانی سادەوە درێژەی بە رێگای خۆی دا و ئێستا ئەوە شەششەدەمین ژمارەی بە شانازییەوە چاپ دەبێ و چاوی ئۆگران و خوێنەرانی ئەو رۆژنامەیە روون دەکاتەوە. هەموو ئەوانە بەرهەمی رەنج و ماندووبوون و باوەڕی کەسانێکە کە ماندوو بوون و شەو و شەونخوونییان پێوە کێشاوە. بۆیە پێش ئەوەی دەست بکەم بە ئەسڵی نووسینەکە گەرمترین پیرۆزبایی دەکەم لە هەموو ئەوانەی بەشێک لە بە نرخترین کاتەکانی ژیانیان تەرخان کرد بۆ کار لە رۆژنامەی «کوردستان» دا، بەتایبەتی ئەوانەی لە رۆژە سەختەکاندا، لەبەر شۆقی فانووس و لە ژوورە سارد وسڕ و بێ ئیمکاناتەکاندا کاریان بۆ «کوردستان» دەکرد و وەک دایکێک چۆن لە بەرهەمی ژیانی واتە منداڵەکەی دەڕوانێ و سات بە سات ئارەزووی گەشانەوەی دەکا، ئەوانیش ئاوا لە رۆژنامەی «کوردستان» یان روانیوە و ماندوو بوون بۆی تا «کوردستان» هەمیشە لە گەشانەوە و درەوشانەوە نەوەستێ.

پرسی ژنان و «کوردستان»

بۆ ئەوەی دروشمەکانی حیزبی دیموکرات بە کردەوە لە سەر لاپەڕەکانی «کوردستان» بدرەوشێنەوە!

لێرەدا بە بۆنەی دەرچوونی شەششەدەمین ژمارەی «کوردستان» باسێک لە دیاربوونی ژن لە رۆژنامەی کوردستاندا بە پێویست دەزانم. دیارە ئەگەر ئاوڕێک لە رۆڵی ژن لە رۆژنامەی «کوردستان»دا بدەینەوە، پێویستە لەم بارەیەوە لێکۆڵینەوەیەکی ورد بکرێ لە هەموو ژمارەکان و دەورەکانی دەرچوونی ئەو رۆژنامەیە. ئەمەش کارێکی ئاسان نیە، پرژانەسەر ئەم بابەتە کات و مەجالی دەوێ کە بەداخەوە من نەمتوانی بۆ ئەم بۆنەیە ئامادەی بکەم. مەبەست لە حوزووری ژن تەنیا بوونی ئەو ژنانە نییە کە لە بەشە جۆراوجۆرەکانی ئەم رۆژنامەیەدا کاریان کردوە، بەڵکوو ئەو لایەنەش دەگرێتەوە کە خودی رۆژنامەکە چەندی گرنگی بە پرسی ژنان و گرفت و خواستەکانی ئەو توێژە لە کۆمەڵگەی کوردستاندا داوە. ژنانی کۆمەڵگەی کوردستان تا چەند خۆیان لەم رۆژنامەیەدا دیتۆتەوە؟ رنگە زۆر کەس بڵێن ئەم رۆژنامەیە تایبەتە بە حیزبێکی سیاسی نەتەوەیی و زیاتر گرنگی بە کێشەنەتەوەییەکان دەدا، کەواتە ئەم باسە یان ئەم رەخنەیە جێگەی نیە! بەڵام نەتەوە لە چین وتوێژی جۆراوجۆر (ژن، پیاو، لاو، بەساڵاچوو، منداڵ و.....) پێک هاتوە، بۆیە هەر راگەیەنێک، یان هەر حیزبێک بیهەوێ بەردەنگی زۆرتر بێ و ولامدەری ویست و چاوەڕوانییەکانیان بێ، پێویستە ئاوڕ لە خەم و کێشەکانی هەموو چین و توێژێکی کۆمەڵگەکەی بداتەوە. بۆ حیزبێکی لە حاڵی خەبات و شەڕی چەکداری و دوور لە زێد و نیشتمانی خۆی ئەمە رەنگە ئیمکانی زۆر نەبێ و نەشبووە. بەڵام بەدڵنیاییەوە کێشەی ژنان لە کۆمەڵگەی کوردستاندا جیاوازە لەگەڵ هەموو چین و توێژەکانی دیکە و بەبڕوای من کەمتر نیە لە کێشەی نەتەوەیەک.

نووسەرانی پیاوی»کوردستان» و پرسی ژن

رۆژنامەی «کوردستان» ئاوێنەی باڵانوێنی بیرو بڕوا و هەڵویستەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان تاچەند لەئاست پەیامی حیزبەکەیدا لە پێوەندی لەگەڵ پرسی ژندا هەنگاوی ناوە؟ حیزبی دێموکرات لە هەر سەردەمێکدا لە پرۆگرام و پەسەندکراوی خۆیدا ژنانی لەبیر نەکردوە. بەڵام ئایا بایەخدان بە پرسی ژن، کە پرسێکی گرنگی کۆمەڵگەیە، لە رۆژنامەکەیدا تاچەند رەنگی داوەتەوە؟

ئەگەر بێلایەنانە سەرنج بدرێتە رۆژنامەی «کوردستان» کە زمانحاڵی حیزبی دیموکراتی کوردستانە، بە روونی ئەوە دەردەکەوێ کە بەداخەوە پرسی ژن لە لایەن زۆربەی نووسەرانی پیاوەوە لە پەراوێز دابووە. وەک کەسێک کە لەو ماوەیەدا لە نزیکەوە شاهیدم نووسەرانی پیاوی رۆژنامەی کوردستان کەمتر ئاوڕیان لە پرسەکانی ژن داوەتەوە و خەمیان لێ خواردوە. پرسی ژن هەر لەرابردووەوە تاکوو ئێستاش لە گوتار و روانگەکانی زۆر لە کەسایەتییە نووسەرانی حیزبدا دەکرێ بڵێین لە نزمترین ئاستدا بووە. کەس ناتوانێ نکۆلی لەوە بکا کە ژن لە کۆمەڵگەی کوردستاندا کێشەی هەیە، کێشەی یاسایی، کۆمەڵایەتی و کەلتووری و... حیزبێکی سیاسی بەرپرس ئەگەر نەشتوانێ کێشەکە چارەسەر بکا، دەتوانێ بۆ کار کردن لە پێناوی ئاگاکردنەوەی کۆمەڵگەدا رێگەو رێبازێکی پێشکەوتوانە بۆ کۆمەڵانی خەڵک و بەتایبەت بۆ ئەندامان و لایەنگرانی خۆی دیاری بکا.

رۆژنامە یان هەر راگەیەنێکی دیکەی هەر حیزبێک، سیاسەت و رۆشنبیریی ئەو حیزبە لەسەر مەسەلە جۆراوجۆرەکان بۆ خوێنەر یان بەردەنگەکانیان دەردەخا. لێرەدا ناڵێم رۆژنامەی «کوردستان» لە سەر پرسی ژن هیچ قسەی پێ نەبووە، بەتایبەت لە دەورەکانی پێشووتری ژیانی ئەو رۆژنامەیەدا بە لەبەرچاوگرتنی فەرهەنگی ئەو کاتی کۆمەڵگەی کوردستان کە فەرهەنگێکی عەشیرەیی و دواکەوتوانە بووە. بەوحاڵەش ئەگەر لە بۆنە جۆراوجۆرەکانیشدا ئاوڕێکی لە مەسەلە و کێشەکانی ژنان دابێتەوە گرنگە و جێگەی پێزانینە. بەڵام ئەگەر رەوتی ئەم ساڵانەی دوایی رۆژنامەی «کوردستان» لەو بارەیەوە هەڵسەنگێنین بەلەبەرچاوگرتنی خواست و دەرفەتەکان بۆ ژنان لەم سەردەمەدا دیسانیش لەم بارەیەوە جێگای رەزامەندیی نییە. ئەمەش زۆرتر دەگەڕێتەوە بۆ بیر و روانگەی نووسەرانی رۆژنامەکە. لە کۆبوونەوەکانی دەستەی نووسەران لە کاتی هەڵبژاردنی سووژەکان دا هاوڕێ پیاوەکان کەمتر بەلای ئەو سووژانەدا دەچن کە پێوەندیان بە کێشەکانی ژنانەوە هەیە. لە حاڵێکدا یەکێک لە سەرەکیترین کێشەکانی کۆمەڵگەی ئەمڕۆی ئێران مەسەلەی ژنان و کۆماری ئیسلامییە.

کاتێکیش دێتەبەرباس، هاوڕێیانی نووسەر (پیاوەکان) نووسین لەسەر ئەو سووژانە بۆ ژنان دێڵنەوە. لە حاڵێکدا نە نووسین لەسەر پرسی نەتەوەیی تایبەتە تەنیا بە پیاو، نە نووسین لەسەر پرسی ژن تەنیا ئەرکی ژنانە.

هەرچەند رۆژنامەی «کوردستان» بەو خسڵەتە تایبەتەیەوە کە تا ئەمڕۆ هەیەتی وەک: گرنگیدان بە مەسەلە نەتەوایەتییەکان، و بڵاوکردنەوەی بابەت لەسەر خەباتی نەتەوەیی و .....، رەنگە زۆر چاوەڕوانی ئەوەی لێنەکرێ بەباشی بپرژێتە سەر هەموو لایەنە کۆمەڵایەتییەکان، پەروەردەییەکان و..... بەڵام پرس و کێشەی ژن لە کۆمەڵگەدا گرنگە و بەتایبەت بۆ حیزبێکی نەتەوەیی و مۆدێرن و یەکسانیخواز، پێویستە ئاوڕدانەوە لەو بابەتانەی پێوەندیدار بە توێژەکانی دیکەی کۆمەڵگەوەن، بەشێک بێ لە خەباتەکەی.

پرسی ژنان وەک کێشەی ژنان لە دنیای پیاوسالاری‌دا پێناسە کراوە. رۆژانە بە شێوەی جۆراوجۆر مافەکانیان لەم دنیا پیاوسالارییەدا پێشێل دەکرێ، بۆیە نووسەرانی رۆژنامەی «کوردستان»، کە زۆربەیان کادر و پێشمەرگەی حیزبی دێموکراتن، ئەگەر بەلایانەوە گرنگە کە کوڵبەرێک بە دەستی چەکدارەکانی کۆماری ئیسلامی دەکوژرێ و بە پێشێلکاری مافی مرۆڤی دەزانن، دەبێ ئەوندەشیان بۆ گرنگ بێ کە ژنێک لە گوندێکی مەریوان بە ناوی پاراستنی «ناموس» بە دەستی پیاوێکی کەللەویشکی لە هەموو هەستێکی ئینسانی بێبەری، دەکوژرێ. ئەگەر ئەوەیان بۆ گرنگە لاوێکی کورد لەسەر ئازادیخوازی دەخرێتە چاڵەرەشەکانی کۆماری ئیسلامییەوە و بە ئەرکی سەرشانیان دەزانن بیکەنە سووژەی وتارەکانیان، دەبێ بۆیان گرنگ بێ کە ژنێکی کورد لەدەست نەبوونی سەرەتاییترین مافەکانی، چارەیەکی دیکە شک نابا جگە لەوەی ئاگر لەجەستەی خۆی بەردەدا. ئەگەر بە ئێعدامی لاوانی کورد لە لایەن دوژمنانی نەتەوەکەیانەوە ویژدانیان دەهەژێ، دەبێ کوژرانی ژنانی کوردیش لەلایەن پیاوانی دەمارگرژی کوردیشەوە بەلایانەوە تاڵ و بێزهەستێن بێ و لەپێناو سڕینەوەی ئەو ئازارانەدا قەڵەمەکانیان وەکار بخەن. ئەگەر بەڕاستی رێبازی راستەقینەی دادپەروەریی کۆمەڵایەتی و دیموکراسییان هەڵبژاردوە، نابێ لە بارەی نابەرابەری، هەڵاواردن، توندوتیژی و بێمافییەکانی ژنان لە کۆمەڵگەی ئێران و کوردستان بێدەنگ بن. بێدەنگ بوون لەوبارەیەوە، وەک شەرعییەت دان بەم کولتووورە وایە.

راستە کێشەی سیاسیی کورد، پرسی سەرەکیی نووسەرانی حیزبێکی سیاسیی کوردە، بەڵام ئەوەش بەو مانایە نیە نووسەرانی ئەم حیزبە کێشەی نیوەی کۆمەڵگاکەی پشت گوێ بخەن، بە ناوی ئەوەی کێشەی تایبەتی ژن کێشەی خۆیانە! ئەم بیرکردنەوەیە لەلایەن هەر کەسێکەوە بێ نادروستە. کێشەی ژنان لە هەر کۆمەڵگەیەدا پێوەندیی بە چارەنووسی هەموو کۆمەڵگەکەوە هەیە. بۆیە نووسەرانی بەڕێزی رۆژنامەی کوردستان و ئۆگرانی گۆڕان و نوێبوونەوە لە لەم رۆژنامەیە لەم بارەیەوە ئەمڕۆ چاوەڕوانییەکی دیکەیان لێدەکرێ .

لە گەڵ رۆژنامەی «کوردستان»دا لەمەهابادەوە تا پاریس

برایم قەززاق

سەرەتای بەهاری ساڵی ١٣٥٨ بوو کە یەکەم جار پاش کۆماری کوردستان، رۆژنامەی «کوردستان» ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان لە نێو خۆی وڵات و بە ئازادی بڵاو کراوە .مەرحووم کاک سەلاحی کوڕی مامۆستا هێمنی هەمیشە زیندوو بانگی کردم بچمە کۆمیتەی نیزامیی حیزب! کە وەژوور کەوتم پێیان کوتم ئەوە رۆژنامەمان بۆ هاتووە و دەبێ بیانبەیە «خانەی جەوانان» و بیانفرۆشی دانەی بە ٥ قران. چەندین ژمارەی « کوردستان «م لە سەر دەستی دانان و بەرەو خانەی جەوانان وەڕێ کەوتم. لە ساڵۆنەکەی سمینارێک بوو گەیشتمە بەر دەگا، پۆل پۆل خەڵک دەهاتن و منیش بە دەنگی بەرز دەمکوت: «رۆژنامەی کوردستان – رۆژنامەی حیزبی دێمۆکرات! دانەی بە ٥ قڕانی «!

هێندەم پێ نەچوو زۆرم فرۆشت و کاک سەلاحی کوڕی مامۆستا هات و پرسی بە چەندیان دەفرۆشی ؟ پێم کوت بە ٥ قڕانی !! کوتی کاکم (مەبەستی بابی واتەمامۆستا هێمن بوو) دەڵێ بە تمەنێکی بفرۆشن! کوتم جا هەر ئەوەندەم ماوە ، ئەوانی دیکەم بە ٥ قرانی فرۆشتوە. کوتی بزانە باقییەکەیان لێ وەر ناگری! منیش چوومە نێو ساڵۆنەکە، بە بەڕێوەبەری کۆڕەکەم کوت رۆژنامەم فرۆشتوە بە ٥قڕان بەڵام تازە پێیان کوتم دانەی بە تمەنێکی یە ، تکا دەکەم بە بڵێندگۆکە پێیان بڵێ.گەڕاوە و کوتی نا ! بۆ خۆت برۆ پێیان بڵێ باشترە و دەشت ناسن. هەر چۆنێکی بوو، نۆرەم هات و چوومە پشتی بڵێندگۆیەکە و کوتم : هەر کەس رۆژنامەی لێ کڕیوم ، دانەی بە ٥ قڕانی نییە ،ئەو لە بەر درگا راودەوستم باقی یەکەم بدەنێ ! سمینارەکە تەواو بوو و لە بەر دەرگا راوەستام ، هەر چی دەهات ٥ قران و تمەنێکی دە مستم دەنا ، وا بوو پووڵی رۆژنامەکەم بە زیادەوە وەگیر کەوتەوە.

باشم وەبیر نایە ئەو ژمارەیە ٥٤ یا ٥٥ بوو کە لە شارێکی دیکە چاپ کرا بوو و قەوارەیەکی رێکوپێکی هەبوو گەورە و چەند لاپەرە بوو . دەستەی نووسەرانی رۆژنامە، ئەوانی وەبیرم دێن « شەهید کاک دوکتور قاسملوو، مەرحوومی مامۆستا هێمن ،شەهید کاک جەلالی میراوەیی ، مەرحووم کاک کەریمی حیسامی، جەنابی مامۆستا عەبدوڵلای حەسەن زادە بوون . لە دەفتەری حیزب کە ژوورێکی تایبەتی هەبوو و لە تەبەقەی یەک بوو ، مامۆستا هێمن و مامۆستا عەبدوڵلا و کاک جەلال لە ژوورێکی دا کاریان دەکرد. کاک جەلال لە تایپ کردن زۆر ئازا بوو، بە هەر دە قامکان تایپی دەکرد، مامۆستا هێمن بە وتارەکان دا دەهاتەوە .

لەو ساختومانەی کە رێبەرایەتیی حیزبی تێدا بوو لە ژێرەوە ژوورێکیان تەرخان کرد بوو بۆ دەزگای ئۆفسێت. ، بەو دەزگایە ٣-٤ ژمارەی پێ چاپ کرا بەڵام من پاشان ئەو دەزگایەم نەدیتەوە و نازانم چی بە سەر هات . شەڕی داسەپاو مەودای نەدا لە شاری دا بمێنینەوە و ناچاری کردین بەرەو سنووری گەرمێنێ بڕۆین .

لە بەشی ئینتیشارات، گەنجان یارمەتیان دەکرد،کە بە داخەوە بەشی هەرە زۆریان بێ ئەزموون بوون و کاک جەلال فێری دەکردن. بەڵام داخی گرانم لە شەڕی ٣ مانگە دا کاک جەلال کەوتە بۆسەی جاش و پاسداران و گیراو لە سەردەشتێ گوللەبارانیان کرد. روحی شاد بێ.ئەو خەسارە بۆ حیزب زۆر گران تەواو بوو، هەمووی٨ مانگ بوو حیزب دەستی بە کار و تێکۆشان کرد بۆوە و هێشتا جێگای خۆی مەحکەم نەکردبوو کە باشترین کادری حیزبی و بە ئەزموونترین کارگێڕی بەشی چاپەمەنی شەهید کرا، رووحی شاد بێ. ئەو ماوەیە کە حیزب تێکۆشانی لە نێو شاری دا هەبوو هەمووی نەگەیشتە ساڵێک و بە داخەوە کاری چاپ کردنی رۆژنامە بە زۆر هۆیانەوە وەدرەنگی دەکەوت. دەستەی نووسەران بەردەوام لە هاتوچۆ دابوون.کۆبوونەوەکانی حیزبی و دانیشتنەکانی «دەستەی نوێنەرایەتیی گەلی کورد « و شەڕە داسەپاوە نەخوازراوەکان هەموویان کۆسپی سەرڕێی چاپی رۆژنامە بوون . بۆیە لە نێوان ٢ ساڵی ١٣٥٨- ٥٩ دا کەمتر لە ٢٠ ژمارەی لێ چاپ کرا. ئەو ژمارانەی کە لە سابڵاخ چاپ دەکران بەشێوەی ژمارەکانی پێشوو لە قەوارەیەکی گەورەتر دا بوون، بەڵام کاتێک شارەکانمان بە جێ هێشت و ئیمکاناتی چاپ کردن ئەوە نەبوو کە لە شارەکان دەست دەکەوت،ژمارەکانی دوایی بە دەزگای «پۆلی کۆپی» و بە تایپی زۆر کۆن تایپ دەکران. نەبوونی کەسی بە ئەزموون لە باری چاپ و بڵاوکردنەوە گرفتی بۆ هەموو لایەک هەبوو، بێ ئەزموونی لەو بارەوە و نەبوونی کاغەزی باش! لاپەڕەکانی رۆژنامەی بە جارێک تێک دابوو. ئەو دەم کاغەزی ستاندار وەکی (A٤) زۆر کەم دەست دەکەوت، هەربۆیە ئەگەر چاوێک لە و ژمارانە بکەین کە لە «شیوەجۆ «(بنکەی دەفتەری سیاسی لە ناوچەی رەبەت) چاپ کراون ٣.٥ سانتی میتر درێژتر و هەر وەها کاغەزێکی وەک پەڕۆ کە جەوهەری بڵاو دەکردەوە و لاپەڕەکانی گەلێک ناشیرین دەکرد و جاری وا هەبوو بە باشی دێڕەکانیش نە دەخوێندرانەوە !

بە درێژایی تەمەنی رۆژنامەی «کوردستان» تەنیا بۆ ماوەی نزیک بە ٢ ساڵ شتێک کەمتر ،رۆژنامەکە لە شاخی دەردەچوو بەرگی هەبوو . وەک لە وێنەکە دا دەبینرێ لە سەرەوە نووسرابوو ، «دێمۆکراسی بۆ ئێران و خودموختاری بۆ کوردستان» خوارتر بە گەورە نووسرابوو کوردستان . لەخوراتریش نووسرابوو «ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران «. ژمارەکانی کوردستان تا کۆنگرەی ٤ی حیزب ئەو دروشمەیان لە سەر نەبوو (دێمۆکراسی بۆ ئێران و خودموختاری بۆ کوردستان) لە پاشی کۆنگرە ئەو دروشمە لە لاپەڕەی یەکەم و لە سەرەوەی دەنووسرا، بۆ ماوەی زیاتر لە ٢٥ ساڵێک ئەو دروشمە رەچاو کرا، بەڵام ئەویش وێڕای زۆر دروشمی دیکە لە سەر لاپەڕەکان نەما. لە ماوەی ئەو ٤٢ ساڵە کە «کوردستان» بەردەوام چاپ کراوە تەنیا شێوەی نووسینی وشەی « کوردستان « هەر وەک خۆی ماوەتەوە و گۆڕانی بە سەر دا نەهاتوە .

ساڵی ١٣٥٨ رۆژنامە نرخی تمەنێک بوو، ساڵی ٥٩ بوو بە ٢ تمەن. لاپەڕەکانی رۆژنامەی «کوردستان» کەم وابووە کە چەند ژمارە بە قەدەر یەک بن، جاری وا هەبوو ٢٠ لاپەڕە بوو، جاری واش بوو لە زیاتر لە ٤٠ لاپەرە داچاپ دەکرا .

لە ساڵەکانی ٦٠ی هەتاوی دا ئەوەی لە رۆژنامەی کوردستان دا زۆربەی لاپەرەکانی بە خۆیەوە تەرخان دەکرد هەواڵەکانی شەر و حەماسەخوڵقێنەرەکان واتە هێزی پێشمەرگە بوو. ئیستا کە لە بەردەستم دا هەن و چاویان لێ دەکەم «کوردستان « توانی بەشێکی مێژووی پرشنگداری نەتەوەکەمان تۆمار بکا و لە فەوتانیان رزگار بکا.

لە ساڵی ١٩٨٥ چوومە پاریس و لە دەفتەری حیزب، هاوکاریی بەشی ئینتیشاراتم دەکرد. جیگای خۆیەتی یادی ئەو دۆستانە بکەمەوە کە لە گەڵ بەشی ئینتیشاراتی دەرەوە هاوکارییان هەبوو یا هاوکارییان کردووم. لەو کەسانە کاک مستەفای ئەبریشەمی زۆر شارەزا و فارسیزانێکی باش و بە ئیبتیکار بوو، زۆر رۆژان بە ٣- ٤ کەسان زیاتر لە ١٥ ساعەت کارمان دەکرد.پاشان کاک رەحمانی نەقشی یادی بەخێر، توانی داهێنەرێکی باش بێ لە باری کاری فەننی و تەرحی جوان و رێکوپێکی خەبەرنامە و هەموو ئەو نامیلکانەی دەبا لە دەرەوە چاپ و بڵاو کرابانەوە. بۆ ماوەی ٣ساڵ کە بوومە بەرپرسی ئینتیشاراتی دەرەوە، منیش بە نۆرەی خۆم ئەوەندەی بۆم کرا خزمەتم کرد. گەورەترین کارێکی کە من کردم و بۆ هەمیشە دەتوانی حیزب کەڵکی لێ وەر بگرێ ئامادە کردنی ئارشیوی حیزب بوو کە تا ئەو کاتی کەس فکری ئارشیوی نەکردبۆوە !!

کاک عەولای قادری یادی بەخێر و روحی شاد بێ تەنیا کەسێک بوو کە زۆر زۆر یارمەتی بەشی ئینتیشاراتی دەدا، هەموو ئەو لاپەڕانەی چاپ دەکران کۆنترۆڵی دەکردن، بۆ بەرێ کردنیان دەهاتە ژووری کاروباری ئینتیشاراتی، بەستەکانی دەگەڵ دەپێچامەوە، کەسێکی دیکە، مەنسوورەی یەغمایی، ماڵی ئاوەدان بێ، کچێکی فارسی کورد خۆشەویست بوو، مەنسوورە زۆرتر بەشەکانی فارسیی کۆنترۆڵ دەکرد، فارسییەکەی باش بوو، سیاسەتی حیزبیشی دەزانی ولە نێو حیزب دا چەند ساڵێک مابۆوە و زۆر یارمەتی دەکردین . یادیان بەخێر بێ .

لە کوردستانەوە،رۆژنامەی «کوردستان»یان بۆ دەناردین تا لە دەرەوە چاپی کەینەوە، بەڵام بەداخەوە هەر وەکی لە سەرەوە باسم کردوە لاپەڕەکانی زۆر بە خراپی و لە سەر کاغەزی خراپ پۆلی کۆپی دەکران و وشەکان بەشێکی زۆریان نەدەخوێندرانەوە یا بە کەم رەنگی دەردەچوون. ئێمە دەبا هەموومان خوێندباوە و بە قەڵەمێکی بەسەر وشەکان دا هاتباینەوە تا باشتر بخوێندرێتەوە .کاتێکی من ئەو ئەرکەم پێ ئەسپێردرا داوام کرد کە ئەسڵی لاپەرەکانی «کوردستان» بەڕێ بکەن تا رێکوپێکتر و زووتر بتوانین چاپی بکەینەوە .ئەوەندی من لە بیرم مابێ نزیک بە ١٥٠٠ نوسخەی «کوردستان» چاپ دەکراوە و وای لێ هات کەمتر بۆوە و گەیشتە ٥٠٠ دانە. ئێمە رۆژنامەی «کوردستان»مان چکۆلە دەکردەوە، واتە ٢ لاپەرەی دەبوو بە لاپەرەیەکی (A٤). ئەو رۆژنامەیە و بڵاوکراوەکانی دیکەمان بە پۆستدا بەرێ دەکرد بۆ ئامریکا و ئۆستراليا و تەنانەت بۆ خوێندكارانی کورد و فارس لە مۆسکۆ. لە تەواوی وڵاتانی ئوروووپایی کۆمیتەی حیزبی هەبوو بۆ هەموویان دەچوو. لە دەفتەری حیزب دەزگایەکی لێ بوو بۆ خۆمان تەمرمان لێ دەدا و حیسابمان دەکرد بۆ بەستەیەکی ١ – ٢ – ٣ .. کیلۆیی، چەندی تەمر دەوێ . بڵاو کردنەوەی رۆژنامەی «کوردستان» لە دەرەوە زۆرتر لە نێو زانکۆکان دا بڵاو دەکراوە.با راستییەکیش بڵێم خوێنەرانی رۆژنامەی کوردستان لە سەردەمی کۆمارەوە کە کوردستان چاپ کراوە تا ئێستا بەشێکی زۆریان قەرزداری ئەو رۆژنامەیەن، زۆر کەس تەنانەت ئامادە نەبووە پووڵی رۆژنامەکەش بدا !

رۆژنامەی «کوردستان» ئەو بەشەی لە ساڵەکانی ٥٠ی هەتاوی لە عێراق چاپ کراوە، نزیک بە ٣٣ ژمارەیە.چەند ژمارەیەکی بە فارسییش چاپ کراوە بەڵام لە سەر وشەی» کوردستان « دەنووسرا (ضمیمە)! لە ژمارەکانی دواتری را تا بە ئێستا بە کوردی و فارسی چاپ کراوە. ئێستا کە ژمارە ٦٠٠ی «کوردستان» بە شانازییەوە کەوتۆتە بەر دەستی خوێنەرانی و لە رۆژانێک دا بابەتەکانی نووسراون و یا لە ژێر چاپ دابوون و کەوتوونە بەر رەهێڵەی تۆپ و دەسرێژی جینایەتکاران بەڵام بە خۆشییەوە تەمەندرێژ بووە و وەکی هەمیشە تیشک هاوێژ بووە. بەو ئاواتە، جارێکی دیکەش ئەو رۆژنامەیە لە شاری مەهاباد و هەموو شار و گوندێکی رۆژهەلاتی کوردستان،بەئازادی بکەوێتەوە دەستی خوێنەران و خۆشەویستانی خۆی.

ئەوەندە ماوە یادی خێری هەموو ئەو مامۆستا و تێکۆشەرانە بکەمەوە کە رۆژنامەی «کوردستان»یان تایپ و چاپ کردوە، وتارەکانیان وەرگێڕاوەتە سەر زمانی فارسی. بەداخەوە بەشێکی زۆریان شەهید بوون و لە نێومان دا نەماون یادیان بەخێر و رووحیان شاد بێت.

مامۆستا هێمن لەگەڵ نووسەر

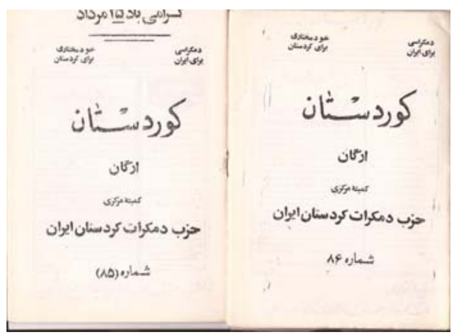

مەنسوورە یەغمایی

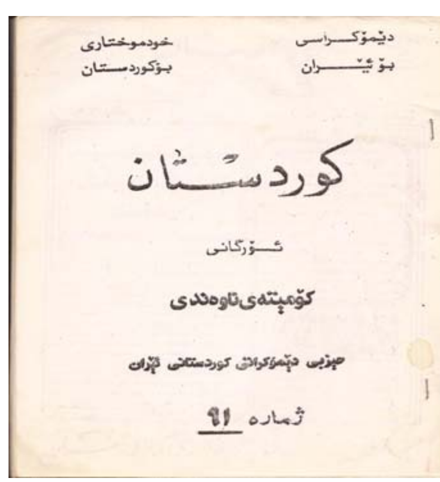

کوردستان
ژمارەی تایبەت
ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

هەیاس کاردۆ:

ڕاستە بوونی کەسانی وەک مامۆستا حەسەنزادە لەو ڕۆژنامەیەدا ئەو گرینگییەی پێدا بوو، بەڵام دیققەت و کارجوانی و خێرایی فێر بوونی کاک قادر لەو بوارەدا هۆکارێک بۆ ئەو سەنگینییەی ڕۆژنامەکە بوو.

هەیاس کاردۆ:

ئەوە ڕاستە زەوق و ئیستیعداد بۆ نووسین بناغەیە، بەڵام خۆماندوو کردن و هەوڵی بەردەوام چەکێکی کاریگەرە کە دەتوانێ نووسەر پێ بگەیەنێ. بۆ نووسینی باش دیارە خوێندنەوەی بەردەوام پێویستە. لەو بارەوە ئەمن کەم کەسم دیوە وەک کاک قادر بە تامەزرۆییەوە خۆی ماندوو بکا و لە خوێندنەوە و نووسیندا بەردەوام بێ

با کۆڵەکەیەکی قایمی ڕۆژنامەی «کوردستان» زیاتر بناسین!

هەیاس کاردۆ

وادیارە ڕۆژنامەی «کوردستان» ئەمرۆژانە جێژنی چەند جێژنی هەیە چونکە چەند بۆنەی جۆراوجۆری لێ کەوتوونەوە سەر یەک. لە لایەک ٦٠٠ەمین ژمارەی لێ چاپ و بڵاو دەکرێتەوە، لە لایەک ٦٧ەمین ساڵی بڵاو بوونەوەیەتی و هەروەها ٤٢ ساڵ لە دەوری نوێی بڵاو بوونەوەی کوردستان تێپەڕ دەبێ. دەگەڵ ئەوانەش دا، ٢٥ ساڵ لە کاری بەردەوامی کەسێک ڕادەبرێ کە لەو ماوەیەدا زۆرترین زەحمەتی بۆ ڕۆژنامەی کوردستان کێشاوە و زیاترین بەرهەمی پێشکەش کردوە. بۆ هەموو ئەو بۆنانە و بۆ بەردەوامیی بڵاو بوونەوەی ڕۆژنامەی "کوردستان" پیرۆزبایی گەرمی خۆم پێشکەشی بەرپرسان، بەڕێوەبەران و کارگێڕانی ئەو ڕۆژنامەیە دەکەم و بۆ زەحمەت و ماندوو بوونی بێ بەرانبەریان سەری ڕێز دادەنوێنم.

ئەوانەی کاری ڕۆژنامەگەری دەکەن لە هەموو کەس باشتر دەزانن بۆ نووسین، چاپ و بڵاو کردنەوەی تاقە یەک ژمارەی ڕۆژنامە چ زەحمەت و ماندوو بوونێک پێویستە. جا بۆ کەسێک کە بەردەوام و بۆ ماوەی ساڵانێکی زۆر ئەو کارە بکا دەبێ ئەو زەحمەت و ماندوو بوونە هەتا چ ڕادەیەک بێ؟ تێکۆشەر کاک قادر وریا کەسێکە لەو بارەوە سنووری ماندوو بوونی بڕیوە و لە دیواری بەرزی زەحمەت و تێکۆشان وەسەر کەوتوە. بە بۆنەی ٢٥ ساڵ کاری بەردەوامی کاک قادر بۆ ڕۆژنامەی «کوردستان» کە بەشی زۆری ئەو ماوەیەش بەرپرسایەتیی گرینگی تێدا هەبووە، بە پێویستی دەزانم باسێکی تایبەتی بۆ تەرخان بکەم و بە چاوی ڕێزەوە لەو ٢٥ ساڵە بڕوانم کە ناوبراو ژیان و توانای خۆی بۆ تەرخان کردوە.

ساڵەکانی دەیەی شەستی کۆچی لە ڕۆژهەلاتی کوردستان کە مەیدانی خەباتی چەکداری گەرم بوو و ژیانی تێکۆشەران لە مەترسیی دایمیی دا بوو، نووسین بۆ ڕۆژنامە، ئەویش بۆ ڕۆژنامەیەکی حیزبی کارێکی هاسان نەبوو. چونکە لە لایەک بە نەبوونی ئەمنییەتی گیانی، نووسەر نەی دەتوانی بە مێشکێکی ئارامەوە دەستبداتە قەڵەم و ئەوەی دڵی دەخوازێ بیهێنێتە سەر کاغەز. تەنیا ئەو کەسانە لە قووڵیی ئەو گرفتە حاڵی دەبن کە وەک کاک قار وریا ژیابن و سنووری نێوان مەرگ و ژیانیان تەنیا هەنگاوێک بووبێ. لە لایەکی دیکەوە نەبوونی ئیمکانی دەستڕاگەیشتن بە سەرچاوەی باوەڕپێکراو گرفتێکی دایمیی بۆ نووسەر بوو کە دەکرێ بڵێم نووسەری ئەوکات نەی دەتوانی زۆری ئاگا لە دنیای دەوروبەری خۆی بێ. لەو ساڵانەدا، بەناچار بەشی زۆری نووسینەکان یان بۆ ئەو باسانە تەرخان دەکران کە پێویستییان بە سەرچاوە نەبوو، یان نووسەر دەبوایە خەو و خۆراکی لە خۆی حەرام کردبا و شەونخوونیی زۆری چێشتبا بۆ ئەوەی سەرچاوەیەک بدۆزێتەوە و پشتی پێ ببەستێ. لەوبارەوە کاک قادر سنووری ماندووبوونی نەدەناسی. جگە لەوانە کار کردن دەگەڵ نووسەرانی وەک شەهید دوکتور شەڕەفکەندی، شەهید دوکتور قاسملوو، یان تێکۆشەر مامۆستا حەسەنزادە کە لە کاری نووسین و وردبینیی دا لێهاتوو بوون کارێکی هاسان نەبوو. ئەوانەی لە دەستەی نووسەرانی ئەوکات دا کاریان دەکرد لەڕاستی دا وەک قوتابیی قوتابخانە دەبوایە وەڵامدەری دەرسی مامۆستا بن و جاری وابوو چەند جار نووسینەکەیان پێ دەنووسرایەوە.

تێکۆشەر قادر وریا لەو ساڵە سەخت و بێ ئیمکاناتانەدا کاری دایمیی بۆ ڕۆژنامەی کوردستان دەست پێ کرد، درێژەی دا و هەروەک دەبینین ئێستاش تێیدا بەردەوامە. هەڵبەت ناوبراو کاتێک دەستی بەکار لە ڕۆژنامەی کوردستان دا کرد لە کاری نووسین دا بێ ئەزموون نەبوو. چونکە وێڕای ئەوە کە خۆی شاعیر بوو، پێشتر یەک لە لاوانی هەڵسووڕی بواری نووسین بۆ گۆڤارەکانی یەکیەتیی لاوان بوو. دەتوانم بڵێم کاری نووسین بەشێکی دانەبڕاو لە ژیانی ئەو لاوە هەڵسووڕە لەو ساڵە سەختانەی خەباتدا بوو کە کەمتر کەسی دیکە لەو تایبەتمەندییە بەهرەمەند بوون. کاک قادر تەنانەت ئەگەر مەجالی بڵاو کردنەوەی ڕۆژنامە و گۆڤاریش نەبووبا خۆی بە ڕۆژنامەی دیوارییەوە خەریک دەکرد و هەر جار ناجارێک هێندێک کاری لەو بارەوە دەکردن. ئۆگریی کاک قادر بە نووسین بە ڕادەیەک بوو کە هیچ وەرەقەیەکی کاغەزی سپی بە ساغی لەبەر دەستی خەڵاسیی نەدەبوو چونکە هەر نەبێ شیعرێک یان قسەیەکی لەسەر تۆمار دەکردن. لەبەر ئەوەش خەتی خۆشە و لە نووسین دا زۆر بە حەوسەلەیە و بە تایبەت زۆریش بە سەلیقە سووژە هەڵ دەبژێرێ، هەر کورتە نووسینێکی وەبەر چاوی لاوانی دیکە کەوتبان سەرنجی زۆریان ڕادەکێشا.

ئەوە ڕاستە زەوق و ئیستیعداد بۆ نووسین بناغەیە، بەڵام خۆماندوو کردن و هەوڵی بەردەوام چەکێکی کاریگەرە کە دەتوانێ نووسەر پێ بگەیەنێ. بۆ نووسینی باش دیارە خوێندنەوەی بەردەوام پێویستە. لەو بارەوە ئەمن کەم کەسم دیوە وەک کاک قادر بە تامەزرۆییەوە خۆی ماندوو بکا و لە خوێندنەوە و نووسیندا بەردەوام بێ. حەز و خولیای کاک قادر بۆ نووسینێکی جوان بە ڕادەیەک بوو کە جێگای لێ فێر بوون بوو. با ئەوە بڵێم ئەوکات کە ئەو بەڕێزە دەستی بە کار لە ڕۆژنامەی کوردستان دا کرد تەنیا سەرچاوەی هەواڵ و زانیاری، یان ڕادیۆکانی فارسی زمانی وەک بی بی سی و ئەوانە بوون یان تاق و لۆق ئەو ڕۆژنامە و گۆڤارانەی لە دەرەوەڕا بە هۆی تیمە پزیشکییەکانی فەڕانسەوی دەهاتنە سکرتاریای حیزبی دێمۆکڕات. ئەو ڕۆژنامانەش پاش کۆن بوون و ئەم دەست ئەو دەست کردن دەچوونە دەستەی نووسەران و جا نۆرەی کاک قادر و هەڤاڵانی دەهات تامیان لێ بکەن. حەوسەلەی کاک قادر بۆ خوێندنەوەی ئەو گۆڤارانە لە تاریف نایە چونکە وەک مێشەنگوین کە دەکەوێتە سەر کۆگای شەکر ئاوا سەری بەسەر دادەگرتن و هەتا قرتەی لێ نەبڕیبان لە کۆڵیان نەدەبۆوە. لە ڕاستیدا دەستپێکی کاری کاک قادر لە ڕۆژنامەی کوردستان دا هەم لە باری زەمانی و هەم لە باری ئیمکاناتەوە سەختی و چەرمەسەریی زۆری تێدا بووە و ئەگەر توانا و خۆڕاگریی لە ڕادەبەدەری ئەو کەسانە نەبوایە ڕۆژنامە قەت نەی دەتوانی بەردەوام بێ.

توانای کاک قادر لەو کاتانەدا تەنیا بۆ ڕۆژنامەی کوردستان تەرخان نەدەکرا و لە ڕۆژنامەش تەنیا لە نووسین دا خۆلاسە نەدەبۆوە. کاک قادر هاوکات بۆ ڕادیۆ دەنگی کوردستانیشی دەنووسی و تەنانەت بەرنامەیەکی حەوتووانەی لەو ڕادیۆیەدا هەبوو. پاشان بەرپرسی گۆڤاری لاوان بوو کە بەشێک لە بابەتەکانی هەر خۆی دەینووسین و کاری پێدا چوونەوە بە هەموو بابەتەکانیشی هەر لە ئەستۆ بوو. هاوکات کاک قادر ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری «تێکۆشەر» بوو کە هەر سێ مانگ جارێک چاپ دەبوو. ئینجا لە ڕۆژنامەی کوردستانیش دا جگە لە نووسین کاری وەرگێڕانیشی لە ئەستۆ بوو کە زۆربەی بابەتە فارسییەکانی دەکردنەوە کوردی. لەوانەش گرینگتر و ماندوویی هێنەرتر کاری هەڵەچنیی پاش تایپ کردنیش هەر لە ئەستۆی کاک قادر بوو کە بەڕاستی هەر لە حەوسەلەی ئەودا بوو. گێڕانەوەی هەمووی ئەوانە بە قسە خۆشن، بە تایبەت ئێستا کە من دەیان گێڕمەوە وەک بیرەوەریی خۆش و لەبیر نەکراو دێنە بەرچاو کە دڵنیام کاک قادریش ڕابوردووی وەبیر دێنەوە. بەڵام لە مەیدانی کردەوە دا تاقەتبڕ و ماندوویی هێنەر بوون و ئەگەر کەسانی وەک کاک قادر نەبوایەن بڕیان نەدەکرد.

گرینگیی ڕۆژنامەی کوردستان لەو ساڵانەدا (ساڵە سەختەکانی خەباتی چەکداری)، هەر لە چاپ و بڵاو کردنەوەی دا نەبوو. بەڵکوو ڕۆژنامەی کوردستان وەک سەرچاوەیەکی باوەڕپێکراو بۆ خاوێنیی زمانی کوردی سەیری دەکرا و خۆی قوتابخانەیەک بوو بۆ فێر بوونی زمان. ئەوکات وەک ئێستا زمانی کوردی تەراتێنی پێ نەدەکرا و ئەوانەی دەیاننووسی بە هەست بە بەرپرسایەتیی تەواو دەیاننووسی. ڕاستە بوونی کەسانی وەک مامۆستا حەسەنزادە لەو ڕۆژنامەیەدا ئەو گرینگییەی پێدا بوو، بەڵام دیققەت و کارجوانی و خێرایی فێر بوونی کاک قادر لەو بوارەدا هۆکارێک بۆ ئەو سەنگینییەی ڕۆژنامەکە بوو. حەوسەلەی کاک قادر لە پێداچوونەوە بە ڕۆژنامە بە ڕادەیەک بوو کە ئەوانەی لە دەوروبەر دەیاندیت خۆیان لێی ماندوو دەبوون. هەموو ئەو خۆ ماندووکردنانە ئیمکانی نەبوو مەگەر حەز و خولیای زۆر بە کاری ڕۆژنامەگەری و قبووڵکردنی بەرپرسایەتییەکی زۆر لەو بوارەدا. ئەوەش شتێک بوو تێکۆشەر وریا بە وشیارییەوە هەڵی بژاردبوو و بە لێزانییەوە درێژەی دەدا.

لە ماوەی ٢٥ ساڵ کار لە ڕۆژنامەی کوردستان دا، بێگومان کاک قادر ئێستا بۆتە خاوەن ئەزموونێکی لە بن نەهاتوو کە دەتوانێ بیخاتە خزمەت زمان و ڕۆژنامەگەریی کوردی. ڕەنگە هەتا ئێستا هیچ کەس وەک کاک قادر بۆ ماوەیەکی ئاوا بەردرێژ و بەردوام لە ڕۆژنامەی کوردستان دا کاری نەکردبێ. لە ماوەی مانەوەی کاک قادر لەو ڕۆژنامەیە دا هەم حیزبی دێمۆکڕات چەند قۆناغی جۆراوجۆری تێپەڕ کردوون و تووشی ئاڵوگۆڕی زۆر هاتوە، هەم ڕەوتی ڕۆژنامەگەریی کوردی گۆڕانی زۆری بەخۆیەوە دیوە. دیارە ڕۆژنامەی کوردستانیش بە خۆشییەوە ئێستا بە کادری زیاتر و لێزانتر و بە ئیمکاناتێکی دەوڵەمەندترەوە درێژە بە ژیان دەدا. ئەوەی گرینگە کاک قادر دەنێو هەموو ئەو ئاڵوگۆڕانە دا بووە و پێ بە پێ دەگەڵیان ڕۆیوە. ٢٥ ساڵ کاری بەردەوام لە ڕۆژنامەیەک دا کە زمانی حیزبێکی سیاسیی خەباتگێرە و بەرپرسانە هەڵوێست دەگرێ، کارێکی هاسان نیە. ئەگەر کاک قادر لەو بارەوە شانازیی ئەوەی پێ براوە کە ئەو ماوە بەردرێژە تێیدا بمێنێتەوە و بۆی بنووسێ و سەرپەرستیی بکا، نیشانەی تەحەممولی زۆر و هەست بە بەرپرسایەتیی شۆڕشگێڕانەیەتی. ڕەنگە تێکۆشەر وریا وەک هەر مرۆڤێکی دیکە لە کاری حیزبی و سیاسیی خۆی دا خاڵی جێگای گلەیی هەبن و تەنانەت لە کاری تیمییش دا ڕەخنەی بێتەوە سەر، بەڵام هیچکام لەوانە لە گرینگیی خۆڕاگریی ئەو مرۆڤە لە کاری بەردەوامی ڕۆژنامە نووسیی کەم ناکەنەوە.

بۆ ٢٥ ساڵ کاری بەردوامی تێکۆشەر قادر وریا لە ڕۆژنامەی «کوردستان» دا، وێڕای پیرۆزبایی لێ کردنی، ئاواتی سەرکەوتنی هەرچی زیاتری بۆ دەخوازم و هیوادارم لە داهاتووش بتوانێ ئەو ڕەوتە هەروا درێژە بدا. لەهەمان کات دا داوای لێ دەکەم ئەزموونە بە نرخەکانی خۆی لە بواری کاری ڕۆژنامەنووسی دا(٢٥ ساڵ کاری بەردوام) بخاتە بەردەستی خوازیارانی ئەو بوارە بۆ ئەوەی نەسلێ نوێ دەرسی لێ وەرگرن.

هەیاس کاردۆ – ئوستڕالیا – ١٤/١/٢٠١٣

پیرۆزبێ هەڵبوونی مۆمی شەشسەدەمین ژمارەی «کوردستان»

سیامەک قەویپەنجە

سەرەتا بە بۆنەی دەرچوونی شەشسەدەمین ژمارەی ڕۆژنامەی «کوردستان» گەرمترین پیرۆزبایی خۆم پێشکەشی هەموو ئەو کەسانە دەکەم کە چرای ڕۆژنامەی کوردستانیان هەتا ئەمڕۆ بە هەڵکراوی ڕاگرتوە و لەو ڕێگایەدا لە هیچ تەنگ و چەڵەمە و نەبوونی و بێ دەرەتانی نەسڵەمینەتەوە. هەروەها هەزاران ڕێز و سڵاو پێشکەشی ئەو نەمرانە دەکەم کە لە سەرەتاوە هەتا دوایین چرکەکانی ژیانیان بە هەوڵ و ماندوویی خۆیان، ڕۆژنامەی «کوردستان»یان لەسەر پێ ڕاگرت، بابەتیان بۆ نووسی یان لە چاپ و بڵاوکردنەوەی دا ئەرکیان وەئەستۆ گرت. ئازیزانێک کە هەرچەند لە نێوانماندا نەماون، بەڵام یاد و بیرەوەری و زەحمەت و تێکۆشانیان، نە تەنیا لەم بۆنەیەدا بەڵکو لە هەموو کاتدا لە نێو دڵی ئێمە و هەموو تێکۆشەرانی کورد و ئەویندارانی ڕۆژنامەی کوردستان زیندوو لەبەرچاوە ە. هەر لەم ژمارەیەدا لەسەر ڕۆژنامەی «کوردستان» زۆر نووسراوە کە نەک هەمووی بەڵکو بەشێک لە مێژووی ئەو ڕۆژنامەیەی لەخۆگرتوە. مێژوویەک کە هەر بەوەندە باس کردنی دەریدەخا کە «کوردستان» هەتا گەیشتۆتە ئەم ژمارەیە دەگەڵ چ کەندو کۆسپ و تەنگ و چەڵەمەیەک بەرەوروو بووە. بەڵام جێی شانازییە کە سەرەڕای هەمووی ئەمانە، ڕۆژنامەی کوردستان لەو ئەرک و دەسەڵاتەی کە بۆخۆی دیاریی کردوە سەرکەوتوو بووە و هەم «کوردستان» و هەم هەموو ئەو تێکۆشەرانەی کە لەو ڕۆژنامەیەدا زەحمەتیان کێشاوە بەشیان بەو شانازییەوە هەیە.

بەڵام هەمووی ئەمانە نابێ ببێتە هۆی ئەوە کە ئەو کەسانەی کە لەو بەشەدا ئەرکیان وەئەستۆ گرتوە ڕازی بکا و لە هەوڵ و تێکۆشان بۆ هەرچی باشتر چاپ و بڵاوکردنەوەی «کوردستان»دا – چ لەباری نێوەڕۆکی بابەتەکان و چ لەباری شێوە و سیمای ئەو ڕۆژنامەیە – بوەستێنێ. مێژووی ئەو ڕۆژنامەیە هەتا زیاتر تێدەپەڕێ، ئەرکی زیاتر دەخاتە سەر شانی کارگێرانی «کوردستان». ڕۆژنامەی «کوردستان» دەبێ هەوڵ بدا تا ئەو جێگایە بۆی دەلوێ لە هەموو ئەمرازە پێشکەوتووەکانی ڕاگەیاندن کەڵک وەرگرێ هەتا بتوانێ بەسەر ئەو بەربەست و خەفەقانەی کە دوژمنەکانی لەسەر ڕێگای داناون زاڵ بێ و قسەی خۆی بگەیێنێتە ئۆگرانی. لە لایەکی دیکە دڵسۆزان و ئۆگرانی ڕۆژنامەی «کوردستان»یش – لە ژوورەوە و دەرەوەی وڵات – دەتوانن و دەبێ بە کەڵک وەرگرتن لە ئامرازە پێشکەوتووەکانی پێوەندی و، ناردنی ڕاپۆرت و بابەتی جۆراوجۆر سەبارەت بە بارودۆخی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی کۆمەڵی کوردستان بۆ ڕۆژنامەی خۆیان، ئەو ڕۆژانەمەیە و بەگشتی ڕاگەیاندنی حیزب دەوڵەمەندتر بکەن.

لە کۆتایی دا، جارێکی دیکە ڕێز و سڵاو بۆ گیانی پاکی ئەو تێکۆشەرانەی کە لەسەرەتای چاپ و بڵاوبوونەوەی «کوردستان» لەو ڕۆژنامەیەدا کاریان کردوە و ئێستا لە نێومان دا نەماون.

هەروەها سپاس و قەدرزانی پێشکەشی ئەو کەسانە دەکەم کە لە قۆناغە جۆراوجۆرەکانی تەمەنی «کوردستان» لەو ڕۆژنامەیەدا زەحمەتیان کێشاوە و، دەستی ئەو هاوڕێیانەش دەکوشم و ماندوو نەبوونیان پێدەڵێم کە ئێستا خەریکی بەڕێوەبردنی ئەرکەکانیان لە ڕۆژنامەی کوردستانن.

کوردستان
ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣
ژمارەی تایبەت

مستەفا شێخە:
ڕۆژنامەی «کوردستان» لەماوەی ئەم دەیان ساڵەی رابردوودا، سەلماندوویەتی پێشڕەوی فێرکردن و گۆڕان لەزمانی کوردیدا بووە، بەڵام ئەم دواییانە، ئەویش لەژێر کاریگەریی ئینترنێتدا رەسەنایەتیی زمانەکەی هەندێکجار تووشی کێشە بووەتەوە.

ڕەحمان کاژەیی:
لەم دەرفەتەدا ئاماژە بە زەحمەتی زیاتر و لە ڕادەبەدەری هاوڕێی شەهیدمان جەلال میراوەیی بکەم کە دەتوانم بڵێم پایەکی زۆر ئەساسی بوو لە دەرچوونی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا

هاودەمی ساتەوەختی لەدایکبوونی ئەم دەورەیەی «کوردستان»

ئاماژە: مامۆستا ڕەحمان کاژەیی لە تێکۆشەرانی دێرینی حیزبی دیموکراتی کوردستانە. یەک لەو کەسانەیە کە لە ساتەوەختی لە دایکبوونی دەورەی ئێستای «کوردستان» لە ڕێبەندانی ١٣٤٩ لە بەغدا، قۆڵیان لە خزمەتی ئەم ڕۆژنامەیە هەڵماڵیوە و تا کاتی ڕاپەرینی گەلانی ئێران و گەڕانەوەی تێکۆشەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە گەڵ هاوڕێی نەمر جەلال میراوەیی(عوسمان یەزدانپەنا) بە دوو قۆڵی زۆر لە کارە فەنییەکانی «کوردستان»یان گرتبووە ئەستۆ. «کوردستان» بە دوور لە وەفا و پێزانینی زانی لەم یادە دا، دێرینترین هاوڕێی خۆی، فەرامۆش بکا. مامۆستا کاژەیی، لە سەر داوای «کوردستان» بە خۆشحاڵییەوە ئەم چەند دێرەی بۆ ئەم یادە نووسی:

ڕەحمان کاژەیی

لە بیرەوەریی ٦٧ساڵەی دەرچوونی یەکەم ژمارەی «کوردستان» و هەر وەها لە بیرەوەریی ٤٢ ساڵەی دەرچوونی یەکەم ژمارەی دەورەی ئێستای ئەم ڕۆژنامەیە(ڕێبەندانی ١٩٧١) سەری ڕێز بۆ سەرجەم دەستەی نووسەران و کارگێڕانی «کوردستان»، کە بەداخەوە زۆربەی هەرە زۆریان شەهید بوون یا کۆچی دواییان کردوە، دادەنوێنم.

لەو سەردەمەدا بەڕێوەبەرایەتیی حیزب لە هەلومەرجێکی زۆر ناسک و دژواردا، ئاوارە و دوور لە نیشتمان،بە دەسکورتی و لە فەزایەکی لە ڕاستیدا نائەمن دا دەژیا. بەڵام ورەبەرز و هیوادار بە دوارۆژی خەباتی گەلەکەمان و شێلگیرلەسەر بەجێ گەیاندنی ئەرکەکانی حیزبە خۆشەویستەکەمان، حیزبی دێموکراتی کوردستان، بە هەستکردن بە ڕۆڵی میدیا لە بەرەو پێشبردنی ئاستی زانیاریی کۆمەڵانی خەڵک لە لایەک و دەربڕینی هەڵوێستی حیزب لە بوارە جۆراوجۆرەکاندا لە ڕێگای ڕۆژنامەی «کوردستان»ەوە لە لایەکی دیکە، بڕیاری دا ڕۆژنامەی «کوردستان» وەک ئۆرگانی ناوەندیی حیزب، چاپ و بڵاو بکاتەوە.

دەستەی نووسەرانی «کوردستان›› لەو سەردەمەدا ئەوەی لەبیرم مابێ، پێکهاتبوون لە دوکتور قاسملووی نەمر، مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە،کاک کەریم حیسامی، مامۆستا هێمن، کاک حەمەدەمین سیراجی، کاک هاشم کەریمی، کاک جەلالی میراوەیی ڕەحمەتی و هێندێ لە هاوڕێیانی دیکە.

دیارە وەک هەر ڕۆژنامەیەکی ئاسایی دیکە، دەستەی نووسەران (ئەوانەی حازر بوون) کۆ دەبوونەوەو هەرکەسە ئەرکێکی وەئەستۆ دەگرت و دوای چەند ڕۆژێک، سەرلەنوێ کۆبوونەوە دەکرا و دوای وتووێژ لەسەر بابەتەکان، ئامادەی چاپ دەبوو.

لە چاپ و بڵاوکردنەوەی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا،سەرجەم ئەو هاوڕێیانەی باس کران، دەوری گرینگی خۆیان هەبوو. بەڵام لە ڕاستیدا قسەی کۆتایی مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە دەیکرد. هەر بۆیەش ڕۆژنامەی «کوردستان» گوڵی کردبوو و لە نێو گشت ڕۆژنامە و بڵاوکراوە کوردییەکانی ئەو سەردەم دا کە ژمارەیان کەم نەبوو، نموونەی ڕەوانی و زمانپاراوی بوو. گشت بابەتەکانی بە زمانێکی سادە کە هەموو کوردێک بە باشی لێیان تێ دەگەیی دەنووسران و لە هەمووی گرینگتر،سەرەڕای گیروگرفتی زۆر و بەهانە پێگرتن و کۆسپ خستنە سەر ڕێگای چاپ و بڵاوکردنەوەی، «کوردستان» ئازادی و سەربەخۆیی خۆی پاراست و هیچ کاتێک نەچووە ژێر باری هیچ فشارێک و بیروڕای حیزبی دێموکراتی لە پێوەندی لەگەڵ حیزب و لایەنە کوردستانی و دەرەکییەکان و هەروەها مەسەلەی کورد بە گشتی، ڕاشکاوانە، تێدا چاپ و بڵاو دەکردەوە.

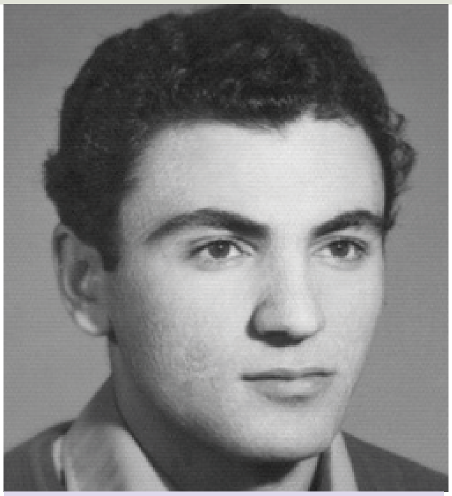

شەهید جەلال میراوەیی

پێم خۆشە لەم دەرفەتەدا ئاماژە بە زەحمەتی زیاتر و لە ڕادەبەدەری هاوڕێی شەهیدمان جەلال میراوەیی بکەم کە دەتوانم بڵێم پایەکی زۆر ئەساسی بوو لە دەرچوونی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا. ئەگەر پیاو لە رووی بێ باسی خۆی بکا! ئەرکی تایپ و هاتوچۆی چاپخانەش وێڕای ئەرکی تایپو چاپ کردنی نامیلکەی نێوخۆیی « تێکۆشەر›› بە تەواوی لە ئەستۆی من بوو ، دەتوانم بڵێم ئەم کارانەشم وەک سەرجەم ئەرکە حیزبییەکانم بە دڵەوە ئەنجام دەدا.

بیرەوەریی زۆر تاڵ و شیرنم لە دەرکردنی ئەو کاتی ڕۆژنامەی «کوردستان» هەیە کە ڕەنگە نەکرێ لێرەدا باسیان بکەم. هیوادارم بواری ئەوە بڕەخسێ ئێمەمانان ئەوەی لە دڵمان دایە، بیهێنینە سەرکاغەز. بە هیوای ئەو ڕۆژە و ئازادی و سەربەستیی گەلەکەمان.

ستۆکهۆڵم/ ٢٠١٣-٠١/١٣

«کوردستان» لە قۆناخی گواستنەوەیەکی هەستیار دا

مستەفا شێخە

لە بەرەبەری دەرچوونی ژمارە ٦٠٠ی ڕۆژنامەی کوردستاندا، دەکرێ لە زۆر بواری سیاسی، کۆمەڵایەتی و زمانەوانی و ئەتنیک و شێوازەکانی ڕۆژنامەگەرییەوە، چاو بە تەمەنی دەیان ساڵەی ئەم ڕۆژنامەیەدا بخشێنینەوە و پسپۆڕانی بواری مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی پێیدا بچنەوە و ئەزموونەکانی لە بوارە جۆراوجۆرەکاندا بکەنە تێشووی ڕۆژنامەنووسان و سیاسەتمەداران و بزاڤە سیاسییەکان.

وێڕای ئەوەی دەکرێت خەباتی دەیان ساڵەی کوردستان و دانە دانەی ژمارەکانی، وەک بەڵگەنامەی قۆناخەکانی خەباتی ڕزگاریخوازیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان سەیریان بکرێت، ئەم ڕۆژنامەیە وەک پێشاندەری ڕەوتی پەروەردە و گەشەکردنی ڕێنووسی کوردی و گۆڕانکاری و خۆ بەرهەم هێنانەوەی زمانیش جێگەی سەرنج و هەڵوێستەیە.

پێداچوونەوە بە لایەنە جیاوازەکانی کوردستان لە وتارێک و تەنانەت کتێبێکیشدا بە زەحمەت دەگونجێت. لەم سووکە ئاوڕەدا ئاماژە یەکی کورت بە گرنگیی زمان و ئەرکی کوردستان دەکەم و پەنجە دەنێمە سەر پێداوستیی درێژە پێدان و بەردەوامیی لەم هەلومەرجەی ئێستادا. لێرەدا تەنیا لە گۆشە نیگای ڕوانین بۆ بەشی زمان، چاوێک بە کوردستاندا دەخشێنم و باس لە گرنگیی پێداویستیی گواستنەوەی بۆ جیهانی ئینترنێت دەکەم.

تا ئەم دواییانە کە چەند ناوەندێکی ئەکادیمیی پەروەردەی ڕۆژنامەنووسان و هەروەها دەیان ڕۆژنامە و گۆڤار لە بەشێکی بچووکی کوردستاندا چالاک بوون، ڕۆژنامەی کوردستان لە کاتی لەدایک بوونیەوە، بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان یەکەم سەرچاوەی پەروەردەی ڕۆژنامەنووسان و پەرۆشانی زمانی کوردی بووە. بەرلەوەی جیهانی مەجازیی ئینترنێت دەرگای بەڕەو کوردستان بکاتەوە، لە هەموو هەلومەرجێکدا سەرچاوەیەکی گرنگی خوێنەرانی و پەرۆشانی زمانی کوردی بووە. لەو کاتە کەمخایەنەدا، کوردستان بە ئازادی و لەنێو کۆمەڵانی هۆگریدا دەردەچوو، بەهۆی نەبوونی دەرفەتی مادیی هەراو و ئامێری چاپ و بڵاو کردنەوە، بە تیرایی خواستی هۆگرانی بڵاو نەدەکرایەوە و لەو کاتانەشدا کە وەک ڕۆژنامەی شاخ سەیری دەکرا و خوێنەرانی ڕەوانەی بەندیخانەکانی ڕژێمەکانی پاشایەتی و کۆماری ئیسلامی دەکران، هەر بە زحمەت دەستەملانی خوێنەرانی تامەزرۆ دەبوو.

دونیای مەجازیی ئینترنێت لە کاتێکدا پەیوەندیی دوولایەنەی خوێنەران و کوردستانی ئاسانتر کردوە و بەشێک لە نووسەرانی «کوردستان» دەتوانن لە شوێنە دوورەدەستەکانەوە ڕۆژنامەکە دەوڵەمەندتر بکەن و ڕۆژنامەکەش بە ئاسانی لە فایلی پی.دی.ئێفدا دەگاتە دەستی خوێنەران، لەم کاتەدا زیاتر هەست بە پێوستیی بوونی کوردستان دەکرێت.

سەرەڕای ئەم خێروبێرەی ئینترنێت بەم جۆرە بە کوردستانی گەیاندوە، لەلایەکی دیکەوە زیانباریشی کردوە. ئینترنێت نووسەران و خوێنەرانی بەناو تۆڕە بەرین و هەراوەکەیدا بە چەشنێک بڵاو کردووەتەوە کە لە لایەک بەرخوێندنەوەی ئەم هەموو بابەتە زۆرانەی ناو ئەم جیهانە مەجازییە ناکەون و لە لایەکی دیکەوە بەهۆی زۆریی جێگەی بڵاوکردنەوەی بابەتەکانی نووسەران، زۆرجار نووسەرانی نزیک لە ڕۆژنامەکەش، یان بابەتەکانیان لە ماڵپەڕ و وێبلاگ و تۆڕە کۆمەڵایەتیەکاندا بڵاو دەکەنەوە و یان بەرلە بڵاوکردنەوەیان لە «کوردستان»دا، لەو شوێنانەدا چاومان پێیان دەکەوێت.

دیارە چەنگ قوچاندن و بەرەنگار بوونەوەی ئەم جیهانە مەجازییە نە کارێکی باشە و نە لەدەست کەسیش دێت. ئەوەی لێرەدا پێویستە، ئەوەیە لە کاتێکدا هەست بە پێداویستیی مانەوەی کوردستان دەکرێت، دەبێت خۆی لەگەڵ ئەم گۆڕانە گەورەیەدا ڕێک بخات و بۆ بەردەام بوونی ڕێگە و شێوازی نوێ تاقی بکاتەوە.

جیهانی ئینترنێت، گەرچی لە هەموو بوارێکەوە سوودی زۆری لێکەوتووەتەوە، لە بواری ڕۆژنامەگەریشەوە وێڕای سوودەکانی زیانیشی بەم بوارە گەیاندوە. بەتایبەت زمانی کوردی کە زمانی نەتەوەیەکی بێدەوڵەتە و دام و دەزگایەکی چاودێری خاوەن دەستەڵاتی لە پشت نییە، ئینترنێت بەهۆی ئازادیی ڕەهای بەکاربەرانی بووەتە مەیدانی تەراتێنی زانا و نەزان و ئەگەر قەڵەمی تاکەی نووسەرە باشەکان نەناسین، سەردەرکردن لەم جیهانە پڕ باش و خراپە، گێژمان دەکات و ئێمەش دەبینە شەریکی سەقەت کردن و خەساندنی یەکجارەکیی زمانەکەمان کە پێناسەی هەرە گرنگیی نەتەوەیە.

ڕۆژنامەی «کوردستان» لەماوەی ئەم دەیان ساڵەی رابردوودا، سەلماندوویەتی پێشڕەوی فێرکردن و گۆڕان لەزمانی کوردیدا بووە، بەڵام ئەم دواییانە، ئەویش لەژێر کاریگەریی ئینترنێتدا ڕەسەنایەتیی زمانەکەی هەندێکجار تووشی کێشە بووەتەوە. زمانی کوردی بە دارشتنەکەیەوە کە لە کۆنەوە کۆمەڵانی هەراوی داهێنەرانی زمانەکە بنیاتیان ناوە و بە پێی پێداویستیی کەلتووری کوردی، گۆڕانیان تێدا کردوە، ئێستا بە هۆی وەرگێڕانی سەقەت لە لایەن بەشێکی زۆر کوردیەنەزانانەوە خەریکە تووشی شێوان دەبێت و لە خوێندنەوەی زۆر بابەتدا هەست دەکەی زمانەکەت پاشکۆی سەقەت و لەباربراوی زمانێکی دیکەیە. جاروبار ئەم دیاردە مەترسیدارە بە هێندێک لە بابەتەکانی کوردستانیشەوە دەبینین کە لەم نووسینە و لەم بۆنەیەدا دەرفەتی زەق کردنەوە و دەستنیشانکردنیان نییە.

بۆ بازدان و پەڕینەوە بە سەر ئەم تەنگژەیەدا، پێویستە جارێکی دیکە «کوردستان» خۆی پەیت بکاتەوە و وێرانی مانەوە و بەردەوامبوونی لە سەر کاغەز، دەبێ لە دنیای مەجازیشدا وەک جاران سینگ بداتە بەرەوە.

جیهانی ئینترنێت، گەرچی لە هەموو بوارێکەوە سوودی زۆری لێکەوتووەتەوە، لە بواری ڕۆژنامەگەریشەوە وێڕای سوودەکانی زیانیشی بەم بوارە گەیاندوە. بەتایبەت زمانی کوردی کە زمانی نەتەوەیەکی بێدەوڵەتە و دام و دەزگایەکی چاودێری خاوەن دەستەڵاتی لە پشت نییە، ئینترنێت بەهۆی ئازادیی ڕەهای بەکاربەرانی بووەتە مەیدانی تەراتێنی زانا و نەزان

پێویستە تەنیا لە نوسخەی «پی. دی. ئێف»دا بڵاو نەکرێتەوە، بەڵکوو ماڵپەرێکی تایبەتیی بۆ تەرخان بکرێت و دیزانێرە دەست ڕەنگینەکان بە دارشتنی بیچمێکی شیاو، ماڵپەڕەکەی برازێننەوە. وێڕای هەردوو جۆرەکەی سەر کاغەز و پی.دی، ئێف، بابەتەکانی بە فۆرمەتی وۆرد بڵاو بکرێنەوە و ئەودەم دەکرێت بە سکان کردنی ژمارەکانی بەرلە سەردەمی ئینترنێتیش، ماڵپەڕەکە دەوڵەمەند تر بکرێت. نووسەرانی کوردیزان لایان لێبکرێتەوە و ئەوەی کە «کوردستان» ئۆرگان و مینبەری دەربڕینی سیاسەتەکانی حیزبیشە، کار نەکاتە سەر لایەنی زمان و پاراستنی ڕەسەنایەتیی زمانەکە. دیارە پاراستنی ڕەسەنایەتی بەو مانایە نییە کە زمان لە جێگەی خۆیدا چەق ببەستێت، گەشە نەکات و لەگەڵ ویستی سەردەمدا خۆی بەرهەم نەهێنێتەوە، بەڵکوو پێویستە لە نێو کەلتوور و پێکهاتەی تایبەتیی زمانی کوردیدا دەرفەتەکانی خۆبەرهەم هێنانەوە و گەشە کردن بدۆزرێنەوە و کاریان بۆ بکرێت. دیارە «کوردستان» ئەوەندەی لەدەستی هاتوە و دەرفەتی بووە ئەم کارەی کردوە. ئەگەر سەیرێکی وشە و ڕێنووسی ژمارەکانی سەرەتای دەرچوونی «کوردستان» بکەین و لە گەڵ ئەوانەی ئێستادا هەڵیان سەنگێنین، نووسەران و دەستوپێوەندەکانی «کوردستان» ژمارە بە ژمارە و ساڵ بەساڵ بە وشیارییەوە ئەم گۆڕان و پێشکەوتنەیان سەپاندوە. بە تایبەت جێگەی پەنجەی ڕاهێنەرانی ئەم ئەکادیمیە بچووکە لە سەر بەشێک لەو ڕۆژنامە گۆڤارانەی هەرێمی ئازاد کراوی کوردستانیشدا بە چەشنێک دەبینم کە ئەو کەسانەی قەڵامیان لە بابەتەکانی ڕۆژنامەی «کوردستان» دا لێداوە یان بە چەشنێک پەیوەندیان بە کوردستانەو بووە، لەم ناوەندانەشدا بۆنی «کوردستان»یان پێوە ماوە.

لە کۆتایی دا هیوادارم ماڵە دوولەتەکەی «کوردستان»یش یەک بگرێتەوە و لە کاتی دیاریکراودا «کوردستان» لەیەک ژمارە و لە یەک ماڵپەر و لە یەک پی.دی. ئێفدا دەربچێت.

کوردستان
ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

ژمارەی تایبەت

کۆسار فەتاحی:
کاتێک خەزان دەبووە وەرزی حزب ئێمەش هەڵدەوەرین و جوانیمان نەدەما، بەڵام هەموو بەهارێک ناچاربووین سەوز بینەوە و هەمووان پێکەوە تابلۆی دیموکرات بنەخشێنین. ئارەزوو ئەکەم سەوزبوونەوەیکی دیکە بە دیموکراتەکانی دەشتی کۆیەوە ببینم و تابلۆیەکی نوێ لە جوانی و هاودەنگی بێتەوە نەخشین.

سەلاح مێهرپەروەر:
«کوردستان» بە یەکەم فێرگەی خۆم دەزانم بۆ هاتنەناو کاری راگەیاندن و شانازیش بەوە دەکەم کە توانیمە ئەو ئەزموونە لە ساڵانی دوای کارکردنم لە «کوردستان»، لە کەناڵەکانی دیکەی راگەیاندن لە کوردستاندا پەیرەو بکەم

ڕۆژانی من و ڕۆژنامەی «کوردستان»

کۆسار فەتاحی

ڕۆژنامەی کوردستان، زمانحاڵی حزبی دیموکرات یەکێک لەو دەگمەن ڕۆژنامە کوردییانەیە کە ساڵەکانی تەمەنی باڵیان بە سەر چەندین نەوەی نێو شۆڕشی کورد لە ئێران دا کێشاوە. هەر لە نەوەی سەعید ناکامەوە بگرە تا دەگاتە شەفیع ڕەوشەنی. لە تاپێکی دەستییەوە تا پێشکەوتووترین تیکنۆلۆژیای ڕۆژنامەنگاری دەستیان لە سینەی کوردستان گیر کردووە و سادەترین پیت چنەکان جێگایان بۆ خێراترین کیبوردەکان چۆل کردووە بەڵام بە درێژایی ئەو ڕێگایە کوردستان هەر ڕێبوارێک بووە دوور لە مەنزڵگە. گەلێک چاویلکە شان بە شانی لەدایکبوونی لاپەڕەکانی تیشکی چاوی گەورە قەڵەم بە دەستانی ئەم میللەتەیان بۆ سەر وشە بە وشە و ڕستە بە ڕستەی پەیامەکانی ئەم ڕۆژنامەیە گواستۆتەوە. زۆر سەری پڕ کتێب ئاودێری ئەم پیرە دارەیان کردووە و بێ ئەژمار چاو تامەزرۆی خوێندنەوەی دەنگ وباسەکانی تاکە بڵاوکراوەی ڕەسمی حزبی دیموکرات بوون. داستانی لە دایکبوون و ژیانی ڕۆژنامەی کوردستان پڕە لە دیمەنی تاریک وروون و نەسرەوتن و ڕێگا برێن.

بۆ من وەک یەکێک لە کادرەکانی ئینتشارات کارکردن لە ڕۆژنامەی کوردستان ئەزموونێکی نوێ بوو لە کاری ڕۆژنامەگەری و بێ گومان کاریگەریی خۆی لە سەر من هەبوو. یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی ڕۆژنامەی کوردستان ئەوە بوو کە ئەم بڵاوکراوەیە هاوکات لەگەڵ ئەوەی وەک ڕۆژنامە خۆی ناساندبوو، زمانحاڵی ڕێبەرایەتیی حزبی دیموکراتیش بوو و هەر بەم پێیە ئەوەی لە دەستەی نووسەرانیدا کاری کردبێ زیاتر لە دەوروبەر لە فەزای زەینی و ڕوانینی ڕێبەرایەتیی ئەو حزبە بۆ دیاردە سیاسییەکانی دەوروبەر ئاگادار بووە. ڕۆژنامەی کوردستان مەکۆی لە دایکبوونی تەحلیل و تەفسیری ڕێبەریی حزب بووە بۆ شرۆڤەکردنی دیاردە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان. بۆ من سەرنجڕاکێش بوو کاتێک دەکەوتمە نێو دانیشتنەکانی دەستەی نووسەران و جیا لە قسە وباسی هەمەلایەنە و دەستنیشانکردنی گرنگترین پرسەکانی لەمەڕ حزب و گەل، هەر یەک لە ئەندامان دەبوا بابەتێک بۆ نووسین هەڵ بژێرێ. بۆ کەسانی وەک من ئاسان نەبوو وتارێکی سیاسی بنووسێ لە حاڵێکدا ئەزموونێکی وای لە بواری نووسینی سیاسی دا نەبوو. ئەو ڕۆژانە نە ئینترنێت هەبوو و نە کامپیوتەری شەخسی. ڕۆژنامە و بڵاوکراوە فارسی و کوردییەکان بە ڕێکوپێکی بە دەستمان نەدەگەیشتن. بەڵام بەوحاڵەشەوە لەبەروارد لەگەڵ هەلومەرجێکدا کە ڕۆژنامەی کوردستان لە قەندیل دەردەچوو، ئیمکاناتێکی باشتر و فەزایەکی ئارامتر بۆ کارکردن هەبوو. پێوەندیمان بە شارەکانی باشوورەوە زیادی کردبوو و ئاشنای ئەزموون و زانایی نووسەران و ڕۆژنامەنووسانی هەولێر و سلێمانیش بووین. بە جورئەت دەتوانم بڵێم کە نەوەی پێش ڕاپەڕین لە باشوور خۆشەویستییەکی تایبەتیان بۆ کوردستان هەبوو. ئەمەش کاتێک بۆ من دەرکەوت کە بە بۆنەی سەدەمین ساڵی ڕۆژنامەنووسی کوردییەوە وێڕای هاوڕێی بەڕێزم مستەفا مەعرووفی بۆ دیداری ڕۆژنامەڤانی سەردانی هەولێرمان کرد و چەندین نووسەر و ڕۆژنامەنووس و مامۆستای زانکۆمان بینی کە بە گەرمییەوە بە دەممانەوە دەهاتن.

دوایین جار کە بۆ ڕێزگرتن لە یادی لە دایکبوونی کوردستان لەگەڵ نووسەران و کارگێڕانی ئینتشارات دا لە دەوری یەک کۆبووینەوە ١٣ ساڵی لێ تێپەڕیوە. ئەو کات ڕۆژنامەکە ٣٠٠ مین ژمارەی خۆی دەرکردبوو و من وەک یەکێک لە نووسەرانی ڕۆژنامەکە وێڕای کۆمەڵێک کەسی بە ئەزموون و ژمارەیەکیش هاوڕێی بە تەمەن گەنج و خاوەن توانا لە یەکێک لە ژوورەکانی قەڵای کۆیە ئێوارەیەکمان پێکەوە بردە سەر و ڕێزمان لەو یادە گرت. گۆڕانێکی جددی کە تا ئەو کات لە چۆنیەتی دەرچوون و بڵاوبوونەوەی بابەتەکاندا خۆی نیشان دابوو ئەوە بوو کە دەرفەتی وا ڕەخسابوو تا نووسەرانی وتارەکان ئیمزای خۆیان لە ژێر بابەتەکانیاندا دابنێن و ئەمەش هەنگاوێکی گەورە بوو بۆ ئەوەی بەرە بەرە تاک بتوانێ بە ناوی خۆیەوە بابەت بڵاو بکاتەوە. لاپەڕەی ئەدەبیی ڕۆژنامەکە لەگەشەکردندا بوو و خەریک بوو جێگایەکی تایبەتی بۆ خۆی دەستەبەر دەرکرد. قسەکردن لە کردنەوەی لاپەڕەیەکی ئازاد بۆ ئەوەی ڕۆژنامەکە تا دەکرێ لیبراڵتر بێت خەریکبوو دەهاتە نێو قسە وباسەکان. هۆکاری بنەڕەتی بۆ گۆڕانی پوزەتیڤ لە لاپەڕەکانی ڕۆژنامەکەدا زیاتر بۆ ئەوە دەگەڕایەوە کە ئەم ڕۆژنامەیە لە دەگۆڕێ بۆ ڕۆژنامەیەکی تا ڕادەیەک کراوە. قەڵەم بە دەستانی دوێنێ لە نووسین دەکشانەوە و نەوەیەکی نوێ خەریک بوو دەبووە نووسەری کوردستان. بە گوێرەی ئەو دۆخە فەزای دانیشتنەکانی دەستەی نووسەرانیش گۆڕانیان بە سەردا دەهات. جاران توێژێک کاریان تێدا دەکرد کە لە ڕۆژەکانی سەختی خەباتی چەکداریدا نەیان هێشتبوو ڕۆژنامەکە تووشی وەستان بێت. بەڵام ئیتر ئەم توێژە کە بە زۆری ئەندامی کومیتەی ناوەندی یا کادرەکانی سەرەوە بوون ئارام ئارام دەستەی نووسەرانیان بە جێ دەهێشت. زمانی نووسینی ڕۆژنامەکە کە جاران بە شێوەیەکی یەکدەست و بە زۆری لە ژێر کارتێکەری چەند کەسێکی دیاری نێو حزبدا بوو، ئەمجارە سەلیقەی جیاواز و جۆری داڕشتن و ئەدەبیاتی تازەتر جێگای دەگرتەوە. نەوەی خەباتی شاخ بارهاتووی هەلومەرجێک بوون کە بە تەواوی جیاواز بوو لەگەڵ ئەو هەلومەرجەی نەوەی نوێ لەگەڵیدا بارهاتبوو. لە ڕاستیدا جیاوازییەکە لەوەدا بوو کە ئەوان قاڵبووی هەلومەرجی شاخ بوون و نەوەی دوای خۆیان لە نێو ڕێکخراوە مەدەنییەکانەوە بەرەو ڕۆژنامەی کوردستان دەهاتن و بەشێکیان ئەزموونی باشیان لە دانەدەرەوەی گۆڤار و بڵاڤۆکی خوێندکاریدا هەبووە. ئەمڕۆ کوردستان شەشسەدەمین ژمارەی خۆی بڵاوکردۆتەوە. ئەوەی ئێستا لە ڕۆژنامەی کورستان دا کار دەکا – ئەگەرچی

هەڵبەت زەرفییەتەکانی ڕۆژنامەی کوردستان لە بنەڕەتدا ئەوەندە زۆر نین کە بتوانێ وەک ڕۆژنامەیەکی ئەهلی دەربکەوێ، چونکە بە هەر حاڵ زمانحاڵی حزبێکی سیاسییە، بەڵام بە حەقیقەت ئەوانەی لە ڕۆژنامەکەدا کاریان کردوە و ئێستاشی لەگەڵ بێ، لە چاو ڕۆژنامەی هەندێ حزبی دیکە گەلێک کراوەتر و بەرفراوانتر بیریان کردۆتەوە

بازاڕەکانی باشووری کوردستان دا بڵاو دەبوویەوە و لە ڕاستیدا فەزای نێوخۆیی حزب وا دەخواست کە ڕۆژنامەیەکی کراوەتر هەبێ و هاوکاتیش گرنگی ڕا و ڕوانینی شارەزایانی بواری ڕۆژنامەڤانی لە باشوور لە سەر ئێمە کاریگەر بوو و ڕۆژنامەکەی بەرەو کرانەوەی زیاتر دەبرد. دەنا ئەمیش وەک باقی ڕۆژنامە حزبییەکانی دیکە تەنیا وەک ئۆرگانی ڕەسمی حزبەکە دەمایەوە و کەمتر دەپەرژایە سەر مەجالەکانی دیکە. هەڵبەت زەرفییەتەکانی ڕۆژنامەی کوردستان لە بنەڕەتدا ئەوەندە زۆر نین کە بتوانێ وەک ڕۆژنامەیەکی ئەهلی دەربکەوێ، چونکە بە هەر حاڵ زمانحاڵی حزبێکی سیاسییە، بەڵام بە حەقیقەت ئەوانەی لە ڕۆژنامەکەدا کاریان کردوە و ئێستاشی لەگەڵ بێ، لە چاو ڕۆژنامەی هەندێ حزبی دیکە گەلێک کراوەتر و بەرفراوانتر بیریان کردۆتەوە و هەر ئەمەش وای کردوە کە ئەم ڕۆژنامەیە بەردەوام خوێنەری خۆی هەبێ.

پێموابێ لە سەروبەندی ساڵی ٢٠٠٠ دا بوو کە ئیمکانی ئەوە دابین کرا تا لە مانگدا دووجار ڕۆژنامەکە دەربچێ. ئەمە لە لایەک بۆ باشتربوونی ئیمکاناتی فەننی و تەکنیکی دەگەڕایەوە، لە لایەکی دیکەوە هەوڵی دووقاتی نووسەرانی ڕۆژنامەکە. لە ڕووی ڕەنگ و دیزانیشەوە بەرەبەرە ڕوخساری ڕۆژنامەکە جوانتر دەبوو. بیر لە سایکۆلۆژیی خوێنەر دەکرایەوە و ڕەنگ خەریک بوو دەورێکی بەرچاوی بۆ تەرخان بکرێ تا خوێنەرێکی زیاتر بەرەو لای خۆی ڕابکێشێ. ئەو وردە گۆڕانانە ئارام ئارام ڕۆژنامەی کوردستانیان لە ئۆرگانێکی تەواو حزبییەوە بە سەر دوو ڕۆژنامەی هاوناودا دابەش بووە – بەڵام بە زۆری ئەو قەڵەم بە دەستانەن کە ئاشنای فەزای چاپەمەنییە کوردییەکانن.

بۆ من کە ساڵانێک لە ئینتشاراتی حزبی دیموکراتدا کارم کردووە رابردوویەکی پڕ لە بیرەوەریم لەگەڵ هاوڕێیانی دەستەی نووسەران و کادرەکانی بەشی فەنییدا هەیە کە ڕۆژگارێکمان بە تاڵ و شیرین پێکەوە گوزەراندوە. ئەندامانی ئینتشارات وەک بنەماڵەیەک وابوون و ئێستاش هەر کات لە هەر بۆنە و موناسیبەتێکدا یەکتر دەبینییەوە دڵمان بە دیداری یەک شاد ئەبێتەوە. یادی یەک بە یەکی ئەو هاوڕێیانە بە خێر کە ساڵانێکمان بە گەرمی و ساردییەوە لەگەڵ یەک بردە سەر. فەرهاد ئەکبەری دۆست و هاوڕێی ماندوونەناس کە شەوورۆژ سەری لە نێو کتێبە مێژووییەکاندا بوو. قادر وریا کە هەمیشە بە دیققەتێکی تایبەتەوە لە پشت چاویلکەکانیەوە دێڕ بە دێڕی ڕۆژنامەکەی پێش چاپکردن دەخوێندەوە و حەوسەلەیەکی زۆری بە خەرج ئەدا تا ڕۆژنامەیەکی پوختە بێتە دەر. کاتێک خەزان دەبووە وەرزی حزب ئێمەش هەڵدەوەرین و جوانیمان نەدەما، بەڵام هەموو بەهارێک ناچاربووین سەوز بینەوە و هەمووان پێکەوە تابلۆی دیموکرات بنەخشێنین. ئارەزوو ئەکەم سەوزبوونەوەیکی دیکە بە دیموکراتەکانی دەشتی کۆیەوە ببینم و تابلۆیەکی نوێ لە جوانی و هاودەنگی بێتەوە نەخشین.

ئۆسلۆ ١٣،٠١،٢٠١٣

ڕۆژنامەی «کوردستان» لە شاخی

عەلی لالە

یەکێک لەو ڕۆژنامانەی کە ئینسان دەتوانێ وەک سەرچاوەیەک بۆ فێر بوونی زمانی کوردی کەڵکی لێوەرگرێ بەبێ موبالغە ڕۆژنامەی کوردستان زمانحاڵی حیزبی دێمۆکراتە. لەو ڕۆژنامەیە دا نووسەرانی کوردیزان‌و سیاسەتوانانی بەتوانا و ڕاستوێژ کاریان تێدا کردوە. ئەو ڕۆژنامەیە بە ئیمکاناتێکی زۆر کەم، بەڵام بە دەستەی نووسەرانێکی بەهێز و، بەشی تکنیکی‌یەکی دڵسۆز و ماندوو نەناس دەردەچوو.

دەستەی نووسەرانی ئەو ڕۆژنامەیە (کە ئەو کات مانگانە دەردەچوو)، سەرچاوەیەکی ئەوتۆیان لەبەر دەست دا نەبوو بۆ کەڵک لێوەرگرن بۆ نووسینی بابەتەکانیان. تەنیا سەرچاوەیەکی بەڕۆژ کە یارمەتیی دەستەی نووسەرانی بۆ نووسینی بابەتەکانیان دەدا «بولتن خبری» بوو. ئەو «بولتن خبری»یە دەستەیەک لە ئەندامانی حیزب لە بەشەکانی ڕادیو دەنگی کوردستان‌و ڕۆژنامەی کوردستان بە زەبت و پیادە کردنی هەواڵ‌و تەفسیرەکانی ڕادیۆ تاران، ئەمریکا، بی بی سی، فەرانسە، ئاڵمان و ... دەهاتە بەرهەم. جارو باریش هێندێک ڕۆژنامەو گۆڤار دەگەیشتنە دەستەی نووسەران کە ماوەیەکی زۆری بەسەر چاپ‌و بڵاو کرانەوەیان دا تێپەڕیبوو. بەوحاڵەش ئەگەر ئێستا بە ئارشیوی «کوردستان» دا چاوێک بخشێنین دەبینین کە چەندە بابەتەکانی ئەو ڕۆژنامەیە بەهێز و پڕنێوەرۆک و واقیعبینانە نووسراون.

ئەو ڕۆژنامەیە لە شاخ بە دەزگای دەستی و بە کەرەسەیەکی زۆر سەرەتایی تایپ و چاپ دەکرا. جاری وابوو ١٠ ڕۆژی دەخایاند تا ماددەکانی تایپ دەکران و ، ٣ تا ٤ ڕۆژی دەخایاند تاژمارەیەکی لێ تەکسیر دەکرا.

لە بەرەبەری دەرچوونی شەشسەدەمین ژمارەی «کوردستان» سوپاسی گەرمی خۆم ئاراستەی هەموو ئەو دڵسۆزانە گەلەکەمان دەکەم کە لە دەرچوون‌و بەردەوام بوونی ئەو ڕۆژنامەیە زەحمەتیان کێشاوە و ئێستاش زەحمەت دەکێشن.

«کوردستان»، بەردەوامیت ئاواتمە!

سەلاح مێهرپەروەر

بەبۆنەی تێپەڕبوونی شەست و حەوت ساڵ بەسەر دەرچوونی یەکەم ژمارەی ڕۆژنامەی کوردستان و هەروەها دەرچوونی شەششسەدەمین ژمارەی ئەو ڕۆژنامەیە لە دەورەی ئێستادا، گەرمترین پیرۆزبایی خۆم ئاراستەی ئەندامانی دەستەی نووسەرانی «کوردستان»ی ئازیز و ستافی ئەو ڕۆژنامەیە دەکەم و هیوای سەرکەوتنی

زیاتریان لە بەجێگەیاندنی پەیامی پیرۆزی «کوردستان»دا بۆ دەخوازم.

من شانازیی ئەوم پێ بڕا کە ساڵانێک لە کۆڕی هاوڕێیانی ڕۆژنامەی کوردستان، ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دیموکراتی کوردستان، لە بەشە جیاجیاکانی ڕۆژنامەیەدا کار بکەم و سەرەڕای کەمیی ئیمکانات و هێرشی بەردەوامی فڕۆکەی جەنگی و تۆپخانەکانی ڕژێمی ئێران بۆ سەر بارەگاکانی حزب لە ناوچە سنوورییەکان، ئەو ڕۆژنامەیە لە بڵاوکردنەوەی هەڵوێستی سیاسی لەسەر بارودۆخی ئێران و کوردستان و ناوچەکە و هەروەها خستنەڕووی جینایەتەکانی ڕژێمی ئێران دەرهەق بە خەڵکی ستەمدیدەی کوردستان، بەردەوام بوو.

ڕۆژنامەی کوردستان، خاوەنی زمانێکی پاراو بووە و ئێستاش لەسەر ئەو ڕێچکەیەی بەردەوامە و ئەو کەسانەی کە ڕۆژێک لە ڕۆژان لەو ڕۆژنامەیەدا کاریان کردبێت و ئەرکیان پێ سپێردرابێت، شاهیدی بۆ دروستیی ڕێنووس و پاراوبوونی زمانەکەی دەدەن. گۆڕینی شێوازی ئامادەکردنی ڕۆژنامە لە سیستەمی شاخ بۆ سەر سیستەمی کۆمپیوتەری و چاپی سەردەمیانەش، کە ئەوکات ئەو ئەرکە بە من و هاوڕێیانم لە کۆمیسیۆنی چاپەمەنی حیزب سپێردرا، توانی بە دیزاینێکی باشترەوە بگاتە دەستی خوێنەرانی. منیش لەو سۆنگەیەوە، «کوردستان» بە یەکەم فێرگەی خۆم دەزانم بۆ هاتنەناو کاری راگەیاندن و شانازیش بەوە دەکەم کە توانیمە ئەو ئەزموونە لە ساڵانی دوای کارکردنم لە «کوردستان»، لە کەناڵەکانی دیکەی راگەیاندن لە کوردستاندا پەیرەو بکەم. هیوای بەردەوامی بۆ «کوردستان»ی ئازیز دەخوازم. ئاواتمە، ئەم دەورەیەی ڕۆژنامەی کوردستان لە چل و سێیەمین ساڵی دەرچوونیدا بە شێوەی ڕۆژانە و لە خاکی نیشتمان، لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان چاپ و بڵاو بکرێتەوە.

مادح ئەحمەدی:
بێگومان یەکخستنەوەی بنەماڵەی دێموکرات و دروستکردنەوەی حیزبی دێموکرات دەتوانێ ببێتە هۆی دروستبوونی قۆناغێکی نوێ لە ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا. ئەم قۆناغەش ئەگەر دەست پێ بکا و گۆڕانکاری بە دوادا بێ، ئەوا «کوردستان»یش دەتوانێ سەردەمێکی زێڕینی دیکە دەست پێ بکاتەوە.

شوکری تەریق:
هەموو کاروباری ڕۆژنامە و ئینتیشاراتی بە چەسپ و مەقەست و دەستنووس بەڕێوە دەچوو، بەڵام ئەگەر تەمەشای ناوەڕۆک و بابەتەکانیت کردبا، لە ڕیزی ڕۆژنامە باشەکانی ئەم کاتە بوو.

«کوردستان» لە دوو قۆناغی جیاوازدا

مادح ئەحمەدی

ئەگەر بمانەوێ قسەی لە سەر ڕۆژنامەی «کوردستان» بکەین ئەوا دەبێ لە لایەنی جیاوازەوە بە شێوەیەکی ورد و بابەتیانە بچینە ناو بابەتەکەوە. ئەمەش بێگومان پێویستی بە کاتێکی تایبەت هەیە. ڕۆژنامەی کوردستان تا ئێستا بە قۆناغی جیاوازدا تێپەڕ بووە و هەوراز نشێوی زۆری بینیوە. ١١٣ ژمارەی لە سەردەمی کۆماری ١١ مانگەی کوردستاندا بڵاو کراوەتەوە، چەند ژمارەی لە تەوزیر دەرچووە و دواتر خولی نوێی ڕۆژنامەی کوردستان لە سەرەتای دەیەی ٧٠ی زایینیی سەدەی ڕابردوودا بە سەرنووسەریی د.عەبدولڕەحمانی قاسملوو لە بەغدا دەستی پێ کردوە.

ئەگەر بمانەوێ قۆناغێکی دیکەش بە مێژووی ڕۆژنامەی کوردستان زیاد بکەین ئەوا لێکترازانی ریزەکانی حیزبی دێموکرات لە ساڵی ٢٠٠٦ دا دەستپێکی قۆناغێکی نوێیە لە ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا. چونکە بە دابەشبوونی حیزبی دێموکرات ڕۆژنامەی کوردستانیش دابەش دەبێ و هەر دوو لای حیزب بە هەمان ناوەوە تا ئێستا ئەو ڕۆژنامەیە بڵاو دەکەنەوە. ئەوەی لێرەدا گرنگە، قسە کردنە لە سەر دوو قۆناغی مێژووی ڕۆژنامەی کوردستان کە یەکەمیان قۆناغی کۆمارە و دوو هەمیان خولی سێیەمی ڕۆژنامەی کوردستانە بەملا.

قۆناغی یەکەم: سەردەمی زێڕین

لە سەردەمی کۆماری ١١ مانگەی کوردستانددا ڕۆژنامەی کوردستان ١١٣ ژمارەی لێ بڵاو دەکرێتەوە. ئەم سەردەمەی ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان» خاوەن چەند تایبەتمەندییە کە کوردستان لە گەڵ قۆناغەکانی دواتری جیا دەکاتەوە. بۆیە دەکرێ ئەم قۆناغە ناو بنێین سەردەمی زێڕینی ڕۆژنامەی «کوردستان».

لە سەردەمی کۆماردا، «کوردستان» وەک ئۆرگانی فەرمیی حیزبی دێموکرات تەعبیری لە سیاسەتەکانی کۆمار و حیزبی دێموکرات کردوە. یەکێک لە خاڵە هەرە گرنگەکانی ئەم قۆناغە ئەوەیە کە ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ناو خەڵک چاپ و بڵاو دەبێتەوە، واتە لە ناو ئەو خەڵکەیدا کە لە ژێر دەسەڵاتی کۆماردا بوون و پێویست بووە ڕۆژانە ئاگاداری سیاسەتەکانی کۆمار و ڕووداوەکانی دەورووبەریان بن. لەم سۆنگەیەوە دەبینین واقیعیەتەکانی ئەو کاتی ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی کۆمار و تا ڕادەیەک ناوچەکانی دیکەی خۆرهەڵاتی کوردستان لە ڕۆژنامەی «کوردستان»دا گرنگیان پێدراوە و ڕەنگدانەوەی هەبووە. هەر ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ناو خەڵکدا برەوی هەبێ و لەو ڕێگایەوە خەڵک ئاگاداری ڕووداو و پێشهاتەکانی دەوروبەریان بن.

ئەگەر چاو لێ بکەین دەبینین یەکێک لە ئەرکەکانی هەر ئامرازێکی میدیایی ئەوەیە کە ڕاستییەکان بگوازێتەوە بۆ ناو خەڵک و لەو ڕێگایەوە کار بکاتە سەر ڕای گشتی و فۆرمی پێ بدا. ئەگەر لەم سۆنگەیەوە چاو لێ بکەین دەبینین ڕۆژنامەی «کوردستان» وەک سەرەتایەک توانیویە تا ڕادەیەک لەم بوارەدا سەرکەوتوو بێ و دەتوانین بێژین دەستپێکێکی باش بووە.

لایەنی پیشەیی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە سەردەمی کۆماردا یەکێکی دیکە لەو خاڵانەیە کە ئەگەر بە شێوەیەکی بابەتیانە کاری لە سەر بکرێ ڕەنگە دەیان وتاری زانستی هەڵ بگرێ. لە بەر گرنگیی ئەم لایەنە لێرەدا لە چەند خاڵدا کورتە ئاماژەیەک بەم لایەنە دەکەم. یەکەم: گرنگیدان بە هەواڵ و ڕووداوەکانی دەورووبەر، دووەم: هەوڵدان بۆ گواستنەوەی بۆ ناو ڕای گشتی لە زووترین کاتدا، سێیەم: گرنگیدان بە هەواڵی پێوەندیدار بە کورد و کێشەی کوردەوە لە پارچەکانی دیکەی کوردستان و شوێنەکانی دیکە، چوارم: گرنگیدان بە کۆمەڵێک چەمک وەک دێموکراسی، ئازادی، مەسەلەی ژنان و لاوان و... پێنجەم: هەوڵدان بۆ پەرەپێدان بە کاروباری ڕاگەیاندن و بڵاوکردنەوەی ئاگاداری بە نیسبەت ئەوە کە ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ئورووپا و پارچەکان و شارەکانی دیکەی کوردستان پێویستی بە هەواڵنێر هەیە.

ئەوانەی کە لە کاری میدیایی تێ بگەن دەزانن کە هەواڵ لە میدیادا گرنگییەکی تایبەتی هەیە و بناغەیە و هەروەها «کات» لە ڕاگەیاندندا زۆر گرنگە. لە لای ئەمەشدا بە گرنگیدان بە هەواڵی بە شەکانی دیکەی کوردستان و کورد لە جیهاندا یەکێکی دیکە لە بایەخەکانی ڕاگەیاندنی بە ناوی «دراوسێیەتی» لە بەرچاو گرتوە. هەروەها وەک ئەرکێکی میدیایی بە گرنگیدان بە بابەت و چەمکی جۆراوجۆر کە نموونەکانی لە سەرەوە ئاماژەیان پێدرا، گرنگی بە ڕۆشەنگەری و دروستکردنی وشیاریی جۆراوجۆر و ڕای گشتیی داوە.

ئەم چەند خاڵەی کە ئاماژەیان پێدرا، لە تایبەتمەندییەکانی میدیاییەکی پیشەیین کە ٦٧ ساڵ لەمەوبەر لە ڕۆژنامەی «کوردستان»ی سەردەمی کۆمار گرنگیی پێ دراوە. ئەمەش وەک سەرەتایەکی گرنگ و پیشەیی دەتوانین لە دەستپێکی ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا چاوی لێ بکەین.

قۆناغی دووەم: داکشان

قۆناغی دووەمی ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان» قۆناغێکە کە هەڵکشان و داکشانی زۆری تێدایە. بەڵام بە گشتی دەتوانین بێژین لەم قۆناغەدا ڕۆژنامەی «کوردستان» زۆربەی تایبەتمەندییەکانی سەردەمی زێڕینی خۆی لە دەست دەدا و زیاتر ڕوو لە داکشان دەکا. ئەم قۆناغەش لە سەرەتای دەیەی ٧٠ی زایینیی سەدەی ڕابردوودا بە دووبارە دەرکردنەوەی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە بەغدا دەست پێ دەکا. پێش هەموو شتێک لەم قۆناغەدا ڕۆژنامەی «کوردستان» وەک ئۆرگانی حیزبی دێموکرات لە ناو دڵی خەڵکی خۆرهەڵاتی کوردستاندا چاپ و بڵاو نابێتەوە و دەگوازرێتەوە بۆ تاراوگە. بەمەش سروشتییە کە ڕۆژنامەکە تا ڕادەیەکی زۆر لە خەڵک دوور دەکەوێتەوە، ئەو گرنگی و بایەخەی کە دەبێ بە هەواڵ و ڕووداوەکانی ناوخۆی خۆرهەڵاتی کوردستانی بدا زۆر کەم دەبێتەوە. بەم بۆنەوە کوردستان ناوە ناوە توانراوە لە کەناڵی نهێنی و ڕێکخستنەکانی حیزبی دێموکراتەوە چەند ژمارەیەکی کەمی بنێردرێتەوە بۆ ناو خۆرهەڵاتی کوردستان و لەوێش جگە لە کەسانێکی دیاریکراو، نەگەیشتووە بە دەستی خەڵک و کەسانی دیکە و دەستاودەست بە نهێنی خوێندراوەتەوە. هەر بۆیە ڕۆژنامەکە کاریگەری لە سەر ڕای گشتی نامنێنێ و ناتوانێ ڕای گشتی ڕێک بخا. ئەم قۆناغە تا کاتی شۆڕشی گەلانی ئێران درێژە دەکێشێ و بەو پێیەی حیزبی دێموکرات دەگەڕێتەوە و ماوەیەک لەناو خەڵکدا دەبێ چەند ژمارەیەکی لەوێ چاپ و بڵاو دەکرێتەوە. دواتر لەگەڵ گواستنەوەی بنکە و بارەگانی حیزبی دێموکرات، بنکە و بارەگای «کوردستان»یش دەگوازرێتەوە و دیسان لە تاراوگە درێژە بە ژیانی خۆی دەدا.

بەو پێیەی ژیانی ڕۆژنامەی کوردستان گرێدراوی ژیانی حیزبی دێموکرات بووە، ڕۆژنامەی «کوردستان» نەیتوانیوە لە سەر ئەو بنەما و تایبەتمەندییانەی کە لە سەردەمی کۆماردا لە سەر بنیات نرا درێژە بە تەمەنی خۆی بدا و گەشە بکا. بە تایبەتی ئەگەر لە ڕووی پیشەییەوە لەسەر ئەو بنەمایانەی کە «کوردستان» لە سەردەمی کۆماردا پێی ناسرا، گەشەی کردبایە، بێگومان ڕۆژنامەی «کوردستان» دەبوو ئێستا یەکێک لە ڕۆژنامە پرۆفیشناڵەکانی کوردستان بووایە. بەڵام بەداخەوە ژیانی سیاسیی حیزبی دێموکرات ئەو دەرەتانەی لە «کوردستان» داخستوە و بەردەوام ڕۆژنامەگەریی ئەزموونی بە سەر «کوردستان»دا زاڵ بووە. هەر بۆیە بەڕێوەبەران و نووسەرانی «کوردستان» ڕاهێنانی تایبەتیان پێ نەکراوە و هەر کەس تاڕادەیەک دەستی نووسینی هەبووە و لە چوارچێوەی سیاسەتەکانی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا توانیویەتی کار بکا، بە بێ لە بەرچاو گرتنی هیچ چەشنە مەرجێکی پیشەیی بابەتەکانی لە ڕۆژنامەی «کوردستان»دا بڵاو کراوەتەوە. دیارە ئەمە بەو مانایە نییە کە ڕەنج و تێکۆشانی ئەو کەسانەی کە لەم قۆناغەدا لە «کوردستان» کاریان کردوە لە بەرچاو نەگرین، چونکە بەردەوام بوونی «کوردستان» تا ئێستا لە سەر شانی ئەو کەسانە بووە و ئەمەش خاڵێکی پۆزەتیڤە.

هەروەک ئاماژەی پێ درا ژیانی «کوردستان» گرێدراوی ژیانی حیزبی دێموکرات بووە. هەر بۆیەش بە لێکترازانی ریزەکانی حیزبی دێموکرات لە ساڵی ٢٠٠٦دا دیسان «کوردستان» تووشی داکشان دەبێ و قۆناغێکی دیکە دەست پێ دەکا کە تا ئێستاش بەردەوامە. واتە نووسەران و بەڕێوەبەرانی ڕۆژنامەی «کوردستان» بەسەر دوو لای حیزبدا دابەش دەبن و بە یەک ناوەوە لە هەر دوو لا و لە تاراوگە و دوور لە خەڵک دەردەچێ.

بێگومان یەکخستنەوەی بنەماڵەی دێموکرات و دروستکردنەوەی حیزبی دێموکرات دەتوانێ ببێتە هۆی دروستبوونی قۆناغێکی نوێ لە ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان»دا. ئەم قۆناغەش ئەگەر دەست پێ بکا و گۆڕانکاری بە دوادا بێ، ئەوا «کوردستان»یش دەتوانێ سەردەمێکی زێڕینی دیکە دەست پێ بکاتەوە.

دێموکراسی بۆ ئێران
خودموختاری بۆ کوردستان
کوردستان
شۆرگانی
کۆمیتەی ناوەندی
حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
ژمارە ۹۱

کوردستان

لە «پەلی بێکەس»ەوە بەرەو ڕۆژنامەی «کوردستان»

شوکری تەریق

ڕێبەندانی ساڵی ١٣٦٠ ، ئێوارەیەکی درەنگ لەبەر دەرگای پەلی بێکەسی هێزی پێشەوا، ماشێنی یەکیەتیی لاوانی مەهاباد ڕایگرت. بەرپرسی یەکیەتیی لاوان دەگەڵ چەند پێشمەرگەی دیکە لە ماشینەکە هاتنە خوارێ، بە دیتنی ماشێنەکە پێشمەرگەکان دەستیان کرد بە کۆ کردنەوهی ناو ژوورەکە و خۆتوندوتوڵ کردن، میوان وەژوور کەوتن. بەرپرسی یەکیەتیی لاوان گوتی فەرموون کاک سەعید! کاک مستەفا!

ئیمە ئەوانمان نەدیتبوو، هەر بۆیە نەماندەناسین، کە دانیشتن ئەو کات بە سرتە و خۆرتەی پیشمەرگەکان زانیمان کە ئەندامانی دەفتەری سیاسین واتە شەهید کاک د. سەعید و کاک مستەفای هیجری بوون کە بۆ هێندیک کاروبار، دەبا پەلەکەی ئیمە بردبایاننە نێو شاری مەهاباد.

بە دوای هێندێک حەسانەوە، شەهید کاک سەعید ڕووی لە بەرپرسی یەکیەتیی لاوان کرد و گوتی: ئەو هەمووە لاوانە لەم پەلە کۆ بوونەوە بۆچی ئیمە هەر داوا لە کۆمیتەی شارستانی مەهاباد دەکەین کە هێندیک لاومان بۆ کاروباری ئینتشاراتی پێویستە ئەدی بۆ وەڵاممان نییە ئەوە نییە ئەو هەمووە لاوەمان هەیە .

زۆری پێنەچوو کە کۆمیتەی شارستانی مەهاباد نامەیەکی بۆ لکی ئیمە نارد کە دەبێ ئەمن بۆ کاری و باری ئینتیشاراتی بنیردرێم بۆ دەفتەری سیاسی. ئەو کات لە نێو پێشمەرگەکانی هێزی پێشەوا بە دەفتەری سیاسیان دەگوت « سەرێ « . هەر کەس کاری بە دەفتەری سیاسی نەبا، یان بانگ نەکرابا ئیزنی نەبوو بۆ لای دەفتەری سیاسی بچی. هاوڕێیەکی خۆم کە ئەو کات پەیکی نێوان دەفتەری سیاسی و هاورێیانی حیزبی کە لە تاران بوو ، هەمیشە لە لای ئیمە ڕاهاتوچۆی دەکرد، پێمگوت ئەگەر لە سەفەررا هاتیەوە ئەمنیش دەگەڵت دیم، نامەم پێیە کە بێم بۆ دەفتەری سیاسی .

ڕۆژی ٢٠ سەرماوەزی ١٣٦٠ی هەتاوی لە گۆندی ئامێد بەرەو « سەرێ» وەڕێ کەوتین. لەبەر بەفری زۆر کە لەم زستانەدا بارییبوو لە قاوەخانەی کاوڵان را بە پێیان وەڕێ کەوتین. لای ئێوارێ گەیشتین. بە دوای هێندیک لێپرسین و تەلەفونکردن ئیزنیان دام بچمە میوانخانەی دەفتەر، وەختی نانخواردنی شەوێ بوو،کە دەهاتم بچمە ناو ژۆری سالۆنەکە لەبەر دەرگای میوانخانەکە چاوم بە کەوش (پێڵاو)ی یەکرەنگ کەوتن کە دەگوت کوولەکە تەمبەڵەن لەسەر یەکیان داناون، بۆ من شتیکی سەیر بوو، ئەو کەوشە نایلۆنە یەکرەنگە ، لە ناو پیشمەرگەکان ئەم جۆرە کەوسانە هەر باو نەبوون ، هەر کە وەژوور کەوتم، بەخۆم گوت کۆڕە خۆ ئەوە هەموو بەرپرسانی ئەم حیزبە لیرە کۆبوونەوە. لەپر چاوم بە هینديک دوست و ئاشنای خۆم کەوت کە قەت فکرم نەدەکرد ئەوانە لیرە بن. ئەوەش دەبی بلیم نان و شیریژیان هەبوو، کە بەراستی بۆ خواردن نەدەبوو. بەدوای نان خواردن دەگەڵ کارگێڕانی رادیووئینتیشارات چوومە، ژۆری ئەوان کە بەراستی بەغەیری وەتاغ وەک هەموو شتیک دەچوو، کە هەم

ل ١٧

ناسر ئیرانپوور:
ئەم کۆمارە تەنانەت کاریگەری کردە سەر پارچەکانی دیکەش، چونکی لە راستیدا هەموو بزووتنەوەی کورد لە هەر چوارپارچە لە زۆر بوارەوە خۆی بە میراتگر و قەرزباری ئەم کۆمارە دەزانێ.

شوکری تەریق:
دەگەڵ هەموو گیروگرفتیکی ئاڵوگۆڕی جێگا و نەبوونی کەرەسە و سەرقاڵی نووسەرانی دەگەڵ شەڕێکی نابەرامبەر و دژی کۆماری ئیسلامی بەردەوام بوون و تیدەکۆشان بەوەخت و لە کاتی خۆیدا رۆژنامەی کوردستان بگاتە دەستی خوێنەرانی

مەشخەڵی کۆماری کوردستان ناکوژێتەوە

وەرگێران لە فارسییەوە: تەها رەحیمی

ناسر ئێرانپوور

کۆماری کوردستان لە درێژخایەندا بوو بە مەشخەڵی پڕشەنگدار لە دڵی نەتەوەی کورددا و، بوو بە سەرچەشنێک بۆ خەبات و هێمایەک بۆ نەتەوەیەکی حاشالێکراو.

لە وتووێژێکدا کە لەگەڵ بەڕێز ئارەش لوڕستانی کە لە کەناڵی ئاسمانیی کوردکاناڵ، زەمانحاڵی حیزبی دێموکرات، بە بۆنەی ساڵرۆژی دامەزرانی کۆماری کوردستانەوە هەمبوو، پرسیارم لێکرا کە گۆڕینی ناوی «کۆماری کوردستان» بۆ «کۆماری مهاباد» چ پارادۆکسێکی لەگەڵ راستییە مێژووییەکانی نەتەوەی کورددا هەیە؟ هەروەها پرسیار کرا کە «ئەو کۆمارە چ کاریگەرییەکی دانایە سەر نەوەکانی دواتر؟»

کە من بەم شێوەیە وەڵامم دایەوە:

«رەنگە دارشتنی ئەم پرسیارە بەم جۆرە دروست نەبێ، چونکی ناوێک نەگۆڕاوە و ناشتوانێ بگۆڕدرێ. دەتوانین مێژوو و راستییە مێژووییەکان بە دڵی خۆمان بگۆڕین، بەڵام بە دڵی خۆمان – هەر ویست و ئیرادەیەکیش لە پشت ئەو گۆڕینە بێ- بۆمان ناگۆڕدرێ، چونکی رووداوێک رووی داوە. هەر چۆنێک بێ ناوی ئەو کۆمارە بە فەرمی «کۆماری کوردستان» بووە و بە «کۆماری کوردستان»یش دەمێنێتەوە. بەڵام ئەو کەسانەی بە کۆماری مەهابادی ناو دەبەن دوو دەستەن:

دەستەیەک کە تەنیا بۆ دیاریکردن و نیشاندانی ناونیشانی دروستی شوێنی دامەزرانی بە «کۆماری مهاباد»ی ناو دێنن، چونکی دەشزانن کوردستان زۆر لەوە گەورەترە و وڵات و ناوچەیەکی زۆر گەورەتر و بەرینتر لە خۆ دەگرێ؛ کە کۆماری کوردستان هەموویانی نەگرتۆتەوە. لەم روانگەیەوە کێشەمان نییە. خۆشم، نەک وەک ناوی تایبەت، بەڵکوو بە پێی خۆشەویستیم بۆ ئەو کۆمارە و هەروەها بەهۆی ئەوەی کە ناوی مهابادم وەک قەڵایەکی پۆڵایین و خەباتگێڕ لەبەرانبەر سەرەڕۆیی دا خۆش دەوێ، زۆر جاران بە «کۆماری مەهاباد» م ناو هێناوە. هەروەک چۆن دەڵێین «حکوومەتی تاران»، «حکوومەتی ئانکارا» و (تەنانەت بە بێ ئەوەی «حکوومەت» یش بوترێ)، «پاریس»، «واشنگتۆن»، «لەندەن» و ..) هتد، ئەویش بە بێ ئەوەی ناوی تایبەت یا چەمک و دەستەواژەی حقووقی تایبەت بن یا واتایەکی تێکەڵ بە سووکایەتی و بێڕیزی بگەیەنن.

بەڵام دەستەکەی دیکە بە ئانقەست و بۆ چکۆڵە کردنەوەی کۆمار لە بواری پانتایی جوگرافیایی و کەم کردنەوەی رەهەندە سیاسییەکەی بە «کۆماری مەهاباد»ی ناو دەبەن. ئەوانە کێشەیان لەگەڵ ئەسڵی پرسەکە هەیە، جا ئێستا چ «کۆماری مەهاباد» بێ و یان «کۆماری کوردستان».

بۆ ئاگاداریی ئەم دەستەیە دەبێ بڵێم کۆماری کوردستانی دامەزراو لە مەهاباد، لە بواری جوگرافیاییەوە هەر مەهابادی نەگرتۆتەوە، لە بواری کادری سیاسییەوە تەنانەت کوردستانی ئێرانیشی تێپەڕاندوە و لە بواری ئاسۆی سیاسییەوە رێژەی کوردستانی بوونەکەی زۆر زیاتر لە ئێرانیبوونی ئەو حکوومەتانەی کە پێیان دەڵێن «ئێرانی». راستە، تەشکیلاتی ئیداریی ئەو کۆمارە لە سەقز تێنەپەڕی کە ئەمەش هۆکاری جۆراوجۆری هەیە. بەڵام ئەمە بە هیچ جۆرێک نیشانەی ئەوە نییە کە ئەم کۆمارە هی کوردەکانی پارێزگای ئیلام و کرماشان و سنە (کوردستان) نەبووە.

منێک لە ئەڵمان کە ٥ هەزار کیلۆمیتر لە کوردستانی ئێرانەوە دوورە، دەتوانم پارتێکی سیاسی پێک بێنم و، حیزبەکەم نەک هەر بە کوردستانی بە ئێرانییش بزانم. بۆچی؟ چونکی بەرنامە و ئاسۆی سیاسیم بۆ ئەو وڵاتەیە. دوایی ئەوە بۆ مەگەر کەممان دیوە کە چوار کەس بە شێوەیەکی شاراوە بۆ وێنە لە تاران لێک کۆبوونەتەوە و رێکخراوێکیان پێکهێناوە و ئەو رێکخراوەشیان بۆ هەموو ئێران بووە، کەچی هیچ نوێنەرێکیش لە ناوچەکانی دیکەی ئێران تێیدا ئەندام نەبوون؟ ئایا ئەم کارە لە خۆی دا کێشەی لەسەرە؟ ئەرێ دەکرێ رێکخراوێکی سیاسی کە تەنانەت، ژنێکیش لە کادری رێبەرییەکەی دا نییە بە هی ژنانی نەزانین؟ یان ئەوەی حکوومەتێک لە خۆراسان پێک دێ بۆ وێنەی هی منی مەهابادییشە، بەڵام حکوومەتێک لە مەهاباد دادەمەزرێ هی کرماشانییەک نییە؟!

دەزانین کۆماری کوردستان لە خۆڕاو و بە بێ هۆکار دانەمەزرا، بەڵکوو ئاکامی بزووتنەوەیەکی هزری و سیاسی و رزگاریخوازی نەتەوەیی بوو. ئەم چەشنە بزووتنەوانە زۆر بە دەگمەن لە هەموو ئەو ناوچانەی کە بە هی خۆیانی دەزانن بە یەک ئەندازە خاوەن پلە و پێگەی کۆمەڵایەتین. کە ئەمە لە بارەی بزووتنەوەی مەشرووتە و هەر وەها بزووتنەوەی سەوزی ئێستا بە راست دەرچووە. کە ئەمەی دواییینیان تەنانەت لە چەند شار تێنەپەڕی. ئەرێ لەبەر ئەمە دەتوانین لە ئیعتیباری ئێرانی بوونەکەی کەم کەینەوە، کەچی لە زیاتر لە سەدا لە نەوەدی شارەکانی ئێران تەنانەت وەک پشتیوانییش هیچمان لێ نەدیتن.؟!

هەر وەک چۆن وشیاریی چینایەتی لە لای هەموو کریکاران وەک یەک نییە، یان وشیاریی رەگەزی لای هەموو ژنانی وڵاتێک هاوسان نییە، ئەمە لە بارەی وشیاریی سیاسی و نەتەوەیی خەڵکی ناوچەیەکیشەوە دروستە. بە هەر حاڵ پێکهاتنی حکوومەتەکان زیاتر بە بێ رابردووی عەینی و مێژوویی روو نادەنکە ئەم زەمینانە لە هەموو ناوچەکانی وڵاتی پێوەندیداردا وەک یەک نییە.

کەواتە بە پێی هیچ مەنتقێک ناتوانین کۆماری کوردستان بە حکوومەتی ناکوردی و تەنیا مەهاباد بزانین،هەر لە بەر ئەوەی ناوەندی دامەزرانەکەی بە هۆی بەرزبوونی وشیاریی سیاسی و نەتەوەیی ئەو وڵاتە، مەهاباد بووە.

ئەم کۆمارە تەنانەت کاریگەری کردە سەر پارچەکانی دیکەش، چونکی لە راستیدا هەموو بزووتنەوەی کورد لە هەر چوارپارچە لە زۆر بوارەوە خۆی بە میراتگر و قەرزباری ئەم کۆمارە دەزانێ.

ماوەیەکی زۆرە هەموو پارت و رێکخراوەکانی کوردستانی ئێران و عێراق و تورکیە و سووریە هەمان دروشمی ستراتیژیکی کۆماری کوردستان، واتە دامەزراندنی حکوومەتی نەتەوەیی لە سەر خاکی نیشتمانیان هێناوەتە گۆڕێ. ئەو شوێنەی لێیەوە سەرچاوەیان گرتوە کۆماری کوردستانە و نیازیشیان هەر هەمەن کۆمارە، جا ناوەکەی «حکوومەتی ئەیالەتی» بێ، «حکوومەتی فیدراڵ»، «حکوومەتی هەرێم»، «حکوومەتی خودموختار» بێ، لە راستیدا جیاوازییەی جەوهەری تێدا نییە.

ئێستاش ماوەیەکە بەرە بەرە دروشمی کۆماری کوردستان و حکوومەتی ئازەربایجان دەبێ بە بەرنامەی سیاسیی پارتە ئێرانییەکان. ئەو کاتەی پیشەوەری و قازی محەمەد باسیان لە فیدراڵیزم و گەیشتن بە مافی نەتەوەیی لە چوارچێوەی ئێراندا دەکرد، بەشێک لەو وڵاتە فیدراڵیستییانەی ئەمڕۆکە فدراتیڤ نەبوون. ئەو دوو حکوومەتە زۆر لە سەردەمی خۆیان لە پێشتر بوون کە سیاسییە ناوەندگەراکان تێی نەدەگەیشتن و هێشتاش لێی تێ ناگەن. تەنیا ئەو دوو حکوومەتە بوون کە بە ئارمانجەکانی شۆڕشی مەشرووتە وەفادار مانەوە و لەم پێوەندییەشدا داوای جێبەجێ بوونی نێوەڕۆکی قانوونە ئەیالەتی و ناوچەییەکانیان دەکرد.

بە هەر حاڵ کۆماری کوردستان سەرەڕای ئەوەی کە بە شێوەی فیزیکی لە لایەن فاشیزم و شۆڤێنیزمی نێوخۆییەوە رووخا لە درێژخایەندا بوو بە مەشخەڵێکی پڕشەنگدار لە دڵی نەتەوەی کورددا، بوو بە سەرچەشنێکی خەبات و هێمایەک بۆ شۆڕشی گەلێکی حاشالێکراو. کۆماری کوردستان بوو بە دامەزراوێکی سیاسی – نەتەوەیی هاوچەرخی کورد، ئەویش نەک لە سەر بنەمای کەسێک و تاکەکەسێک، وەک ئەوەی لە ئێراندا باو بوو، بەڵکوو لە سەر بنەمای ئیرادەی گشتی و بۆ یەکەمین جار بە هیممەت و هەوڵ و تێکۆشانی پارتێک بە پێی بەرنامەیەکی پێشکەوتوو.

ئەو کۆمارە نیشانی داین نەک هەر دەتوانین، بەڵکوو خۆمان دەبێ خاوەن حکوومەتێکی نەتەوەیی بین، تا میکانیزمێک بۆ پاراستنی گەلی کورد لە بەرامبەر ژینۆسایدی فەرهەنگی، سڕینەوەی فیزیکی و حاشا لێکردنی پێک بێنین. کۆماری کوردستان دژکردوەیەکی ئاشکرا و راشکاوانە بوو بە پرۆژەی «نەتەوەسازی»ی دەوڵەتی، ئاسیمیلاسیۆنی فەرهەنگی، مافخوراویی سیاسی و داگیرکاری و چەوساندنەوە ئابوورییەکەی. کۆماری کوردستان دیارترین نیشانەی وشیاریی سیاسی و نەتەوەیی و بەڵگەیەکی دیکەی کورد بوون، بوو. نەسلەکانی دیکەش ورەیان پێی بەرز بۆوە و هێما و سومبولەکانیان بە هێما و سومبولی خۆیان زانی؛ لە هێزی پێشمەرگەوە بگرە تا ئاڵا و سروودی نەتەوەیی ئەی رەقیب و پێکهێنانی حکوومەتی ناوچەیی. کە ئەمەش هەمەن ئارمانج و ویستی سیاسی ئەو کۆمارە، واتە پێکهێنانی سترەکتۆرێکی سیاسی لە وڵاتدا بۆ نەهێشتنی ستەمی نەتەوەیی و گەیشتن بە سەروەریی نەتەوەییش دەگرێتەوە.

ئەرێ ئەگەر خەڵکی کوردستان، نەک هەر کوردستانی ئێران، ئەو کۆمارەیان بە بزووتنەوەی شارێکی بچووک و پرۆژەیەک زانیبا، کە هی خۆیان نییە، بەم قوولییە و بەم هەستەوە خۆشیان دەویست کە نەک هەر بە هێمای خۆیانی بزانن، بەڵکو هەموو ساڵێ وەک رۆژێکی نەتەوەیی رێزی لێ بگرن و یادی لێ بکەنەوە؟! رەنگە قازی محەمەد خۆشی پێی وانەبووبێ ئەو ئاڵایەی هەڵیکردوە سنوورەکان تێدەپەڕێنێ و حەفتا ساڵ دواتر لە شارەکانی عێراق و تورکیە و سوریاوە لە لایەن خەڵکی کوردستانەوە بشەکێتەوە.

رۆژێک لە سمینارێک لە ئاڵمان تووشی سەرۆکی یەکێک لە زانکۆکانی کوردستانی عێراق بووم. هەر کە زانی لە مەهابادەدوە هاتووم، وتی»هەر موسڵمانێکی بەدین لە سەریەتی لانیکەم جارێک مەکە و مەدینە زیارەت بکا و پەیمانی خۆی دەگەڵ خودا نوێ بکاتەوە. بەڵام من دەڵێم هەر کوردێکی سیاسی و وشیار لە سەرێتی لە ژیانی دا لانیکەم جارێک بچێتە مەهاباد و پەیمانی خۆی لەو شارەی یەکەم کۆماری کوردی لێ دامەزرا نوێ بکاتەوە. منیش تا ئێستا نەک جارێک بەڵکوو چەند جار چوومەتە ئەو مەیدانەی کۆماری لێ راگەیەنراو پەیمانی خۆم لەگەڵ نوێ کردۆتەوە». بۆیە دەڵێم ئەو کۆمارە نەک هی مەهابادییەکان و شارەکانی دەوروبەر، نەک هی کوردستانی ئێران، بەڵکوو هەموو کوردستانە.

من هێندێکیش بەولاوەتر دەڕۆم و دەڵێم کۆماری کوردستان و حکوومەتی ئازەربایجان هی هەموو بزووتنەوەی ئازادیخوازی و یەکسانیخوازی و دیمۆکراتیکی ئێرانە و قازی محەمەد و پیشەوەری نەک هەر رێبوارانی رێی ئازادی ئەو دوو نەتەوەیە بەڵکوو هەموو ئێرانن. یادیان بەرز و پیرۆز و رێگەیان پڕ رێبوار بێ.

رەنگە قازی محەمەد خۆشی پێی وانەبووبێ ئەو ئاڵایەی هەڵیکردوە سنوورەکان تێدەپەڕێنێ و حەفتا ساڵ دواتر لە شارەکانی عێراق و تورکیە و سوریاوە لە لایەن خەڵکی کوردستانەوە بشەکێتەوە.

درێژەی:

لە «پەلی بێکەس»ەوە بەرەو رۆژنامەی «کوردستان»

ژۆری کار، خەوتن و حەسانەوە بوو.

بەیانی شەهید کاک د.سەعید وەژۆر کەوت ئەو کات بەرپرسی رادیۆ وئینتیشارات بوو، گوتی باشە کورەکان دەناسی؟ باشە دەزگاکانت دیوە؟ گوتم نا، رووی دەکورەکان کرد گوتی ئەە بۆ نیشانتان نەداوە ، ئەمن وەمزانی ئێستا دەمبەنە ژۆری چاپخانە کەچی لەسەر مێزیکی ژنگاوی ماشینیکی تەکسیرو دوو دانە تایپی شکاویان پینیشان دام هەر پیم سەیر بوو.

ئەمیش وەک ئەوانی دیکە دەستم بەکار لە بەشی رۆژنامەی کوردستاندا کرد، دەبێ ئەوە بلێم لە لە باری تکنیکی چاپەمەنییەوە یەکجار لاوازو دواکەوتوو بووین، هەموو کاروباری رۆژنامە و ئینتیشاراتی بە چەسپ و مەقەست و دەستنووس بەڕێوە دەچوو، بەڵام ئەگەر تەمەشای ناوەرۆک و بابەتەکانیت کردبا، لە ریزی رۆژنامە باشەکانی ئەم کاتە بوو، هەروەها خاوەنی زۆر نووسەری بەتوانا و بە ناوبانگی حیزبەکەمان و هەروەها دەتوانم بلێم نووسەرانی رۆژهەلات بابەتیان بۆ دەنووسی بۆ وینە: شەهید کاک دوکتور قاسملوو، شەهید کاک دوکتور سەعید، بەریز ماموستا عبدالله حەسەن زادە، بەریز کاک مستەفا شلماشی ، بەریز کاک فتاح کاویان ، بەریز و نەمر کاک تەها عەتیقی، بەریز کاک بێهروز کوردپوور و زۆر هاورێی دیکەش .

دەتوانم بلیم دەگەڵ هەموو گیروگرفتیکی ئالوگۆڕی جێگا و نەبوونی کەرەسە و سەرقاڵی نووسەرانی دەگەڵ شەرێکی نابەرامبەر و دژی کۆماری ئیسلامی بەردەوام بوون و تیدەکۆشان بەوەخت و لە کاتی خۆیدا رۆژنامەی کوردستان بگاتە دەستی خوێنەرانی .

ئێستا کە رۆژنامەی ژمارە ٦٠٠ی کوردستان ئامادە دەکرێ و بلاودەکریتەوە، دەستخۆشی و پیرۆزبایی لە هەموو کارگێرانی و هاوکارانی ئەم رۆژنامەیە دەکەم، ئاواتەخوازم رۆژێک بێ رۆژنامەی کوردستان دیسان لە کوردستانی ئازاد و سەربەخۆ بگاتە ئۆگرانی رۆژنامەی کوردستان .

18

کوردستان

ژمارەی تایبەت

ژمارە: ٦٠٠
٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١
١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

مستەفا مەعروفی:
ئەگەر زمانێک لەگەڵ بەرەوپێشچوونی کۆمەڵ نەچێتە پێش و پێی نەنووسرێ تەریک دەبێتەوە وردە وردە دەفەوتێ. زمانی کوردی لەم بارەیەوە قەرزداری ڕەوتی ڕۆژنامەنووسیی کوردیە

حەسەنی قازی:
ڕۆژنامەی «کوردستان» کە بە پێی یاداشتی سەرنووسەرەکەی، ڕەحیمی قازی لە ساڵی ١٩٤٧ تا ساڵی ١٩٦٣واتە بۆ ماوەی ١٦ ساڵ، پتر لە ١٣٠٠ ژمارەی لێ بڵاو بووەتەوە.

« کوردستان»و گەشەی زمان

مستەفا مەعروفی

نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە مافی خوێندن‌و پەرەپێدانی زمان‌و فەرهەنگی خۆی کە مافێکی سروشتی‌و ئینسانییە بێ بەشە. ئەگەر شاعیران، ڕووناکبیران‌و خوێندەوارانی کوردو ڕێکخراو و ئەحزابی سیاسی لەم یەک دوو سەدەیەی ڕابردوودا بەرهەمەکانیان بە زمانی کوردی نەخستبایە سەر کاغەز ڕەنگ بوو لە ژێر تەوژمی ئاسیمیلاسیۆنیی نەتەوەباڵا دەستەکانی دەوروبەر ئەم زمانە بەم جۆرە نەدەبوو کە ئێستا هەیە.

لە ئێراندا دەسەڵاتداران‌و نەتەوەی باڵادەست تەنیا زمانی فارسی بە زمانی ڕەسمی دەناسن و هەر ئەو زمانەش دەرفەتی خوێندن و فێرکرانی هەیە و هەموو مەسەلە سیاسی، ئابووری، فەرهەنگی و کۆمەڵایەتییەکان بەم زمانە بەیان دەکرێن. ئەم ڕەوتە لە ماوەی چەندین دەیەدا ئەو گومانەی بۆ ئێرانییەکان بە گشتی و نەتەوەی فارس بە تایبەتی پێک هێناوە کە تەنیا زمانی فارسی دەرەقەتی ئەم بوارانە دێ و زمانەکانی دیکە لە توانایان دا نیە ببنە زمانی ئەدەبی و سیاسی و لە بواری پەروەردە دا بەکار بێن. لەوەش ناخۆشتر ئەوەیە کە ئەم ڕەوتە باوەڕ بەخۆبوونیان لە بەشێک لە ڕۆلەکانی خودی نەتەوەی کوردیش دا یان خنکاندوە، یان لاواز کردوە. بەڵام ئەگەر سەیرێکی ڕەوتی دەرچوونی «کوردستان» بە تایبەتی و ڕۆژنامەنووسیی کوردی بەگشتی بکەین، پێچەوانەی ئەو بۆچوونە هەڵەیەمان بۆ دەردەکەوێ.

دیارە بەر لە دەرچوونی یەکەم ژمارەی « کوردستان « ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ٢٠ی بەفرانباری ١٣٢٤دا لە مەهاباد،کورد ئەزموونی ڕۆژنامەنووسیی هەیە. لە دەرچوونی یەکەم ڕۆژنامەی کوردی لە ٢٨ی ئاوریلی ١٨٩٨دا لە قاهیرە (کردستان) تا یەکەم ژمارەی « کوردستان « لە مەهاباد، گەلێک گۆڤارو ڕۆژنامەی دیکەی کوردی بڵاو بوونەوە کە بێگومان « کوردستان « کەڵکی لەو ئەزموونانە وەرگرتوە.

« کوردستان « هەم لە باری ماوەی دەرچوونی و هەم لەم بارەیەوە کە زمانحاڵی حیزب و حکوومەتی کوردی بووە لە ڕووی زمانەوە ئاوڕی لە گەلێک بوارو گەلێک مەسەلە داوەتەوە کە لە زمان‌و زمانی نووسینی کوردی‌دا پێشتر جێگای باس نەبوون یان کەمتر باسیان کراوە. هەر بۆیە ئەو بابەت و مەسەلە جۆراوجۆرانە کاریان کردۆتە سەر زمان و گۆڕان و بەرەوپێشبردنێکی زۆریان لە زمانی کوردیدا پێک هێناوە، بە جۆرێک کە درێژەکێشانی ئەم ڕەوتە وای لە زمانی کوردی کردوە کە تا ڕادەیەکی زۆر بتوانێ ببێتە زمانێک کە لە هەموو بوارە زانستی وفەرهەنگییەکان دا ئەو ئەرکانە بەجێ بگەیەنێ کە هەموو زمانانی زیندوو بە جێی دەگەیەنن.

زانستی زمان ئەوەی روون کردۆتەوە کە هەموو زمانێک لە حاڵی گۆڕان دایە. بە پێی پێشکەوتنی کۆمەڵ‌و پەیدا بوونی دیاردە وکەرەستەی نوێ، زمانیش پێش دەکەوێ و وشە و دەربڕینی نوێ بۆ ئەو دیاردە و کەرەستە نوێیانە دادەنێ و بەم جۆرە زمان دەگۆڕێ و لە هەموو سەردەمێک دا وەڵامدەر دەبێ. ئەگەر زمانێک لەگەڵ بەرەوپێشچوونی کۆمەڵ نەچێتە پێش و پێی نەنووسرێ تەریک دەبێتەوە وردە وردە دەفەوتێ. زمانی کوردی لەم بارەیەوە قەرزداری

ڕەوتی ڕۆژنامەنووسیی کوردیە، بە تایبەتی ڕۆژنامەی « کوردستان « لەم بارەوەیەوە لە ئاسمانی تاریک و تنووکی کوردستاندا یەکێک لە ئەستێرە هەرە درەوشاوەکانی زمانی کوردی لەوسەردەمە دابووە.

ئەو بۆچوونە کە گۆیا زمانێک ناتەواوە و توانای بەیان و دەربڕینی لە هەموو بوارو بابەتەکاندا نییە، بۆچوونێکی نازانستی و بێ بنەمایە و زانستی زمان بە تەواوی ڕەتی دەکاتەوە. زانستی زمان ئەوەی روون کردۆتەوە کە زمانێک نییە لە زمانێکی دیکە چاکترو زمانێک لە زمانێکی دیکە خۆشترو، زمانێک لە زمانێکی دیکە شیرینتر بێ. هەموو زمانەکان ئەرکیان وەک یەکە و هەموویان خاوەنی تایبەتمەندیی وەک یەکن و هەموویان هەنگاو بەهەنگاو لەگەڵ گەشەکردنی کۆمەڵ گەشە دەکەن. ئەو گەشەکردنەش بەچوار ڕێگای سەرەکی دا ڕوو دەدا. با بزانین نموونەی ئەم گەشە کردنە لە ڕۆژنامەی « کوردستان» ی سەردەمی کۆماری کوردستاندا چۆنە :

١ ـ یەکێک لە ڕێگاکانی گەشەکردن و فراوانبوونی زمان ئەوەیە کە زمان بە پێی ڕێزمانی خۆی وشە و زاراوە بۆ بابەتی نوێ و دیاردەی نوێ دادەنێ. بە زیاد کردنی پێشگر یان پاشگرێک بە وشەیەکی دیکە، یان لێکدانی دوو وشە، وشەی نوێ دروست دەبێ کە پێشتر بەو شێوەیە نەبووە. بۆ وێنە لە ژمارەکانی ١٢، ١٧، ١٩، ٢٠و ٢٣دا به فەرمانی پێشەوا قازی محەممەد دەیان وشە بە تایبەتی لە بواری نیزامی دا بە زمان کوردی دانراون کە توناو زەرفیەتی زمانیی کوردییان لەم بوانەدا بردۆتە سەر:

ژمارەی ڕۆژنامە	وشەی کوردی	وشەی بێگانە
١٢	زانست	علم
١٩	شەقامەڕێ	شوسە
«	شاروکە	قصبە
٢٠	بەرگێڕەوە	مانع
٢٣	نیشانەدار	درجەدار

٢ ـ زمانێک وشە یان زاراوەیەک لە زمانێکی دیکە (کە بە زۆری زمانی دراوسێیە) وەردەگێڕێ و بەرامبەرەکەی لە زمانی خۆی‌دا بۆ دادەنێ و فەرهەنگی وشەو زاراوەی زمانەنەکەی پێ دەوڵەمەند دەکا. بۆ نموونە لە ڕۆژنانەی « کوردستان» دا ئەم دیاردەیە بەدی دەکرێ:

ژمارەی ڕۆژنامە	وشەی کوردی	وەرگێڕدراوی وشەی سەرچاوە
١٢	سەرپۆل	سرهنگ
١٧	تووشهاتی هەردی	عوارض زمینی
١٩	عەرابە ڕێ	ارابە رو
١٩	خاکرێژ	خاکریز
٢٠	پاڵگە	تکیەگاە
٢٠	ڕوانگە	دیدگاە

٣ ـ زمان وشە و زاراوە لە زمانانی دیکە وەردەگرێ. هیچ زمانێک نییە کە هەموو وشەو زاراوەکانی ئی خۆی بن و هیچ وشەیەکی لە زمانێکی دیکە وەرنەگرتبێ. لە رووی زانستییەوە زمانێک ئەگەر وشە و کەرەستەی زمانی لە زمانێکی دیکە وەرنەگرێ ئەو زمانە تەریک دەکەوێتەوە. بە تایبەتی لە سەردەمی ئەمڕۆدا کە نەتەوەکانی جیهان لە پێوەندییەکی بەردەوام‌و خێرا و بەربڵاو دان و ئاڵوویری بازرگانی زۆرە، گەلێک وشەو زاراوە بە هەموو جیهاندا بڵاو دەبنەوە و دەچنە نێو زمانانی میللەتانەوە. لە ڕۆژنامەی « کوردستان» دا ئەم دیارەدەیە گەلێک بەرچاو دەکەوێ. جاری وایە لە ڕادەی ئاسایی دەرچووە. پێویستە بگوترێ لە وەرگرتنی وشەی بێگانەش دا دەبێ سنوور هەبێ و کاتێک زمانەکە بۆخۆی وشەی هەیە یان دەتوانێ وشە دروست بکا، پێویست ناکا زۆر پەنا ببرێتە بەر هێنانی وشەی بێگانە.

«کوردستان»ی سەردەمی کۆمار لە چاو ئێستا وشەی بێگانەی زۆر تێدایە. بە تایبەتی وشەی عەرەبی‌و فارسی. وشەی لاتینیی زۆر کەم تێدایە، هێندێک وشەی وەک: دیموکراسی، دیموکرات. سوسیالیزم، شیلینگ (ڕێزگرتنی نیزامی) ، ناوی مانگەکان بەلاتینی : ئاوریل، ژانویە، مارس... هتد لە سەر کلێشەی هێندێک لە ژمارەکانی هەن، بەڵام وشەی فارسی‌و عەرەبی یەکجار زۆرن:

« کورد تنها میللەتیکە کە رسوم آداب باستان و شعائر میللی‌و خصایصی ذاتی خوی لەدەست نداوە...»

٤ ـ زمان وشەیەک یان زاراویەک کە بۆ بوارێکی بەرتەسک لە کۆندا بەکار هاتوە لە بوارێکی نوێترو بەرفرەوانتردا دا بەکار دێ. بۆ وێنە لە زمانی ئینگلیسی‌دا وشەی (mouse) کە بۆ ناوی گیانلبەر بەکار دێ، ئەمڕۆ گوازراوەتەوە بۆ بواری تیکنۆلۆژی لە کامپیۆتێردا.

« کوردستان « هەم لە باری ماوەی دەرچوونی و هەم لەم بارەیەوە کە زمانحاڵی حیزب و حکوومەتی کوردی بووە لە رووی زمانەوە ئاوڕی لە گەلێک بوارو گەلێک مەسەلە داوەتەوە کە لە زمان‌و زمانی نووسینی کوردی‌دا پێشتر جێگای باس نەبوون یان کەمتر باسیان کراوە.

ژمارە	وشە	بواری بەرتەسک یان کۆن	بواری نوێ یان بۆ مەبەستێکی دیکە
١٢	پێشمەرگە	پیاوی ئازاو لەخۆبردوو	سەربازی‌و فیداکاری کورد
«	هێز	تین‌و تاو	لەشکرو ژمارەیەکی زۆر لە چەکدار (سوپا)
«	پۆل	چەن دانە لەهەر جۆرێک	بۆ دەستەیەک لە هێزی پێشمەرگە
«	لک	بەشێک لە دار	بۆ دەستەیەکی فرەوانتر لە پۆل

باسی گەشەی زمان لە ڕۆژنامەی «کوردستان» دا لێکۆڵینەوەی تێر و تەسەل هەڵ دەگرێ،بەڵام من، لەم دەرفەتە دا کە بە بۆنەی بڵاوبوونەوەی شەشسەدەمین ژمارەی دەورەی ئێستای» کوردستان»، بۆم پێک هاتوە، بەوەندە قەناعەت دەکەم. هیوادارم خۆم یا کەسانی دیکە بتوانین لەم بارەیەوە، شتی شایانی ئەم ڕۆژنامەیە بنووسین.

«کوردستان»ی چاپی باکۆ

ئامادە کردنی: قادر وریا

یەکێک لە دەورەکانی بڵاوبوونەوەی ڕۆژنامەی «کوردستان»ی ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان، ئەو دەورەیەیە کە لە باکۆی ئازەربایجان، چاپ و بڵاو بۆتەوە. سەرنووسەری ئەم دەورەیە، ڕەوانشاد د. ڕەحیم سەیفی قازی بووە. لە ڕاستیدا، ئەم دەورەیەی ڕۆژنامەی «کوردستان»، بە هەوڵ و هیممەتی ئەو گرووپە لە لاوانی کورد کە کۆماری کوردستان، بۆ درێژەی خوێندن ناردبوونییە یەکیەتیی سۆڤیەت، دامەزرا و درێژەی پێدرا بە جۆرێک کە بۆ ماوەی ١٦ ساڵ بەردەوام بوو وزیاتر لە ١٣٠٠ ژمارەی لێ بڵاو بۆتەوە. دیارە «کوردستان» لەم دەورەیە دا، نەک ڕۆژنامە یا بڵاوکراوەیەکی سەربەخۆ بەڵکوو لاپەڕێک بووە لە بڵاوکراوەی «اذربایجان»ی ئۆرگانی فیرقەی دیموکراتی ئازەربایجان. بۆ زانیاری وەرگرتن لە سەر ئەم دەورەیەی «کوردستان» پێوەندیمان بە لێکۆڵەر و زمانەوان بەڕێز حەسەنی قازییەوە گرت کە کوڕی نەمر د. ڕەحیمی سەیفی قازییە. بەڕێز قازی ئەم زانیارییانەی لەم پێوەندییە دا پی داین:

ڕۆژنامەی «کوردستان» کە بە پێی یاداشتی سەرنووسەرەکەی، ڕەحیمی قازی لە ساڵی ١٩٤٧ تا ساڵی ١٩٦٣واتە بۆ ماوەی ١٦ ساڵ، پتر لە ١٣٠٠ ژمارەی لێ بڵاو بووەتەوە. ئەو ڕۆژنامەیە وەکوو ‹اورگانی حزبی دیموکراتی کوردستان› لە لاپەڕەیەک دا بڵاو کراوەتەوە و لە سەرەوەی لە گۆشەی دەستی چەپ نووسراوە « لە لایەن دەستەی نووسەران را دەر دەچیت دوایە لە نێوەڕاست دا بە خەتی درشت نووسراوە « کوردستان» و لە بن ئەو ناوە نوسراوە : «اورگانی حزبی دیموکراتی کوردستان» و لە کادرێک دا بەرە وە لای چەپی گۆشەی ڕاستی سەرەوەی ڕۆژنامەکە، ژمارە، ڕۆژی بڵاو بوونەوە، بەروار و مانگ و لە بنەوە ساڵی هەتاوی و لە بن ئەویش دا هاوتای ڕۆژ و مانگ و ساڵی زایینی هاتوە. ڕۆژنامەکە لە

رەحیمی سەیفی قازی

حەوتوو دا دووجار ڕۆژانی شەمە و چوار شەمە بڵاو کراوەتەوە.

لە باری تێکنیکییەوە ڕۆژنامەکە پیتچنی کراوە بەڵام چوکڵە لە سەر و ژێری پیتەکان دا نییە.

لە بەر ئەوەی زۆربەی ئەندامانی دەستەی نووسەران خەڵکی ناوچەی موکریان بوون، ڕۆژنامەکە بۆن و بەرامێکی ئاشکرای موکریانی پێوە دیارە، ڕستەی کورت و هاسان لە تایبەتمەندییەکانی ڕۆژنامەکەن و لەو ڕۆژنامەیە دا زۆر زاراوەی وەها دەبیندرێن کە پێشتر لە چاپەمەنیی کوردی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دا نەبوون. دەستەی نووسەران گەلێک زاراوەی سیاسی و کۆمەڵایەتییان دارشتوە کە لە چاپەمەنیی دواتر دا ڕچەیان کوێر بووەتەوە و ئەوەش دەکرێ لە بەر بڵاو نەبوونەوە و نەگەیشتنی ئەو ڕۆژنامەیە بە خوێنەران لە کوردستانی ئێران بووبێ.

دەستەی نووسەران بەرنامەیەکی ڕادیۆییشیان بەڕێوە بردوە و وێدەچێ لە بەرنامە ڕادیوییەکان دا لە بابەتەکانی نێو» کوردستان» یش کەلک وەرگیرابێ.

بەڵگەیەکی گرینگ لە مەر هەڵسووڕێنەرانی «کوردستان» نامەیەکە (ڕەشنووسەکەی بەدەستەوەیە) بە ئیمزای دەستەی نووسەران کە لە ١٥ مەی ، ١٩٥٨ لە باکۆ ماوەیەکی کورت بەر لە هەڵوەشانی ڕێژیمی پاشایەتی لە عێراق بۆ مەلا مستەفای بارزانی نووسراوە . نامەکە بە ئیمزای دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی «کوردستان»ە کە بە پیی ئەم بەڵگەنامەیە بریتی بوون لە:

١) عبداللە رزم آور
٢) رحیم قاضی
٣) قادر محمودزادە
٤) سلطان اوطمیشی
٥) علی گلاویژ

ڕەشنووسەکە بە پێی بەراورد لە گەڵ سەرچاوەی دیکە دەردەکەوێ بە خەتی «عەلی گەلاوێژ» نووسراوە. ئەو سەنەدە گرینگییەکی مێژوویی زۆری هەیە و دەبێ زیاتر شیتەڵ بکرێتەوە.

ئەوە بە باشی نازاندرێ کە مەلا مستەفا وڵامی چ بووە. بەڵام لە ساڵی ١٩٤٧ وە زۆربەی ئەندامی دەستەی نووسەرانی کوردستان لە چالاکییەکانی ‹فیرقەی دێمۆکراتی ئازەربایجان» دا بەشدار بوون و ڕەحیمی قازی دوو خول یەک لە دوو معاوینەکانی سەدری فیرقەی دێمۆکڕاتی ئازەربایجان و عەلی گەلاوێژ ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بووە. سەبارەت بەو حەولانەی کە لە سەرەتای پەنابردنی بارزانییەکان بۆ ئازەربایجانی شووڕەوی بۆ سازکردن و ڕێکخستنی ڕێکخستنێکی سەربەخۆی کورد دراوە زۆر کەم نووسراوە. لەو ساڵانەی دواییدا زرار دەرگەڵەیی لە بیرەوەرییەکانی دا ئاماژەیەکی گشتی بەو حەولە دەکا.

لە نێوەرۆکی ئەم نامەیە ڕا دەردەکەوێ کە تا ئەو دەمی (١٩٥٨) کوردەکانی عێراق و ئێران لە شووڕەوی ڕێکخراوەیەکی یەکگرتوویان نەبووە. بەڵام ئەوە باش زاندراوە لە زۆربەی کوردەکانی ڕۆژهەڵات لە فیرقەی دێمۆکڕاتی ئازەربایجان دا وەک حزبی دێمۆکڕاتی کوردستان کاریان کردوە.

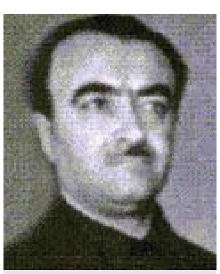

عەلی گەلاوێژ

بەڕێز قازی دەقی ئەو نامەیەش کە لە لایەن دەستەی نووسەرانی «کوردستان»ەوە بۆ مەلا مستەفا نووسراوە، بۆ ئێمە ناردوە. هیوادارم بە یارمەتیی ئەم زانیارییانە و زانیاریی دیکە، لە دەرفەتێکی دیکە دا، ئاوڕێکی وردتر لەم دەورەیەی «کوردستان» بدەینەوە.

پەیوەست: چەند ژمارەی کوردستان

کوردستان

ژمارە: ٦٠٠

٢٨ی بەفرانباری ١٣٩١

١٧ی ژانویەی ٢٠١٣

بەستەی تیرباران

ئاسۆی حەسەن زادە

کۆنسێرتۆی «ئارانخوێز» بەرهەمی موزیسیەنی ئیسپانیایی «ژوواکیم رۆدریگۆ» (١٩٣٩)، یەکێک لە بەنرخترین شاکارەکانی مووزیکی کلاسیکە. ئەو ئاوازە بە زۆر زمان و بە زۆر ستایل گوتراوەتەوە کە ناسراوترینیان بۆ خەڵکی رۆژهەڵات «مۆناموور»ە.

مۆناموور کە گۆرانیبێژی فەڕانسەیی «ریشارد ئانتۆنی» لە نێوەڕاستی شەستەکانی زایینیدا گوتوویەتی، هەم بەهۆی ئاوازەکەی و هەم بەهۆی تیترەکەی، لای زۆربەی خەڵک وەک ئاوازێکی ئاشقانە ناسراوە، بەڵام راستییەکەی ئەوەیە کە پەیام و مانای شێعرەکە تەواو سیاسی‌یە و باسی پۆلێک لە ئازادیخوازان دەکا کە تیرباران کراون.

دانەری ئەو شێعرە، هونەرمەندی فەڕانسەیی «گی بۆنتامپێلی»، وێ دەچێ بۆ نووسینی تێکستەکە ئیلهامی لە هەموو ئەو ریوایەتانە وەرگرتبێ کە لەسەر خودی کۆنسێرتۆی ئارانخوێز هەن. لەلایەک کۆنسێرتۆیەکە حاڵ و هەوا و سروشتی سێحراویی کۆشکی شاهانەی ئارانخوێز لە ئیسپانیا وێنا دەکا، لەلایەکی دیکەشەوە دەگوترێ کە بۆمبارانی «گێرنیکا» ئیلهامی دانانی ئەو ئاهەنگەی داوە بە رۆدریگۆ. بەڵام ناوبراو بۆخۆی لەو بارەوە دەڵێ ئیلهامی ئەو ئاهەنگە شتێک نەبووە جگە لە نارەحەتیی خۆی و هاوسەرەکەی پاش لەبارچوونی منداڵی یەکەمیان.

لەکاتێکدا کە لە رۆژهەڵاتی کوردستان، دایکی نیشتمان دیسان نیگەرانە کوڕەکانی ئێعدام بکرێن و لە پاریسیش سێ ژنی تێکۆشەری باکووری کوردستان شەهید کراون، تێکستی «ئارانخوێز» کە لە فەڕانسەییەوە وەرمگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی، پێشکەش بە یادی ڕۆڵە تیربارانکراوەکانی کورد دەکەم.

* * *

خۆشەویستم!

لەو شوێنەی وا کاتی ئاوابوونی هەتاو

گوڵە رۆزە پەڕپەڕبووەکان بە شنەی با دەکەونە سەر ئاوی کانی..

لەو شوێنەی وا لەژێر تیشکی خۆر،گڤەی با و رێژنەی باران،

بە تێپەڕینی ساڵەکان دیوارەکان درز دەدەن..

لەو بەیانی‌یەی مانگی گوڵان کاتێ هاتن،

بەدەم خوێندنەوەی سروودێ، بە لوولەی تفەنگەکانیان

شتی سەیر و سەمەرەیان لەسەر دیوارەکان نووسی..

لەو وەختەوە بڕکێگوڵەباخ بە دیواردا هەڵگەڕاوە

لەگەڵ ئەو ناوانەی لەسەر دیوارەکە هەڵکەنراوە،

دەست لەملانە..

ئیتر هاوینان رەنگی رۆز سوورێکی گەلێ جوانە!

خۆشەویستم!

کانیاوەکان وشک دەبن

لەگەڵ تینی رۆژ و باهۆز، بە درێژایی ئەو ساڵانە کە رادەبرن..

لەو بەیانی‌یەی مانگی گوڵان، هێنایانن:

سەر سینگیان گوڵ؛ پێیان پەتی؛ هەنگاو نەرم؛

چاویان رووناک بە تروسکەی پێکەنینێکی زۆر گەرم..

خۆشەویستم کە شەو دادێ

ئەو دیوارە کە بە گوڵی رۆز نەخشاوە،

لەو دەمەوە هەتا ئێستا هەر دەڵێی بە خوێن پڕژاوە..

خۆشەویستم «ئاران خوویز»!

تازە ئیتر چۆکدادان هاتۆتە سەر چۆک

پێشکەش بە خوێنین کفنەکانی پاریس

ڕێبوار کەریمی

دەست مەبوێرن!

هەرچی نەریتی ناڕەوا پێی نەکردوون،

وەرن.. ئێوە پێیان بکەن!

بیانگرن،

بیانبڕن،

دەنگیان کپ کەن!

ئەگەر خەنجەری ژەنگاویی بەر پشتێنی کۆنی خۆمان

هێشتا شوێنپێی چارەنووسی هەڵنەگرتوون..

ئەگەر مێژووی پڕ درک و داڵ

هێشتا باڵی پەپوولەی خولیا وخەیاڵی

نەپرواندوون،

ئەگەر ساڵانی تاڵان-ی بزە و تاسە

سەدەکانی لاقەکردنی خەونەکان،

هێشتا سەری پڕی خەونی خوێنینی پێ

بەرەو نادیارانی هیچکوێ،

هەڵنەگرتوون..

ئەگەر دەبینن هێشتاکە

لە ژێرباری مێژوویەکی کێوپسێندا، هەر بەڕێوەن –

کەوتوون و؛ لە پێ نەکەوتوون..

چاوەڕێی چین؟!

وەرن ئێوە دەست و برد کەن!

وەرن ئێوە؛

هەروا لەبەرچاوی خودا

لە بەرچاوانی نوقاوی داوەڵی ویژدانی دونیا

بیانکوژن، دایانبێژن!

دەنا با دەنگپۆشی چەکتان ترسی هەڵچووی ناو هەناوتان لە قاو نەدات؛

مەیانکوژن، مەیانبێژن

شەرمی ناوێ لەم دنیایە:

لە بێشەڵانەکانی هێز،

لە شۆڕەکاتی ڕەوشت و

لە کوێرە ڕێگای سیاسەت

لە هەر کوێیەک دڵتان گرتی،

هەر لەوێدا،

بە زیندوویی بیاننێژن!

دەست مەبوێرن!

هەرچی نەریتی ناڕەوا پێی نەکردوون،

وەرن.. ئێوە پێیان بکەن!

بیانگرن،

بیانبڕن،

چۆن دەست دەدا، بەو شێوەیە دەنگیان کپ کەن!

ئێوە مابوون

ئێوەش دەستیان لێ‌مەبوێرن!

لە سەر زەمین و لە ئاسمان؛

لە هەرچییەک دەکەوێتە نێوانی وان،

هیچ نەماوە،

هێشتا نەکرابێت بە ئەوان

دەسا ئێوەش،

دەست مەبوێرن؛

چیتان پێ شک دێ نەکرابێ

بێ منەت بن،

ئێوە بیکەن؛

بەو شێوەیەی بۆتان دەلوێ،

وایان کپ کەن!

ستەم لەوەتەی خوا خوایە

پەیژەی مێژووی

بە بەژنی بوونی ئەواندا هەڵبەستووە.

پەیژە ئەوا دای لە کورتی..

ستەم ئەوا چۆکی شل بوو..

فەرموون...کوڵەبنەکانی رۆژگار...فەرموون!

فەرموون...سەردارانی ستەم...فەرموون!

ئێوەش بەختتان تاقی وەکەن..

ئێوە مابوون،

فەرموون ئێوەش،

سەری خۆتان لە بەرد بدەن!

نیوەشەوی ئەنگوستەچاو

ڕێگەی لەوان بزرنەکرد؛

تازە ئێوە.. بەم کازیوەیە لە دوای چین؟!

وێشوومەی شوومی پاییزان،

هێلانەی هیوای ئەوانی پێ‌نەشێوا؛

تازە ئێوە..بەم فێنکایی دەم بەهارە، بەهیوای چین؟!

ئەم قوماری کارەساتە،

سەدەکان بەوانی کرد و نەیبردەوە؛

تازە ئێوە..بەم ساڵانی روو لە هاتە، بە تەمای چین؟!

تازە هەیهات!هەیهات! هەیهات!

ژنی ئەم خاکە سووتاوە

قەقنەسێکن

بە گڕ فرچکیان گرتووە!

ئاوی خەتەر

تازە لە مێژساڵە کەوا

لە سەری پڕ لە سەودایان تێپەڕبووە..

(ئەوان تازە، لە ناو خنکانی خۆیاندا فێرە مەلەن!)

نە دایکی رۆحی پیرۆزن، نە مەسیحن

کەچی ئەوان

مەسیحانە،

خاچی خەمێکی پیرۆزیان

لە سەر شانیان هەڵگرتووە!

ئەگەر گوڵی خەندەیەکیش

لە سەر لێوەکانیان بیندرا..

ئەو گوڵانە،

لە ناو گوڵدانی خەمیاندا پشکووتووە!

تازە هەیهات!

لە سەرزەمینی باوەڕی ئوستوورەکانی ئەم چەرخە،

لە نیشتمانی «لەیلاکان»

لە چاخی «سەکینە و ڤیدان»

تازە ئیتر؛

چۆکدادان هاتۆتە سەر چۆک!

تازە ئیتر

لە سای بەژنی ژان تێ‌گەڕاوی مێژووی ژن

توانەوە،

هاکا بۆ خۆی توایەوە

تا دوا تنۆک!

بیانکوژن،

بیانبڕن،

تازە هەیهات!

دانامرکێت

گڕکانی گیانی کچانی

سەدەی رزگاریی ژن و کورد

بەگشت ئاوی دیجلە و فوڕات!

بیانکوژن،

بیانبڕن،

تازە هەیهات!

تازە هەیهات!

هیندوستان، ١٣,١,١٣

هەڵەچینی

هەڵەی بڵاوکردنەوەی گۆرانیی مەترسیدار

مستەفا شێخە

ئەرێ هیچ دەزانن کۆمەڵێک مرۆڤ لەم ناوچەیەدا بەهەڵە لەدایک بوون؟ جار هەیە هەڵەچاندن لە مێژووی زۆر کۆنەوە دەست پێدەکات و ئیتر بەمن بە تۆ و بە ئەوان و ئەوانی دیکەش چارەسەر ناکرێت. ئەوەتا لێرە لەبن هەنگڵی خۆماندا مێژوو هەڵەیەکی گەورەی کردووە و چەندی دەکەین بۆمان راست نابێتەوە. بەپێی هەڵەیەکی مێژوونووسان، لە هەزاران ساڵ لەمەوبەرە کۆمەڵێک مرۆڤ لە خەڵکی ناوچەکە دابڕان و کاوە ناوێکیان بۆ خۆیان دروست کرد کە دەڵێن بە گژ چڕکردنەوە و بەناوەند کردنی دەسەڵاتدا چووەتەوە. ئەم کاوەیە کە دەڵێن زۆربەی کاتەکانی ژیانی خەریکی ئاسن کوتانەوە بووە، بەوەش نەوەستاوە و بێ ئەوەی ڕێکخراوەکانی ژینگەپارێز ئاگەدار بکاتەوە، دەستی کردوە بە مارکوشتن. ئەمەیان بابەتێکی جیاوازە و نابێ لەسەردەمی شارستانیەت و دیموکراسی و پاراستنی مافی هەموو لایەکدا، لەگەڵ بەشەکانی دیکەی ژیانی کاوەدا تێکەڵی بکەین. دیارە دواتر دۆسیەیەکی تایبەتی بۆ دروست دەکەین و بەرەبەرە لە رۆژنامەکانماندا لایەنی دژایەتیکردنی لەگەڵ ژینگەی پاکدا بۆ «ئۆممەتی هەمیشە دەر سەحنە» شی‌دەکەینەوە.

بەم سەحنەیەی سەرەوە «سەحنە»ی کرماشانم بیر کەوتەوە. وەرە تۆ سەیری پارێزگا جوانەکەی کرماشان بکە و بزانە خۆمان لەم پارێزگا جوانەدا چەند هەڵەمان کردوە؟ چەندی گڵ و خۆڵ و بەرد و بلۆک و چیمەنتۆ و شتی‌دیکە لەسەر گۆڕکەیەتی، ئەوەندە یادی شاهەنشای ئاریامێهری خۆمان بەخێر و گۆڕەکەی پڕبێ لە نووری نەتەوەپەرستیی و هەستی یەکپارچەیی خاکی ئێرانی دێرین. خۆ ئەویش هەڵەی زۆر بوو. راستە بە هۆی کەسایەتیە کۆمەڵایەتییەکەیەوە نەیدەتوانی بۆ هیچ بابەتێک «حوکمی جیهاد» دەربکات، بەڵام خۆ دەیتوانی کەمێک لە هەڵەکانی کەم بکاتەوە. هەر لەو کرماشانەی خۆمان کە سەحنەش یەکێک لە شارەکانیەتی، شاهەنشا هەڵەیەکی ئەوەندە گەورەی فەرموو کە بە ئێمەش راست نابێتەوە. ئاخر بڵێ جەنابی ئاریامێهر، کرماشان و ئێزگەی رادیۆی کوردی کوجا مەرحەبا؟ بۆ رادیۆ کوردیت لە پارێزگای کرماشان دادەنا؟ هەر ئەم رادیۆ کوردییە، یەکێک لە هەڵە هەرەگەورەکان بوو. ئێمە بەهەڵە ئەوکات پێمان وابوو دەکرێ لە رادیۆکەوە لە جیاتی سیاسەت و میاسەت، کەمێک بابەتی کەلتووریی وەک گۆرانی و شێعر و داب و نەریت بڵاو بکەینەوە و چاویان بنووسێنین و لە ناو کۆمەڵگەی جیهانیشدا سینگمان رەپێش بخەین و بڵێین ئازادیمان بە هەموو لایەک داوە.

هەر ئەم رادیۆ کرماشانە کارەکەی خرا کرد و هەڵەیەکی چاند کە ئێستاش ئێمە هەر دەیبڕینەوە و لق و پۆپی هەڵدەپەرتێوین و ئەویش لقی زیاتر دەردەکات و ئەنجامی هەڵەکە هەڵەی زیاتری لێدەکەوێتەوە. ئەم کلتوورەی لە رادیۆ کرماشانی جاران بڵاو دەکرایەوە، زۆر شتی هەڵەی تێدابوو. بەبڕوای بەندە، ئەگەر رادیۆکەش داندرابوو، نەدەبوایە ئیزنی بڵاو کردنەوەی گۆرانیی پێ بدرێت. ئێمە لەم سەردەمەدا بە بیانووی موبتەزەل بوون و حەرام بوونی گۆرانی تا بتوانین دژایەتیی دەکەین. بەڵام ئەو گۆرانیانەی لە رادیۆ کرماشانی ئەوکات بڵاو کرانەوە، بوونە هۆی چاندن و بڵاو بوونەوەی ئەم هەموو هەڵەیە. هەر لە ئێوە دەپرسم، کام کەسی ژیر ئیزن دەدات، گۆرانیبێژە گرۆێکە هەتا هێزی دەبەردایە لە دەنگی کوردی کرماشانەوە بڵێت:» کرماشان جێگەی ئەژدادم، جێگەی شیرین، جێی فەرهادم»؟ دیارە دەکرا پاساوێک بۆ ئەمەیان بهێنینەوە و بڵێین باشە ئەژدادی هەموومان یەکە و بەرداران و خاهەرانی کرماشانیش بەشێک لە ئێمەن و زمانەکەیان لەهجەیەکی زمانی خۆمانە، بەڵام پاساوتان بۆ بڵاوکردنەوەی ئەم گۆرانیە مەترسیدارە چییە کە دەڵێت:

«خۆم کرماشانیم فارسی نیەزانم/ وەزوان کوردی دەردت وەگیانم». ئەم گۆرانیە هەڵە و مەترسیدارە، وەک تێغێکی ژاراوی برینێکی قووڵی خستەوە کە پێویستە ڕێگەچارەیەکی بەپەلە و ئۆرژانسیی بۆ بدۆزرێتەوە.

پێشنیاری هەڵەچێنانە ئەوەیە؛ بە پەلە بەر بە بڵاوکردنەوەی رادیۆ و تەلەفزیۆنەکانی پارێزگای کرمانشان و پارێزگاکەی تەنیشتی بگیرێت و ئیزن نەدرێت گۆرانی و مۆرانی و شتی وا لە هیچ قاوەخانە و چاخانە و ناو تاکسی و پاسی هەڵگری وەزشوانان و قوتابیانی راهیانی نووریشدا بڵاو بکرێنەوە.

بە خۆشیەوە، لەم دواییانەدا ئیدارەی پەروەردەی پارێزگای کرماشان لە بەخشنامەیەکی بە خشەخشدا بە ناوەندەکانی خوێندنی راگەیاندوە ماموستایان و قوتابیان بۆیان نییە لە پۆلەکانی خوێندندا کار بە زمانی کوردی بکەن. دیارە دوای رەچاوکردنی ئەم ڕێنمایەی ئیدارەی گشتیی پەرەوەردەی پارێزگای کرماشان، هەموولایەک بە خەڵکی پاوە وکامیاران و جوانڕۆشەوە فێری زمانی شەککەری فارسی دەبنەوە و شوێنەواری گۆرانیی « خۆم کرماشانیم فارسی نیەزانم/ وەزوان کوردی دەردت وەگیانم» نامێنێتەوە و لە کۆتاییدا لەوپەڕەی ئاسودەییدا دەتوانین سەربەندی گۆرانیە مەترسیدارەکە بێ زیادوکەم بەم جۆرە بڵێینەوە: « گوڵ وەنەوشەی باخانمی/ شەوچرای دیوەخانمی»

KURDISTAN

The Organ of Kurdistan Democratic Party

NO: 600 17 Janu 2013

ماڵپەڕی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ڕۆژنامەی «کوردستان»، رادیۆ دەنگی کوردستان لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێت دا:

www.kurdistanukurd.com
info@kurdistanukurd.org info@kurdistanukurd.com
www.kurdch.tv Hotbird:6 MHz 11200
polarization: Vertical-SR: 27500 - FEC

www.radiokurdistan.net
dengikurdistan@gmail.com
Radiopdk_Iran@yahoo.com
Tel: 009647701597268

تەلەفوونی تەشکیلاتی نهێنی:
009647701901658
Kdp:Tashkilat@gmail.com
Tashkilat82@yahoo.com

منداڵانی «کوردستان» لە «ڕۆژین»ەوە تا «سۆژین»

ب. هیوا

لە ماوەی ٢٥ ساڵی رابردوو دا، کە من لە گەڵ «کوردستان» بووم بە یەکماڵ، چەندین منداڵ لە چەند نەسلی جیاواز، لە باوەشی «کوردستان» دا گەورە بوون. ئەو منداڵانەی کە دایک و باوکیان یا یەکێک لەوان، لە رۆژنامەی «کوردستان» بە تایبەتی لە بەشی فەننی، کاری پیتچنی و مۆنتاژی رۆژنامەیان کردوە. ئەو دایکانەی لەم رۆژنامەیە کاریان کردوە، وەک ژنانی دیکەی پێشمەرگە، ناچاربوون شانبەشانی جێبەجێکردنی کاری حیزبی و پێشمەرگایەتی، بە ئەرکی دایکایەتیی خۆشیان رابگەن. ئەوان لە بەر بارودۆخی تێکۆشان، ناچار بوون منداڵە ساواکەشیان بێننە شوێنی کار.لە راستیدا کۆمەڵێک منداڵ کە هێندێکیان ئێستا بوون بە کچ و کوڕی گەورە و لە زانکۆکان دەخوێنن، لە باوەشی «کوردستان» و لە بنکە و بارەگای ئەم ڕۆژنامەیە، قۆناغەکانی گاگۆڵکە و دارەدارە و پێهەڵگرتنیان بڕیوە. ئەو منداڵانە، خۆشی و زیندوویی و چێژێکی تایبەتیان بە شوێنی کارمان بەخشیوە و بوون بە هۆی ئەوە لە نووسینی بابەتەکانی رۆژنامەش دا، «منداڵ» و پێویستییەکانی لە بیر نەکەین. لە خۆڕا نەبوو کە ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ژمارە ٣٤٢ (١٥ی جۆزەردانی ١٣٨١) بڕیاری دا پاشکۆیەکی مانگانەی تایبەت بە منداڵان لە ژێر ناوی «دنیای منداڵان»دا بڵاو بکاتەوە، پاشکۆیەک کە ١٠ ساڵە بەردەوامە و ئێستا بووە بە بڵاوکراوەیەکی سەربەخۆ ولە لایەن ناوەندی منداڵپارێزی ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە دەردەچێ.

دەسپێکی منداڵانی «کوردستان»، «ڕۆژین» شەریعەتی بوو. دواتر هانا وریا، ئارین ئیبراهیمی، هیوا وریا، نارین کەنکاش و سۆلان قازی بوون بە ئەندامی بنەماڵەی «کوردستان». نوێترین و بچووکترین ئەندامی ئێستای ئەم بنەماڵەیەش، «سۆژین»ە کە گەڕەکێکی بە گروگاڵی خۆی ئاوەدان کردۆتەوە. خۆش ئەوەیە زۆر جار بە بۆنەی ئەم منداڵانەوە،منداڵانی دیکەی ژنانی پێشمەرگە وەک «کیان»، «خانی و یەسنا»، «مەتین» و هتد روویان کردووەتە شوێنی کارمان و « کوردستان» بێ ئەوەی بە خۆی بزانێ بووە بە « باخچەی ساوایان»!

خۆششانسیی هێندێک لەو منداڵانە، دەستراگەیشتن بە باوەشی گەرم و پڕ لە مێهرەبانیی کەسێکی منداڵ خۆشەویستی وەک کاک قاسم سوڵتانی، و نوقڵ و چوکلێتەکانی تێکۆشەری دێرین کاک فەتاح کاویان بووە کە هەر دووشیان لە یارانی دێرینی ڕۆژنامەی «کوردستان» ن.

مام عەلی گوڵی! نموونەی وەفا و خۆشەویستی بۆ «کوردستان»!

ئەوەی حەز و خۆشەویستیی نیشتمان و پێشەوا و کۆمار و دەیان ساڵ خەباتی پڕلەقوربانیدانی بزووتنەوەی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستانی لە دڵ دا بێت و بۆ خۆی یەک لە ئەندامانی کاروانی پڕشانازیی تێکۆشان بێت ، ناتوانێ ڕۆژنامەی «کوردستان»ی خۆش نەوێت. مام عەلی گوڵی، تێکۆشەری دێرینی دیموکرات، دەزانێ «کوردستان» زمانحاڵی خەباتێکی رەوا و پەیامی بزووتنەوەیەکی گەورەیە، هەر بۆیە لە گەڵ ئەوەی بۆخۆی نەخوێندەوارە، وەک شتێکی پیرۆز دەڕوانێتە ڕۆژنامەی «کوردستان». هەر کە ڕۆژنامە لە چاپخانە دەگەڕێتەوە، هێشتا بەستەکانمان نەکردوونەوە کە مام عەلی دەگاتە سەرمان. ئەو کردوویە بە ئەرکی خۆی کە هەر جارەی دەیان نوسخەی ڕۆژنامە بە دەستی خۆی و زۆر جاریش بە پێیان دەگەیەنێتە دۆستان و ناسیاوانی خۆی لە شاری کۆیە. مام عەلی، بەهاری رابردوو، لە رۆژی ڕۆژنامەنووسیی کوردی دا، بە بۆنەی ئەم وەفا و خۆشەویستییە بۆ «کوردستان»، لە لایەن کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە، ڕێزی لێنرا. با ئەوانەی قەدری «کوردستان» نازانن، لە مام عەلییەوە، فێر بن.

بەر لە ماڵاوایی

به شوێن پێی زمانی کوردیی «کوردستان»دا

سیاوەش گۆدەرزی

من لە پێشمەرگایەتی لە «تێکۆشەر» و «لاوان» دەستم پێکرد و دواتر سەرم لە ڕۆژنامەی «کوردستان» دەرهێنا. پێش ئەو سەردەمەش کۆمەڵە تێکستێکی فەرانساییم لەم دەرس و لەو دەفتەر و کتێب وەرگێڕابوە سەر زمانی کوردی. دواتر ئەم تێکستانە لە پاڵ ئەو وێنانەی کە هاوڕێی تێکۆشەر کاک باباعەلی مێهرپەروەر کێشابوونییەوە لە کتێبێکدا بە ناوی «ڕێنوێنییە سەرەتاییەکانی دەرمانی» لە لایەن دەزگای ئینتشاراتی حیزبەوە بڵاوکرایەوە.

ئەمانە هەمووی دەسپێکی چیرۆکی قوتابخانەی فێربوونی زمانی کوردی لە ژیانی پێشمەرگایەتی بوون بۆ من. ئەو دەم لە تەمەنی بیست ساڵیدا، مانگانە بۆ «تێکۆشەر»م دەنووسی، بۆ «لاوان» هەرواتر و جار نە جاریش بۆ «کوردستان». ڕاستییەکەی «کوردستان» بوو کە بوو بە قوتابخانەیەکی جیدی بۆ من بۆ فێربوونی نووسینی کوردی. لەم نێوەدا هەوڵی بێوچان و ماندوونەناسانەی ڕێزدار عەبدوڵا حەسەنزادە وەک سەرنووسەری «کوردستان» وەک مامۆستایەکی زمانی کوردی بۆ هەموومان و ئەوانەی بە جیلی نووسەرانی «کوردستان»ی ئەو دەم دادەندرێن وەک ڕۆژی ڕوون، ڕووناکە. حاشاکردن لە ڕۆڵی مامۆستایانەی حەسەنزادە لە فێرکردنی ڕاست نووسینی زمانی کوردیدا، تەنیا سپڵەیی و خۆدزینەوەو بازدان بە سەر ڕاستیدایە.

ئێمە لە قەندیل، لە «بۆڵێ» هەر مانگێک چەند جار بۆ «کوردستان» کۆدەبووینەوە و لە دوای هەڵبژاردنی تەوەرەکانی نووسین لە یەکەم کۆبوونەوەدا، ئیتر کارمان بە خوێندنەوەی وتاری یەکتری، هەڵەچنی و باس و مناقشەی سیاسی و زمانیی لە ماوەی چەند حەفتەیەکدا هەتا «کوردستان» دەچووە ژێر چاپ بەردەوام دەبوو. من پێش ئەوەی ڕێگەم بکەوێتە خانووە خنجیلانەکەی «کوردستان» لە دامێنی قەندیل، هاوڕێ و دۆستی نووسەرگەلێکی «کوردستان» بووم وەک قادر وریا،هەیاس کاردۆ و برایم لاجانی. لە پاڵ کارکردنم لە نەخۆشخانەی ئازادیدا هەر دەرفەتێکم وەگیر کەوتبا ئەوە خۆم لە لای هاوڕێیانی «کوردستان» و ڕادیۆ «دەنگی کوردستان» دەدیتەوە. هەر ئەم تێکەڵاوەییە لە گەڵ ئەو هاوڕێیانە وای کرد کە زنجیرە بەرنامەیەکیشم لە سەر شێعری هەورامی بۆ «کۆلکە زێڕینە» نووسی. بێجگە لەوەش ئێمە ئەو چەند هاوڕێیە پێکەوە لە گوندی «ئێندزێ» دەژیاین و زۆربەی ئێوارانی بەهار و هاوین و شەوانی پاییز و زستان یان بە دەم پیاسەکردنەوە یان شەونشینی و سەردان و چایخواردنەوەو میوانی لە ماڵی یەکتری هەم دیسان بە باسی «کوردستان»، «تێکۆشەر»، «دەنگی کوردستان» و هێندێک جاریش «لاوان» دەمانبردە سەر.

یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی نووسینی ئەو سەردەمە ئەوە بوو،نووسین هەبوو بەڵام نووسەر نادیار بوو. ئەمەش نەریتێکی شۆڕشگێڕانەی خۆبەخشانە بوو کە دەبوا هەموو کەس لە سەرنووسەرەوە بگرە هەتا خوارێ ڕەچاوی بکەن. تێکڕای وتارەکان بە بێ واژۆ بڵاودەکرانەوە، بێجگە لەوە مەگەر تەنیا تێکستێک بکەوتبایەتە نێو چوارچێوەی ئەدەب و نووسەرەکەی دیار با. ئێمە هەموومان سەربازی ونی «کوردستان» بووین و بەو پێداچوونەوەو سەرەنجە مووقڵێشانەی زمانی کوردی مامۆستا حەسەنزادەش، ئیتر کەم کەس دەیتوانی شێوازی نووسینی وتارەکان لێکجیا بکاتەوەو خاوەنی وتارەکان بناسێتەوە. حەوجێیە ئەوەش بدرکێنم کە من جار نە جار لە ژێر واژۆی وەک «ماکوان»، «س. ماکوان» و «س. گ ماکوان» نوسینم لە بڵاوکراوەکانی ئەو دەمی حیزبدا بڵاودەکردەوە. هەرەس و نەهامەتی لە قەندیلی هەڵکەندین و «کوردستان»ی هەڵداشتە قەڵای کۆیە. «کوردستان» لە بڵاوکردنەوە نەوەستا بەڵام نووسەرانیی پرش و بڵاوبوون و چارەنووس هەر یەکەی هەڵداشتە وڵاتێک.

پەر ئولوف سوندمان چیرۆکنووسی بەڵگەیی سویدی لە ساڵی ١٩٦٧دا ئەو ساڵەی من لە دێیەکی بچکۆلانەی ٦٧ ماڵی بە ناوی چرۆسانە لە بناری شاهۆ لە دایک بووم، چیرۆکێکی بە ناوی «سەفەری ئاسمانی ئەندازیار ئاندرەی» لە سەر سەفەری بە باڵۆنی سالۆمۆن ئاگوست ئاندرەی بۆ چاوگەی باکووری بڵاو کردەوە. ڕووداوی ئەم چیرۆکە ئەگەرچی لە کۆتایی سەدەی ١٨٠٠دا ڕووی دابوو، بەڵام سودمان ١٥٠ ساڵێک دواتر بە پشت بەستن بە بەڵگە مێژوویەکان داستانی چیرۆکەکەی خۆی لەسەر سەفەرەکەی سالۆمۆن بە باڵۆن بۆ چاوگەیی باکووری داڕشت. ئەم چیرۆکە ئەوەندە کەوتە بەر سەرنجی خوێنەران و پێشوازییەکی بەو شێوەیەی لێکرا کە چەند ڕەخنەگرێکی سویدی لە نرخاندن و هەڵسەنگاندی چیرۆکەکەدا نووسیان ئەم چیرۆکە ئەوەندە لە فاکت و بەڵگەکانەوە نزیکە کە تەنیا وێنەی قارەمانی نێو چیرۆکەکە واتە سالۆمۆن ئاندرەی لە چیرۆکەکەدا بڵاو نەکراوەتەوە.

منیش بۆ ١٦ ساڵ دەچێ هیچ پێوەندییەکم بە «کوردستان» نەماوە بەڵام وەک زمانی کوردی، سینتاکس، ڕێزمان و وشەپاراوی هەتا ئێستاش لە نووسینەکانمدا و لە سەرجەم ئەو ١٦ کتێبەی لە ماوەی ئەم ساڵانەدا لە سوید و لە کوردستان بڵاوم کردۆتەوە، بە شوێن پێی «کوردستان» و ڕۆحی زمانی کوردی «کوردستان»دا ڕۆیشتووم و لە زمانی کوردی و لەڕێنووسی «کوردستان» لام نەداوە. وادیارە بە سەرهاتی زمانی کوردی نووسینی من و «کوردستان» و سەفەری ئاسمانی ئەندازیار ئاندرێی بۆ باکووری جیهان و چیرۆکی بەڵگەیی هەمان سەفەر یەک چارەنووسیان هەیە.

ستۆکۆڵم، دوا ڕۆژی ٢٠١٢